

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

unicef
НҮБ-ын Хүүхдийн Сан

“ЭХ, ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВЧ БУЙ ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧДИЙН СЭТГЭЛ ХАНАМЖ” СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН

Улаанбаатар хот
2020 он

АГУУЛГА

АГУУЛГА.....	2
СУДАЛГААНЫ БАГ.....	3
ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	5
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	7
ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ	8
ЖИРЭМСЭН ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГАД ӨГСӨН СЭТГЭЛ ХАНАМЖИЙН ҮР ДҮНГИЙН ХУРААНГУЙ	9
0-5 НАСНЫ ХҮҮХДИЙН АСРАН ХАМГААЛАГЧДЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГАД ӨГСӨН СЭТГЭЛ ХАНАМЖИЙН ҮР ДҮНГИЙН ХУРААНГУЙ.....	10
БҮЛЭГ 1. СУДАЛГААНЫ УДИРТГАЛ.....	11
1.1. Судалгааны үндэслэл.....	11
1.2. Судалгааны зорилго, зорилт.....	12
1.2.1. Зорилго.....	12
1.2.2. Зорилтууд	12
БҮЛЭГ 2. СУДАЛГААНЫ АРГА, АРГАЧЛАЛ.....	13
2.1. Судалгааны хамрах хүрээ, хүн ам	13
2.2. Түүврийн хэмжээ, түүвэрлэлт	13
2.2.1. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн судалгааны түүвэрлэлт	13
2.2.2. 0-5 насны хүүхдийн судалгааны түүвэр.....	14
2.3. Судалгааны мэдээлэл цуглуулалт	14
2.4. Судалгааны асуулга	15
2.5. Судалгааны ёс зүйн асуудал, хугацаа, зохион байгуулалт	16
2.6. Судалгааны мэдээлэл боловсруулалт	17
БҮЛЭГ 3. СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН	18
3.1. Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүд.....	18
3.1.1. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн нийгэм, хүн ам зүйн байдал.....	18
3.1.2. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж	21
3.1.3. Агаарын бохирдлын талаарх зөвлөгөө, мэдээлэл авсан байдал.....	33
3.2. Судалгаанд хамрагдсан 0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагч	40
3.2.1. Нийгэм, хүн ам зүйн байдал.....	41
3.2.2. Тав хүртэлх насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчдын эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж.....	46
3.2.3. Агаарын бохирдлын талаарх зөвлөгөө, мэдээлэл авсан байдал.....	54
НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ.....	61
НОМ ЗҮЙ	62

СУДАЛГААНЫ БАГ

Хэрэгжүүлэгч байгууллага

Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв

Хамтран ажилласан байгууллага

Эрүүл мэндийн яам

БЗД-ийн эрүүл мэндийн төв

СХД-ийн эрүүл мэндийн төв

Баянхонгор аймгийн эрүүл мэндийн газар

Санхүүжүүлэгч байгууллага

НҮБ-ын Хүүхдийн сан

Судалгааны удирдагч

Сувд Б., АУ-ны доктор, НЭМҮТ-ийн ОЭМА-ны дарга

Судалгааны зөвлөх

Энхтуяа П., АУ-ны доктор, ОЭМА-ны ЭШТА

Амартүвшин Т., МУИС-ийн Эдийн засгийн тэнхим, Багш

Судалгааны зохицуулагчид

Золзаяа Д., НЭМ-ийн магистр, ОЭМА-ны ЭША

Болор Б., ШУ-ны магистр, ОЭМА-ны ЭША

Статистик боловсруулалтын баг

Цэгмэд С., АУ-ны доктор, ОЭМА-ны ЭША

Сувд Б., АУ-ны доктор, НЭМҮТ-ийн ОЭМА-ны дарга

Амартүвшин Т., МУИС-ийн Эдийн засгийн тэнхим, Багш

Тайлан бичсэн

Сувд Б., АУ-ны доктор, ОЭМА-ны дарга

Энхтуяа П., АУ-ны доктор, ОЭМА-ны ЭШТЭА

Болор Б., ШУ-нын магистр, ОЭМА-ны ЭША

Золзаяа Д., НЭМ-ийн магистр, ОЭМА-ны ЭША

Мэдээлэл цуглуулсан судлаачид

Энхтуяа П., АУ-ны доктор, ОЭМА-ны ЭШТА

Болормаа И., АУ-ны доктор, ОЭМА-ны ЭШТЭА

Оюунчимэг Д., Физикийн ухааны магистр, ОЭМА-ны ЭША

Болор Б., ШУ-ны магистр, ОЭМА-ны ЭША

Золзаяа Д., НЭМ-ийн магистр, ОЭМА-ны ЭША

Чинзориг Б., ОЭМА-ны ЭША

Отгонбаяр Д., НЭМ-ийн магистр, ОЭМА-ны ЭША

Бүүвэйдулам А., ОЭМА-ны ЭША

Тайланг орчуулсан:

Ичинхорлоо Б., АУ-ны доктор, БИА-ны дарга

Хянан тохиолдуулсан:

Монгол хэлнээ

Нарантуяа Д., АУ-ны доктор, НЭМҮТ-ийн ерөнхий захирал
Уранчимэг Д., НЭМ-ийн магистр, НҮБ-ын ХС-гийн зөвлөх

Англи хэлнээ

Нарантуяа Д., АУ-ны доктор, НЭМҮТ-ийн ерөнхий захирал
Нэргүй Г., НЭМҮТ-ийн ОЭМА-ны ЭША

Жич: Судалгаанд хамаарах асуудлаарх та бүхний санал, зөвлөгөө бидний ажилд үнэтэй хувь нэмэр оруулах тул саналаа дараах хаягаар ирүүлнэ үү.

ХАЯГ: ЭМЯ-ны харъяа Нийгмийн эрүүл мэндийн
үндэсний төв, Энхтайвны гудамж-17,

Улаанбаатар-210349

И-мэйл: info@phi.gov.mn, b.bolor77@yahoo.com
zolzaya0501@gmail.com

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Түүврийн хэмжээ болон ТАШН-ийн хуваарилалт	13
Хүснэгт 2. Түүврийн хэмжээ болон ТАШН-ийн хуваарилалт	14
Хүснэгт 3. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн сэтгэл ханамжийг тооцох үзүүлэлтүүд	15
Хүснэгт 4. Тэгээс тав хүртэлх насны хүүхдийн асран хамгаалагч нарын сэтгэл ханамжийг тооцох үзүүлэлтүүд	16
Хүснэгт 5. Онооны интервал, тайлбар	16
Хүснэгт 6. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын ерөнхий шинж байдал	18
Хүснэгт 7. Жирэмсний явц, хяналтанд орсон хугацаа (судалгаанд хамрагдсан газраар)....	19
Хүснэгт 8. ӨЭМТ-өөр үйлчлүүлэгч жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн сэтгэл ханамж (судалгаанд хамрагдсан газар, үзүүлэлтээр).....	22
Хүснэгт 9. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж (хэмжээсээр болон судалгаанд хамрагдсан газар).....	23
Хүснэгт 10. Өрхийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэгч жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн сэтгэл ханамж, сонгосон үзүүлэлт, байршлаар	23
Хүснэгт 11. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж, (байршлаар)	24
Хүснэгт 12. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагаанд өгсөн сэтгэл ханамж, (байршлаар).....	24
Хүснэгт 13. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн орчин нөхцөлд өгсөн сэтгэл ханамж (байршлаар).....	25
Хүснэгт 14. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс жирэмсний хяналттай холбоотой авсан үзлэг, оролцогчдын хувиар.....	26
Хүснэгт 15. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс тусламж үйлчилгээ авахад танил хүнээр яриулах, шан харамж өгсөн байдал	27
Хүснэгт 16. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс тусламж үйлчилгээг авахдаа цагийн хуваарийн дагуу үйлчлүүлсэн байдал.....	28
Хүснэгт 17. Аймагийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэгч жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн сэтгэл ханамж	29
Хүснэгт 18. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж (хэмжээсээр болон судалгаанд хамрагдсан газраар)	29
Хүснэгт 19. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж.....	30
Хүснэгт 20. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн орчин нөхцөлд өгсөн сэтгэл ханамж ..	30
Хүснэгт 21. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагаанд өгсөн сэтгэл.....	31
Хүснэгт 22. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төв болон өрхийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлсэн жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн сэтгэл ханамж, сонгосон үзүүлэлтээр	32
Хүснэгт 23. Агаарын бохирдлын эрсдлийг бууруулах талаар мэдээлэл авсан байдал, мэдээллийн эх үүсвэр,судалгаанд хамрагдсан газраар	33
Хүснэгт 24. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөө хэрэгцээтэй байсан эсэхэд өгсөн сэтгэл ханамж, (насны бүлэг судалгаанд хамрагдсан газраар).....	36
Хүснэгт 25. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөө хэрэгцээтэй байсан эсэхэд өгсөн сэтгэл ханамж, оролцогчдын хувиар	37
Хүснэгт 26. Агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд хүндрэл гардаг байдал, (орлогын түвшингээр).....	38
Хүснэгт 27. Судалгаанд хамрагдсан асран хамгаалагчдын хувийн жин (сонгогдсон үзүүлэлт болон суурьшлаар)	41

Хүснэгт 28. ӨЭМТ-ийн эмчийн эргэлтийн үзлэгт хамрагдсан тав хүртэлх настай хүүхдийн хувийн жин, байршлаар	44
Хүснэгт 29. ӨЭМТ-ийн эмчийн эргэлтийн товд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар	44
Хүснэгт 30. ӨЭМТ-өөс авсан үйлчилгээний шалтгаан, судалгаанд хамрагдсан газраар.....	45
Хүснэгт 31. Өрхийн эрүүл мэндийн төвөөс зөвлөгөө авсан хүүхдийн хувь.....	46
Хүснэгт 32. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо	46
Хүснэгт 33. Эрүүл мэндийн байгууллагын үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар	47
Хүснэгт 34. Эрүүл мэндийн байгууллагын үйл ажиллагаанд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар	47
Хүснэгт 35. Эрүүл мэндийн байгууллагын орчинд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар	48
Хүснэгт 36. Эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлэхэд тулгардаг хүндрэл бэрхшээл, судалгаанд хамрагдсан газраар	50
Хүснэгт 37. Эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлэхэд тулгардаг бэрхшээл (шатлалаар)	51
Хүснэгт 38. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо	51
Хүснэгт 39. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар	52
Хүснэгт 40. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагаанд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар.....	53
Хүснэгт 41. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагаанд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар.....	53
Хүснэгт 42. Агаарын бохирдлын эрсдлийг бууруулах талаар мэдээлэл авдаг асран хамгаалагчдын хувь (орлогын интервал болон судалгаанд хамрагдсан газраар).....	54
Хүснэгт 43. Агаарын бохирдлын эрсдлийг бууруулах талаар мэдээлэл авсан байдал, мэдээллийн эх үүсвэр,судалгаанд хамрагдсан газраар	55
Хүснэгт 44. Асран хамгаалагчдын агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөө хэрэгцээтэй байсан эсэхэд өгсөн сэтгэл ханамж.....	57
Хүснэгт 45. Асран хамгаалагчдад агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд хүндрэл гардаг байдал, (орлогын түвшингээр)	60

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хөтөч дэвтрээс мэдээлэл авах байдал	19
Зураг 2. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн мэргэжилтнүүдийн үйлчлүүлэгчдэд зөвлөгөө өгсөн байдал	20
Зураг 3. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн ӨЭМТ-өөс авсан тусламж үйлчилгээ, (судалгаанд хамрагдсан газраар)	20
Зураг 4. Өрхийн эрүүл мэндийн төвөөс жирэмсний хяналттай холбоотой тусламж үйлчилгээ авсан байдал (үйлчилгээний төрлөөр)	21
Зураг 5. ӨЭМТ-д өгсөн сэтгэл ханамжийн үнэлгээ, судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хувиар	22
Зураг 6. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвд өгсөн үнэлгээ ...	28
Зураг 7. Судалгаанд оролцогчдын агаарын бохирдлоос сэргийлэх талаар зөвлөгөө авсан байдал, хувиар	33
Зураг 8. Агаарын бохирдлын өртөлтөөс сэргийлэх талаарх зөвлөгөө авсан байдал, оролцогчдын хувиар	35
Зураг 9. Агаарын бохирдлын эсрэг авч хэрэгжүүлэх хувь хүний арга хэмжээний талаарх зөвлөгөө авсан оролцогчдын хувь	36
Зураг 10. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх сургалтанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хувь	37
Зураг 11. Эрүүл мэндийн байгууллагын мэдээллийн самбараас агаарын бохирдлын талаарх мэдээлэл авсан байдал, жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хувиар.....	37
Зураг 12. Агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд гардаг хүндрэл, (шалтгаанаар).....	39
Зураг 13. Тэгээс тав хүртэл настай хүүхдийн хувийн жин, сонгосон үзүүлэлтээр	42
Зураг 14. Эх, хүүхдийн дэвтрийг үнэлсэн оролцогчдын хувь, судалгаанд хамрагдсан газраар.....	42
Зураг 15. ӨЭМТ-ийн эмчийн хяналтанд хамрагдсан тэгээс тав хүртэл настай хүүхдийн хувийн жин, судалгаанд хамрагдсан газраар	43
Зураг 16. ӨЭМТ-ийн эмчийн хяналтанд хамрагдсан тэгээс тав хүртэл настай хүүхдийн хувийн жин, судалгаанд хамрагдсан газраар	43
Зураг 17.ӨЭМТ-өөс үзлэг, эмчилгээ авсан хүүхдийн хувь, үзлэг, эмчилгээний нэр төрлөөр болон судалгаанд хамрагдсан газраар.....	45
Зураг 18. ӨЭМТ-ийн тусламж үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж, оролцогчдын хувиар	49
Зураг 19. 0-5 насны хүүхдээ аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлсэн асран хамгаалагчдын хувь	49
Зураг 20. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс үйлчилгээ авсан хүүхдийн хувь	50
Зураг 21. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлсэн хүүхдийн хувь	52
Зураг 22. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөө авсан асран хамгаалагчдын хувь, зөвлөгөөний нэр төрлөөр, судалгаанд хамрагдсан газраар	56
Зураг 23. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөө авсан асран хамгаалагчдын хувь зөвлөгөөний нэр төрлөөр.....	56
Зураг 24. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх сургалтанд оролцож асран хамгаалагчдын хувь, судалгаанд хамрагдсан газраар.....	58
Зураг 25. Сургалтын талаарх сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар.....	58
Зураг 26. Эрүүл мэндийн байгууллагын мэдээллийн самбараас агаарын бохирдлын талаарх мэдээлэл авсан байдал, асран хамгаалагчдын хувиар	59
Зураг 27. Агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд тулгардаг хүндрэл, оролцогчдын хувиар.....	60

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

АУ	Анагаах ухаан
АУЁЗХХ	Анагаах ухааны ёс зүйн хяналтын хороо
АНЭ	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг
АДЭМТ	Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төв
БЗД	Баянзүрх дүүрэг
БЗДХ	Бэлгийн замаар дамжих халдвар
БХА	Баянхонгор аймаг
ДОХ	Дархлалын олдмол хомсдол
ДЭМБ	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага
ДЭМТ	Дүүргийн эрүүл мэндийн төв
ИХ	Итгэх хязгаар
ОЭМА	Орчны эрүүл мэндийн алба
ӨЭМТ	Өрхийн эрүүл мэндийн төв
МУИС	Монгол улсын их сургууль
НЭМ	Нийгмийн эрүүл мэнд
НЭМҮТ	Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
СХД	Сонгинохайрхан дүүрэг
ТАШН	Түүврийн анхан шатны нэгж
ШУ	Шинжлэх ухаан
ЭМБ	Эрүүл мэндийн байгууллага
ЭША	Эрдэм шинжилгээний ажилтан
ЭШТЭА	Эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан

ЖИРЭМСЭН ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГАД ӨГСӨН СЭТГЭЛ ХАНАМЖИЙН ҮР ДҮНГИЙН ХУРААНГУЙ

№	Үзүүлэлт	БЗД		СХД		Баянхонгор аймаг		Нийт	
		ӨЭМТ	Аймаг, дүүргийн ЭМТ	ӨЭМТ	Аймаг, дүүргийн ЭМТ	ӨЭМТ	Аймаг, дүүргийн ЭМТ	ӨЭМТ	Аймаг, дүүргийн ЭМТ
1.	Эрүүл мэндийн үйлчилгээ	2.8	2.8	2.9	2.9	3.1	3.0	2.7	2.7
2.	Эрүүл мэндийн байгууллагын үйл ажиллагаа	2.9	2.8	3.1	2.8	3.1	3.0	2.7	2.7
3.	Эрүүл мэндийн байгууллагын орчин нөхцөл	2.5	2.5	2.8	2.5	2.9	2.8	2.9	2.9
Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийн байгууллагын ҮЙЛЧИЛГЭЭНД өгсөн сэтгэл ханамжийн оноо									
4.	Зөвлөгөө ойлгомжтой байсан талаарх таны сэтгэл ханамж	2.8	2.8	3.0	2.9	3.1	3.0	2.9	2.9
5.	Зөвлөгөөгөөр хэрэгтэй мэдээлэл авсан талаарх сэтгэл ханамж	2.8	2.8	2.9	2.9	3.1	3.0	2.9	2.8
6.	Үзлэг, эмчилгээний талаарх сэтгэл ханамж	2.9	2.8	3.0	2.9	3.1	2.9	2.9	2.9
Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийн байгууллагын ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД өгсөн сэтгэл ханамжийн оноо									
7.	Үйлчилгээний цагийн хуваарь	2.9	2.8	3.0	2.5	3.1	2.9	3.0	2.7
8.	Хүүхдийн үзлэгийн тов	3.0	-	3.1	-	3.2	-	3.0	-
9.	Үйлчилгээний төлбөр	3.0	2.9	3.2	3.1	3.2	3.0	3.1	3.0
10.	Үйлчилгээний багажын хүрэлцээ	2.8	2.7	2.8	2.8	3.0	2.9	2.8	2.8
11.	Ажилтнуудын харьцаа	3.0	2.7	3.1	2.8	3.3	3.0	3.0	2.8
12.	Ажилтнуудын мэдлэг, чадвар	3.0	2.7	3.1	3.0	3.2	3.1	3.0	3.0
Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийн байгууллагын ОРЧИН НӨХЦӨЛД өгсөн сэтгэл ханамжийн оноо									
13.	Эмнэлгийн дотоод орчны цэвэр байдал	2.9	2.8	3.1	2.9	3.1	3.0	3.0	2.9
14.	Хүлээлгийн заалны тав тухтай байдал	2.6	2.6	2.9	2.5	3.0	2.9	2.7	2.6
15.	Хувцас солих өрөө, өлгүүрийн хүрэлцээ	2.5	2.5	2.8	2.6	2.7	2.7	2.6	2.6
16.	Ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж	2.2	2.3	2.7	2.5	2.8	2.7	2.4	2.4
17.	Автомашин зогсоолын хүрэлцээ	2.2	2.0	2.6	2.3	3.0	2.9	2.4	2.2

Тайлбар: 1-1.49 “сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “маш их сэтгэл ханамжтай”

**0-5 НАСНЫ ХҮҮХДИЙН АСРАН ХАМГААЛАГЧДЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГАД ӨГСӨН СЭТГЭЛ ХАНАМЖИЙН ҮР ДҮНГИЙН ХУРААНГУЙ**

№	Үзүүлэлт	БЗД		СХД		Баянхонгор аймаг		Нийт	
		ӨЭМТ	Аймаг, дүүргийн ЭМТ	ӨЭМТ	Аймаг, дүүргийн ЭМТ	ӨЭМТ	Аймаг, дүүргийн ЭМТ	ӨЭМТ	Аймаг, дүүргийн ЭМТ
1.	Эрүүл мэндийн үйлчилгээ	2.8	2.8	2.9	2.9	3.1	3.0	3.1	2.8
2.	Эрүүл мэндийн байгууллагын үйл ажиллагаа	2.9	2.8	3.1	2.8	3.1	3.0	3.0	2.8
3.	Эрүүл мэндийн байгууллагын орчин нөхцөл	3.0	2.5	3.1	2.5	3.2	2.8	2.6	2.6
0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагчдын эрүүл мэндийн байгууллагын ҮЙЛЧИЛГЭЭНД өгсөн сэтгэл ханамжийн оноо									
4.	Зөвлөгөө ойлгомжтой байсан талаарх таны сэтгэл ханамж	3.1	-	3.2	-	3.2	-	3.1	-
5.	Зөвлөгөөгөөр хэрэгтэй мэдээлэл авсан талаарх сэтгэл ханамж	3.07	-	3.1	-	3.3	-	3.1	-
6.	Үзлэг, эмчилгээний талаарх сэтгэл ханамж	2.9	2.8	3.1	2.8	3.2	3.0	3.0	2.8
0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагчдын эрүүл мэндийн байгууллагын ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД өгсөн сэтгэл ханамжийн оноо									
7.	Үйлчилгээний цагийн хуваарь	2.9	2.8	3.0	2.7	3.1	2.9	3.0	2.7
8.	Хүүхдийн үзлэгийн тов	3.1	-	3.2	-	3.2	-	3.1	-
9.	Үйлчилгээний төлбөр	3.0	2.9	3.1	3.0	3.2	3.0	3.1	2.9
10.	Үйлчилгээний багажын хүрэлцээ	3.0	2.8	3.2	2.8	3.2	2.9	2.8	2.8
11.	Ажилтнуудын харьцаа	2.8	2.8	2.8	2.8	3.0	2.9	3.1	2.8
12.	Ажилтнуудын мэдлэг, чадвар	3.0	2.9	3.1	3.0	3.3	3.0	3.0	3.0
0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагчдын эрүүл мэндийн байгууллагын ОРЧИН НӨХЦӨЛД өгсөн сэтгэл ханамжийн оноо									
13.	Эмнэлгийн дотоод орчны цэвэр байдал	3.0	2.8	3.1	2.9	3.3	3.1	3.0	2.9
14.	Хүлээлгийн заалны тав тухтай байдал	2.7	2.7	2.8	2.7	3.1	3.0	2.7	2.7
15.	Хувцас солих өрөө, өлгүүрийн хүрэлцээ	2.4	2.5	2.5	2.6	2.8	2.9	2.5	2.6
16.	Ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж	2.2	2.4	2.5	2.4	2.9	2.9	2.4	2.4
17.	Автомашинны зогсоолын хүрэлцээ	2.2	2.2	2.4	2.4	3.1	3.0	2.3	2.3

Тайлбар: 1-1.49 “сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “маш их сэтгэл ханамжтай”

БҮЛЭГ 1. СУДАЛГААНЫ УДИРТГАЛ

1.1. Судалгааны үндэслэл

Дэлхий дахинд 2016 оны байдлаар тав хүртэлх насны 543,000 орчим хүүхэд хүрээлэн буй орчны болон дотоод орчны агаарын бохирдлын улмаас энддэг байна [1]. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний талаар иргэд, үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамж нь тухайн байгууллагын үйлчилгээнээс гадна өвчний эдгэрэл, онцлогтой уялдсан хийсвэр хүчин зүйлс болон чанарын үзүүлэлтийн нөлөө ихтэйгээрээ бусад салбараас онцлог байдаг.

Дэлхийд, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний сэтгэл ханамжийг тодорхойлохдоо тусламж, үйлчилгээний юу нь таалагдаж, эсвэл юу нь үл таалагдаж байгаа талаар хэрэглэгчдийн судалгаа, хувь хүн ямар үйлчилгээний төлөө үнэ төлөх хүсэлтэй байгааг тогтоох замаар судлах аргуудыг түлхүү санал болгодог. Эдгээр нь бодлого боловсруулагчид, шийдвэр гаргагчдыг тусламж, үйлчилгээний өнөөгийн байдал, сайжруулах арга замын талаарх нотолгоонд тулгуурласан мэдээллээр хангах үнэтэй чиг баримжааг бий болгодог.

Эрүүл мэндийн салбарын эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний хариуцлага, ёс зүй, тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлыг сайжруулах нь нэн тэргүүний асуудал бөгөөд үйл ажиллагааг үр дүнд суурилсан, чанартай хэрэгжүүлэхэд үйлчлүүлэгчийн сэтгэл ханамж чухал юм. Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.2 [2], 2014 оны “Хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийн судалгааны аргачлал батлах тухай” 13 тоот тушаалаар Эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжийг судлах талаар заасан байдаг. ЭМЯ-ны харъяа байгууллагуудын дунд 2018 онд хийгдсэн “Хэрэглэгчдийн сэтгэл ханамжийн судалгаа”-гаар Амбулатороор үйлчлүүлэгчийн сэтгэл ханамжийн түвшинг байгууллагаар авч үзвэл Амбулатори болон хэвтэн эмчлүүлэгчийн сэтгэл ханамж СЭМҮТ 90.5 хувь, УГТЭ-88.7 хувьтай хамгийн өндөр сэтгэл ханамжтай, СХНЭ-56.1 хувь, ЧДЭМТ-66.6 хувьтай сэтгэл ханамж дунджаас доогуур байсан бөгөөд судалгааг байгууллага бүр тогтмол зохион байгуулж үйлчлүүлэгч болон ажиллагсдын сэтгэл ханамжийг хэмжих тогтолцоог бий болгох, жилд 1-2 удаа хөндлөнгийн байгууллагаар судалгааг хийлгэх зөвлөмжийг гаргажээ [3].

Манай улсад бага насны хүүхдийн өвчлөл, эндэгдлийн зонхилох шалтгаан нь амьсгалын замын цочмог өвчнүүд (ханиад, уушгины хатгалгаа) суулгалт халдвар сульдаа, цус багадаг зэрэг эмгэгүүд байдаг [4,5,6]. Хүүхдийн амьсгалын замын өвчлөл болон тархины хөгжилд хүрээлэн буй орчны зарим хүчин зүйл тухайлбал дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдол ихээхэн нөлөөлөл үзүүлж буйг нилээд хэдэн судалгаагаар тогтоосон байдаг [7,8,9]. Жирэмсэн эмэгтэйчүүд, хүүхдийг агаарын бохирдолд өртөхөөс сэргийлэх, тусламж үйлчилгээг үзүүлэх тал дээр эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн үүрэг оролцоо, хамтын ажиллагаа нэн чухал билээ. Эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүд иргэд, тэдгээрийн гэр бүлд агаарын

бохирдолд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх, эрсдлийг бууруулах, асуудлыг шийдвэрлэх арга замын талаар зөвлөгөө, мэдлэг олгох, нийт хүн ам болон шийдвэр гаргагч нарт мэдээлэл хүргэхэд ихээхэн үүрэгтэй оролцох талаар ДЭМБ-ын зөвлөмжид тусгасан байдаг [10]. Эрүүл мэндийн байгууллагын эмч, мэргэжилтнүүдийн иргэдэд үзүүлж буй эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар-аюулгүй байдлыг сайжруулах, хянах нь чухал байна [11]. 2019 онд Улаанбаатар хот болон Баянхонгор аймагт хийсэн судалгаагаар эмч, мэргэжилтнүүд өвлийн улиралд ажлын ачаалал ихтэй байдгаас үйлчлүүлэгчдэд зөвлөгөө өгөх нь хангалтгүй байдгийг тогтоожээ [12]. Азийн хөгжлийн банкны тайланд агаарын бохирдол түүний нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх талаарх мэдээлэл сурталчилгааны материал ховор, үйлчлүүлэгчдэд энэ талаарх зөвлөгөөг огт өгдөггүй талаар дурьдсан байна [13].

Иймээс эрүүл мэндийн байгууллагаар агаарын бохирдлын улмаас үйлчлүүлэгч жирэмсэн эмэгтэйчүүд, 0-5 насны хүүхэдтэй эцэг эх, асран хамгаалагчдын сэтгэл ханамжийг судалж нотолгоонд тулгуурласан арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх зорилгоор энэхүү судалгааг гүйцэтгэх шаардлагатай болсон.

1.2. Судалгааны зорилго, зорилт

1.2.1. Зорилго

Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжийг үнэлэх

1.2.2. Зорилтууд

1. Үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжийн түвшинг тогтоох;
2. Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөө өгөхөд тулгамдаж буй бэрхшээл, боломжийг тодорхойлох;
3. Төслийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний суурь үзүүлэлтийг тодорхойлох

БҮЛЭГ 2. СУДАЛГААНЫ АРГА, АРГАЧЛАЛ

2.1. Судалгааны хамрах хүрээ, хүн ам

Судалгаа явуулах түүврийн зорилтот эх олонлог нь Улаанбаатар хотын СХД, БЗД болон Баянхонгор аймгийн төвийн жирэмсэн эмэгтэй болон 0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагч нар байлаа.

2.2. Түүврийн хэмжээ, түүвэрлэлт

Судалгааны зорилтот 3 суурьшлыг түүврийн бүлэглэлт хэмээн авч үзэж, жирэмсэн эмэгтэй болон 0-5 насны хүүхдийн хувьд тус бүрд нь ялгаатай түүвэрлэлт хийв. Түүврийн бүлэглэлт бүрээр судалгааны үр дүнг эх олонлогт тархаан тооцох боломжтой юм. Тодорхой нэг нутаг дэвсгэр эсвэл хүн амын тодорхой бүлгийн хувьд өрх, хүн амд суурилсан 2 үе шаттай түүвэр судалгааны түүврийн хэмжээг дараах томъёоллын дагуу тооцсон.

$$n = \frac{z^2 P(1 - P)N}{Ne^2 + z^2 P(1 - P)}$$

Энд:

z – 95 хувийн ач холбогдолын түвшин дэх t статистикийн тархалтын утга (1.96)

P_0 – түлхүүр үзүүлэлтийн хувийн жин. (=0.50)

e – таамаглаж байгаа алдааны хязгаар (0.05)

N – Улаанбаатар хотын СХД, БЗД болон Баянхонгор аймгийн төвийн жирэмсэн эмэгтэй болон 0-5 насны хүүхдийн тоо.

Судалгааны зорилтыг тодорхойлох боломжтой түүврийн хэмжээг дурьдагдсан нөхцлийн дагуу хийж гүйцэтгэвэл:

2.2.1. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн судалгааны түүвэрлэлт

Түүврийн хэмжээг өмнө өгөгдсөн томъёогоор

$z=1.96$,

$P=0.5$,

$e=0.05$,

$N=463$, $N=4238$, $N=7132$ гэсэн зохих утгуудыг өгч тооцоолоход Баянхонгор аймагт $n=220$, СХД-т $n=360$, БЗД-т $n=380$ гэсэн утга гарч байна.

Хүснэгт 1. Түүврийн хэмжээ болон ТАШН-ийн хуваарилалт

Судалгаанд хамрагдсан газар	Жирэмсэн эхийн тоо	Түүврийн хэмжээ	ТАШН
Баянхонгор аймаг	463	220	11
СХД	4,238	360	18
БЗД	7132	380	19
Бүгд	11,370	940	48

Энэ хувилбараар хороо/баг буюу түүврийн анхан шатны нэгж (ТАШН) дэх түүврийн хэмжээ 20 байхаар тооцож хуваарилалт хийсэн бөгөөд энэ нь тархалт болон төлөөлөх чадварын хувьд хамгийн оновчтой хувилбар байлаа (Хүснэгт 1).

2.2.2. 0-5 насны хүүхдийн судалгааны түүвэр

Түүврийн хэмжээг өмнө өгөгдсөн (2) томъёогоор

$z=1.96,$

$P=0.5,$

$e=0.05,$

$N=4277,$ $N=49482,$ $N=38416$ гэсэн зохих утгуудыг өгч тооцоолоход Баянхонгор аймагт $n=360,$ СХД-т $n=400,$ БЗД-т $n=400$ гэсэн утга гарч байна.

Хүснэгт 2. Түүврийн хэмжээ болон ТАШН-ийн хуваарилалт

Судалгаанд хамрагдсан газар	Жирэмсэн эх	Түүврийн хэмжээ	ТАШН
Баянхонгор аймаг	4,277	360	18
СХД	49,482	400	20
БЗД	38,416	400	20
Бүгд	49,486	1160	58

Энэ хувилбараар хороо/баг буюу түүврийн анхан шатны нэгж (ТАШН) дэх түүврийн хэмжээ 20 байхаар тооцож хуваарилалт хийсэн. Судалгаанд нийтдээ 2120 нэгжийг хамрууллаа (Хүснэгт 2).

Түүвэрлэлт хийх үйл ажиллагаа нь 2 үе шаттай. Эхний үе шатанд Улаанбаатар хотын СХД, БЗД-ийн хороод болон Баянхонгор аймгийн төвийн багаас харгалзах тооны түүврийн анхан шатны нэгж (ТАШН) буюу кластеруудыг хэмжээнд нь пропорциональ магадлалт түүврийн аргыг ашиглан сонголтыг хийж гүйцэтгэсэн (Хавсралт 1, 2).

Хоёрдугаар шатанд сонгогдсон ТАШН бүр дэх жирэмсэн эмэгтэй болон 0-5 насны хүүхдийн жагсаалтаас буюу түүврийн хүрээг ашиглан судалгаанд хамрагдах нэгжийг энгийн санамсаргүй түүврийн арга ашиглан сонголоо.

2.3. Судалгааны мэдээлэл цуглуулалт

Судалгааны багийн гишүүдэд судалгааны зорилго, хамрах хүрээ, арга зүй, мэдээлэл цуглуулах ёс зүй, түүний хэм хэмжээ, мэдээлэл цуглуулах арга, асуумж судалгаа авах аргачлал, судалгааны ахлагч, багийн зохион байгуулалт, судлаачдын үүрэг оролцоо, аюулгүй байдал, туршилт судалгаа хийх чиглэлийг танилцуулсан сургалтыг зохион байгуулсан.

2020 оны 5-р сарын 11-ний өдөр 2 дүүргийн 10 оролцогчдоос урьдчилсан туршилт судалгаа хийсэн. Мэдээлэл цуглуулах 3 баг сонгогдсон дүүрэг, орон нутагт

ажиллаж, талбарын мэдээлэл цуглуулалтыг 2020 оны 5 дугаар сарын 12-ны өдрөөс 5 дугаар сарын 29-ны өдрүүдэд зохион байгууллаа. Баг бүр ахлагч, мэдээлэл цуглуулах 3 ажилтан нийт 4 хүний бүрэлдэхүүнтэй байв. Ганцаарчилсан ярилцлагыг сонгогдсон өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдэд тусгайлан бэлтгэсэн удирдамжийн агуулгын хүрээнд хийж мэдээллийг цуглуулсан.

2.4. Судалгааны асуулга

Эрүүл мэндийн үйлчилгээний нийт сэтгэл ханамжийг тооцохдоо дараах 3 хэмжээс (dimension)-ээр тооцсон.

1. Эрүүл мэндийн үйлчилгээний сэтгэл ханамж (үзлэг, эмчилгээ нь үр дүнтэй, шаардлагад нийцсэн эсэх талаарх; зөвлөгөө нь ойлгомжтой, хэрэгцээтэй байсан эсэх талаарх)
2. ЭМБ-ын үйл ажиллагааны талаарх сэтгэл ханамж
3. ЭМБ-ын орчин нөхцлийн талаарх сэтгэл ханамж

Хэмжээс бүрийн сэтгэл ханамжийг тооцохдоо дэд үзүүлэлт бүрийн онооны дундаж утгыг ашигласан. Тэгш тоон хэмжээс (even-point scale)-ийг ашиглан сэтгэл ханамжийн оноог үнэлэв. Үүнд, “Огт сэтгэл ханамжгүй -1 оноо”, “Сэтгэл дундуур -2 оноо”, “Сэтгэл хангалуун-3 оноо”, “Маш их сэтгэл ханамжтай-4 оноо”, Сэтгэл ханамжийг тодорхойлох үзүүлэлт бүрийн сэтгэл ханамжийн оноо нь тухайн үзүүлэлтэд хамаарах асуулт тус бүрт авсан онооны дунджаар тодорхойлогдоно (Хүснэгт 3, 4). Томъёолбол:

$$\text{Сэтгэл ханамжийн оноо} = \frac{\text{Үзүүлэлт тус бүрт авсан онооны нийлбэр}}{\text{Тухайн сэтгэл ханамжийг тодорхойлох үзүүлэлтүүдийн тоо}}$$

Хүснэгт 3. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн сэтгэл ханамжийг тооцох үзүүлэлтүүд

Хэмжээс	Д/Д	Үзүүлэлт	Өрхийн ЭМТ	Аймаг, дүүргийн ЭМТ
Эрүүл мэндийн үйлчилгээний сэтгэл ханамж	1	Жирэмсний хяналттай холбоотой зөвлөгөөний ойлгомжтой эсэх	+	+
	2	Жирэмсний хяналттай холбоотой зөвлөгөө хэрэгцээнд нийцсэн эсэх	+	+
	3	Үзлэг, эмчилгээ үр дүнтэй байж, шаардлагад нийцсэн байсан эсэх	+	+
ЭМБ-ын үйл ажиллагааны талаарх сэтгэл ханамж	1	Өрхийн эмнэлгийн үйлчилгээний цагийн хуваарь	+	+
	2	Жирэмсний хяналтын үзлэгийн тов	+	Тооцохгүй
	3	Үйлчилгээний төлбөр	+	+
	4	Эмнэлгийн үйлчилгээний багаж, тоног төхөөрөмжийн хүрэлцээтэй байдал	+	+
	5	Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн эмч, ажилтнуудын харьцаа	+	+
	6	Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн эмч, ажилтнуудын мэдлэг, чадвар	+	+
ЭМБ-ын орчин нөхцлийн талаарх сэтгэл ханамж	1	Эмнэлгийн дотоод орчны цэвэр байдал	+	+
	2	Хүлээлгийн заалны тав тухтай байдал	+	+
	3	Хувцас солих өрөө, өлгүүрийн хүрэлцээ	+	+
	4	Ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж	+	+
	5	Авто машины зогсоолын хүрэлцээ	+	+
	6	Бусад (бичих)		

Хүснэгт 4. Тэгээс тав хүртэлх насны хүүхдийн асран хамгаалагч нарын сэтгэл ханамжийг тооцох үзүүлэлтүүд

Хэмжээс	Д/Д	Үзүүлэлт	ӨЭМТ	Аймаг/дүүргийн ЭМТ
Эрүүл мэндийн үйлчилгээний сэтгэл ханамж	1	Хүүхдийн үзлэг, эмчилгээ үр дүнтэй байж шаардлагад нийцсэн эсэх	+	Үйлчилгээ үр дүнтэй байж шаардлагад нийцсэн эсэх гэсэн нэг үзүүлэлтээр тооцно
	2	Эмчийн зөвлөгөө хэрэгцээнд нийцсэн эсэх	+	
	3	Эмчийн зөвлөгөө ойлгомжтой байсан эсэх	+	
ЭМБ-ын үйл ажиллагааны талаарх сэтгэл ханамж	1	Өрхийн эмнэлгийн үйлчилгээний цагийн хуваарь	+	+
	2	Хүүхдийн үзлэгийн тов	+	Тооцохгүй
	3	Үйлчилгээний төлбөр	+	+
	4	Эмнэлгийн үйлчилгээний багаж, тоног төхөөрөмжийн хүрэлцээтэй байдал	+	+
	5	Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн эмч, ажилтнуудын харьцаа	+	+
	6	Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн эмч, ажилтнуудын мэдлэг, чадвар	+	+
ЭМБ-ын орчин нөхцлийн талаарх сэтгэл ханамж	1	Эмнэлгийн дотоод орчны цэвэр байдал	+	+
	2	Хүлээлгийн заалны тав тухтай байдал	+	+
	3	Хувцас солих өрөө, өлгүүрийн хүрэлцээ	+	+
	4	Ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж	+	+
	5	Авто машины зогсоолын хүрэлцээ	+	+
	6	Бусад (бичих)....		

Нийт түүвэр олонлогийн сэтгэл ханамжийн оноо нь судалгаанд хамрагдсан нэгж бүрээр тооцсон сэтгэл ханамжийн үзүүлэлт бүрийн онооны дундаж байна. Сэтгэл ханамжийн онооны тайлбарыг хүснэгт 5-д заасны дагуу ойлгоно.

Хүснэгт 5. Онооны интервал, тайлбар

Огт сэтгэл ханамжгүй	Сэтгэл дундуур	Сэтгэл хангалуун	Маш их сэтгэл ханамжтай
1.49-с доош оноотой бол:	1.50-2.49 оноотой бол:	2.50-3.49 оноотой бол:	3.50-4.0 оноотой бол:
Үйлчлүүлэгч огт сэтгэл ханамжгүй байгаа бөгөөд үйлчилгээ маш хангалтгүй байгааг илэрхийлнэ	Үйлчлүүлэгч сэтгэл ханамжгүй байгаа бөгөөд цаашид үйлчилгээгээ илүү сайжруулах арга хэмжээ авах нь зүйтэй.	Сэтгэл ханамжтай бөгөөд энэ түвшинг боломжийн гэж үздэг.	Үйлчлүүлэгч маш их сэтгэл ханамжтай

2.5. Судалгааны ёс зүйн асуудал, хугацаа, зохион байгуулалт

Судалгаа явуулах багийнхан судалгааны арга, аргачлалыг боловсруулан НЭМҮТ-ийн эрдмийн зөвлөлийн хурлаар 2019 оны 12-р сарын 25-ны өдөр хэлэлцүүлж, ЭМЯ-ны АУЁЗХХ-гоор аргачлалыг хэлэлцүүлэн ёс зүйн зөвшөөрлийг авсан (Тогтоол №2).

Судалгааны багийн гишүүдэд судалгааны зорилго, хамрах хүрээ, арга зүй, мэдээлэл цуглуулах ёс зүй, түүний хэм хэмжээ, мэдээлэл цуглуулах арга, асуумж судалгаа авах аргачлал, судалгааны ахлагч, багийн зохион байгуулалт, судлаачдын үүрэг оролцоо, аюулгүй байдал, туршилт судалгаа хийх чиглэлийг

танилцуулсан сургалтыг зохион байгуулсан. 2020 оны 5 дугаар сарын 11-ний өдөр 2 дүүргийн 10 оролцогчдоос урьдчилан туршилт судалгаа хийсэн. Мэдээлэл цуглуулах 3 баг сонгогдсон дүүрэг, орон нутагт ажиллаж, талбарын мэдээлэл цуглуулалтыг 2020 оны 5-р сарын 12-ны өдрөөс 5-р сарын 29-ны өдрүүдэд зохион байгууллаа. Баг бүр ахлагч, мэдээлэл цуглуулах 3 ажилтан нийт 4 хүний бүрэлдэхүүнтэй байв. Ганцаарчилсан ярилцлагыг сонгогдсон өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдэд тусгайлан бэлтгэсэн удирдамжийн агуулгын хүрээнд хийж мэдээллийг цуглуулсан. Талбарын судалгааны чанарыг үнэн зөв байх, алдаа гаргахаас сэргийлэх үүднээс түүврийн нэгжийн жагсаалтыг бүрэн бэлтгэж сонгогдсон өрх, дүүрэг, аймгийн эрүүл мэндийн төвийн удирдлага, холбогдох мэргэжилтнүүдтэй нягт хамтран ажиллалаа.

Орон нутгаас дайчлан ажиллуулсан туслах ажилтны тусламжтайгаар санамсаргүй түүврийн аргаар сонгогдсон жирэмсэн эмэгтэй, 0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагчдад судалгаа эхлэхээс 1-2 хоногийн өмнө таниулсан зөвшөөрлийн хуудас хүргүүлж, судалгааны зорилго, зорилтыг танилцуулсан бөгөөд сонгогдсон хүмүүсээс судалгаанд оролцохоор бичгээр зөвшөөрөл өгсөн хүмүүсийг судалгаанд хамруулсан болно.

2.6. Судалгааны мэдээлэл боловсруулалт

Урьдчилан боловсруулсан асуулгын хүрээнд судалгааны мэдээллийн баазыг EXCEL программын орчинд үүсгэсэн. Нэгтгэсэн мэдээллийг SPSS-23 программд хөрвүүлж, судалгаанд шаардлагатай чухал кодуудыг нягтлан шалгаж баталгаажуулсны дараа SPSS программын 23.0 хувилбарт шилжүүлэн хөрвүүлж мэдээллийн нэгдсэн баазыг үүсгэсэн болно. Түүврийн нэгж бүрт харгалзах жирэмсэн эмэгтэй болон 0-5 насны асран хамгаалагчид болон түүврийн жинг тооцож өгөгдлийн баазад нэгтгэсэн. Жирэмсэн эмэгтэйчүүд болон 0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагчдын жинлэлтийг БЗД, СХД, Баянхонгор аймгийн 2019 оны тоон мэдээлэлд үндэслэн тооцоолсон. Түүврийн жинлэлтийг Sampling 1.0 программын тусламжтайгаар цуглуулсан түүврийн үе шат бүрийн мэдээлэлд тулгуурлан гаргасан.

SPSS-23 программын тусламжтайгаар өгөгдлийн баазыг цэвэрлэх, логик алдааг илрүүлэх, засах ажлуудыг хийсэн. Судалгааны боловсруулалтыг дээрх программын нийлмэл түүврийн модулыг ашиглан хийв. Чанарын мэдээллүүдийг ангилах арга зүйг баримтлан боловсрууллаа. Үүний дараа үнэлгээний удирдамжийн дагуу багц кодыг боловсруулж бүх ярилцлагуудыг кодлов. Кодлолтоор нийтлэг болон ялгаатай хүчин зүйлд үндэслэсэн тайлбарлах хандлагаар дүн шинжилгээ хийж тайланд оруулахад бэлтгэсэн.

БҮЛЭГ 3. СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН

Судалгааны үр дүнг жирэмсэн эмэгтэйчүүд болон 0-5 насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчдын гэсэн үндсэн хоёр бүлгээр танилцуулж байна.

3.1. Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүд

3.1.1. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн нийгэм, хүн ам зүйн байдал

Судалгаанд Улаанбаатар хотын БЗД-ийн 13 хороо, СХД-ийн 16 хороо, Баянхонгор аймгийн 6 багын 16-45 насны 958 жирэмсэн эмэгтэйчүүд хамрагдсан. Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дийлэнх нь 25-34 насны, дээд боловсролтой, гэр хороололд амьдардаг, 3-4 ам бүлтэй өрх байна (Хүснэгт 6).

Хүснэгт 6. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын ерөнхий шинж байдал

Сонгосон үзүүлэлтүүд	Судалгаанд оролцогчдын хувь, байршлаар			Нийт
	БЗД	СХД	Баянхонгор аймаг	
Насны бүлэг				
16-24 нас	21.1	26.8	23.3	23.9
25-34 нас	60.8	53.4	53.3	57.0
35-аас дээш нас	18.1	19.8	23.3	19.1
Боловсролын түвшин				
Бага	1.4	0.6	0.8	1.0
Бүрэн бус дунд	4.2	6.4	7.9	5.4
Бүрэн дунд	28.1	37.5	35.0	32.8
Тусгай мэргэжлийн	3.3	5.6	3.3	4.4
Дээд	62.8	49.7	51.2	56.2
Байршлаар				
Орон сууц	22.2	36.7	26.1	29.1
Гэр хороолол	61.9	63.1	71.0	62.9
Холимог	15.8	0.3	2.9	8.0
Өрхийн орлого				
500,000 хүртэл	20.3	21.1	34.0	21.3
500,001-1 сая	48.1	46.9	34.0	46.9
1-1.5 сая	20.8	20.6	21.8	20.8
1.5-2 сая	7.8	6.7	7.6	7.3
2-2.5 сая	2.2	2.5	1.3	2.3
2.5-3 сая	0.8	1.7	0.8	1.2
3 саяас дээш	-	0.6	0.4	0.3
Ам бүлийн тоо				
1-2 ам бүлтэй	13.3	10.6	7.1	11.7
3-4 ам бүлтэй	65.3	59.7	62.1	62.6
5-аас дээш	21.4	29.7	30.8	25.7
Нийт	360	358	240	958

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн нийгэм, хүн ам зүйн байдал нь судалгаанд хамрагдсан байршлаас хамааралгүй ойролцоо үзүүлэлттэй байлаа.

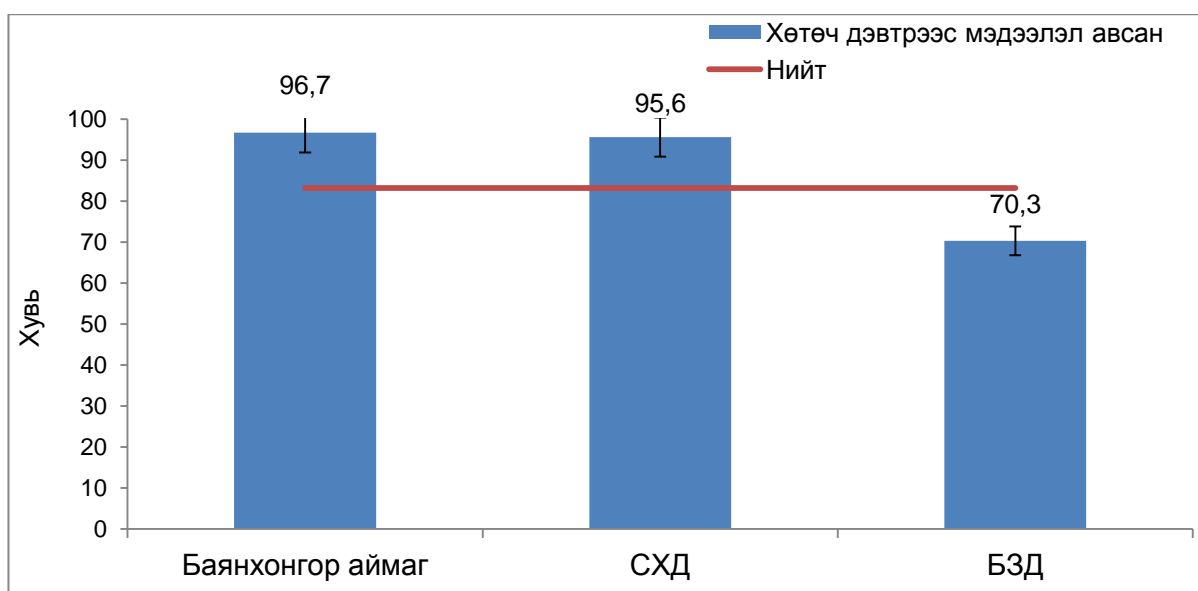
Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 65.1 хувь нь (95%ИХ 55.4-73.7) нь ӨЭМТ, 33.6 хувь (95%ИХ 25.5-42.8) нь аймаг дүүргийн эрүүл мэндийн төв, 0.4 хувь (95%ИХ 0.1-1.8) нь хувийн эмнэлэгт тус тус жирэмсний хяналтад хамрагдаж байлаа.

Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 99.6 хувь (95%ИХ 98.9-99.9) нь дунджаар 8.9 долоо хоногтойдоо буюу ойролцоогоор 2 сартайдаа (95%ИХ 8.5-9.2) жирэмсний хяналтад орсон байв. БЗД-ээс судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүд дунджаар 9.1 (95%ИХ 8.5-9.2) долоо хоногтойдоо буюу бусад газраас хожуу жирэмсний хяналтад орсон байгаа ч статистик ач холбогдол бүхий ялгаа ажиглагдсангүй (Хүснэгт 7).

Хүснэгт 7. Жирэмсний явц, хяналтанд орсон хугацаа (судалгаанд хамрагдсан газраар)

Сонгогдсон аймаг, дүүрэг	Жирэмслэлтийн явц		Жирэмсний хяналтанд орсон хугацаа	
	%	95%ИХ	%	95%ИХ
БЗД	20.9	19.2-22.7	9.1	8.5-9.7
СХД	22.1	20.5-23.7	8.6	8.1-9.1
Баянхонгор аймаг	22.8	21.5-24.0	8.8	8.0-9.6
Нийт	21.6	20.4-22.7	8.9	8.5-9.2

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 83.2 хувь (95%ИХ: 60.5-78.5) нь жирэмсний хяналтын хөтөч дэвтрээс мэдээлэл авсан байна.

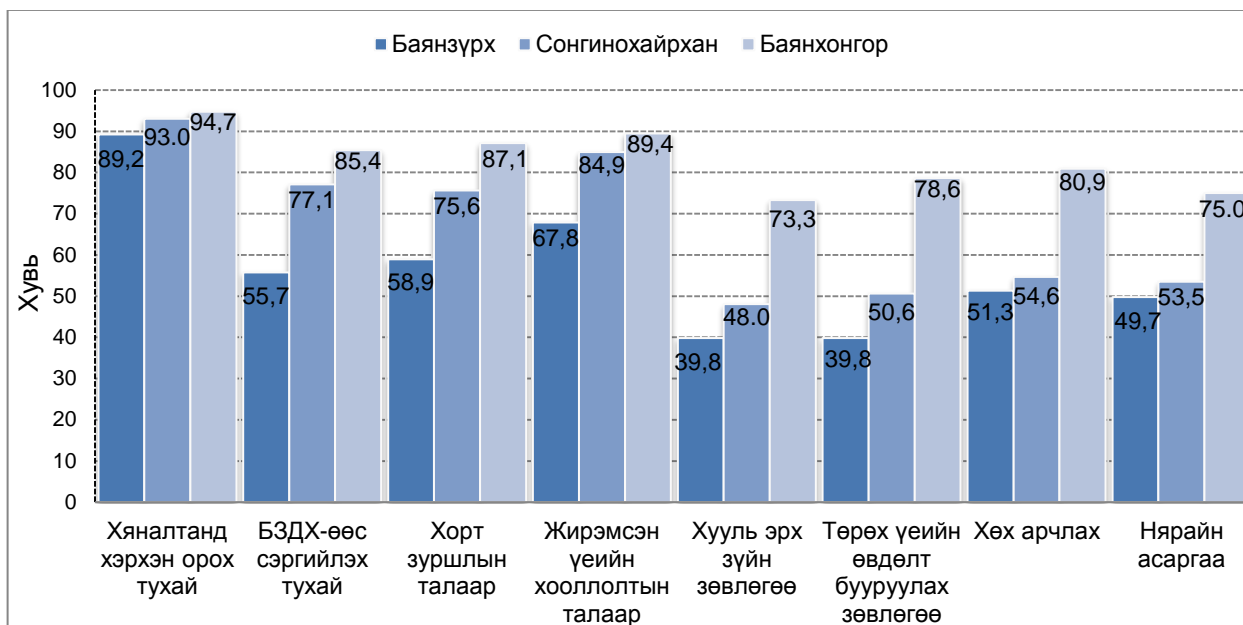
Зураг 1. Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хөтөч дэвтрээс мэдээлэл авах байдал

БЗД-ийн жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хөтөч дэвтрээс мэдээлэл авах байдал бага байлаа.

Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 91.2 хувь нь өрхийн эрүүл мэндийн төвөөс жирэмсний хяналттай холбоотой зөвлөгөө тусламж үйлчилгээ авсан байна. Эмч, эмнэлгийн ажилчид жирэмсний хяналттай холбоотой дараах зөвлөгөөг жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд өгсөн байна. Үүнд:

- 91.1 хувь (95%ИХ: 87.9-93.6) хяналтанд хэрхэн орох;
- 66.5 хувь (95%ИХ: 58.1-73.9) нь БЗДХ-аас сэргийлэх;

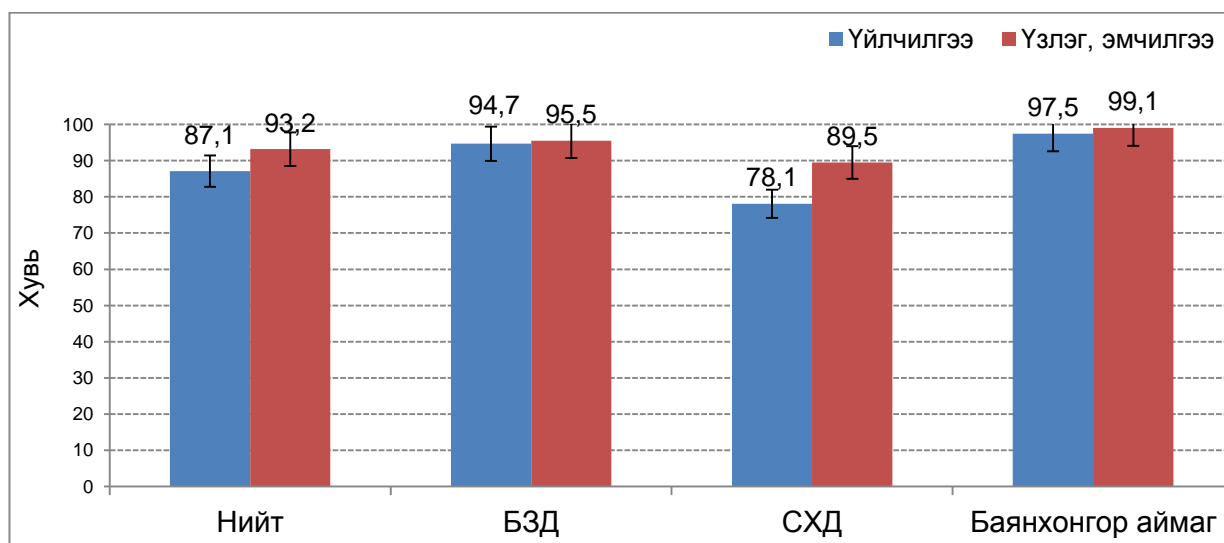
- 67.6 хувь (95%ИХ: 60.3-74.1) нь жирэмсний явцад архи, тамхины хэрэглээ хортой нөлөө үзүүлэх зэрэг зөвлөгөөг өгсөн байв.

Зураг 2. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн мэргэжилтнүүдийн үйлчлүүлэгчдэд зөвлөгөө өгсөн байдал

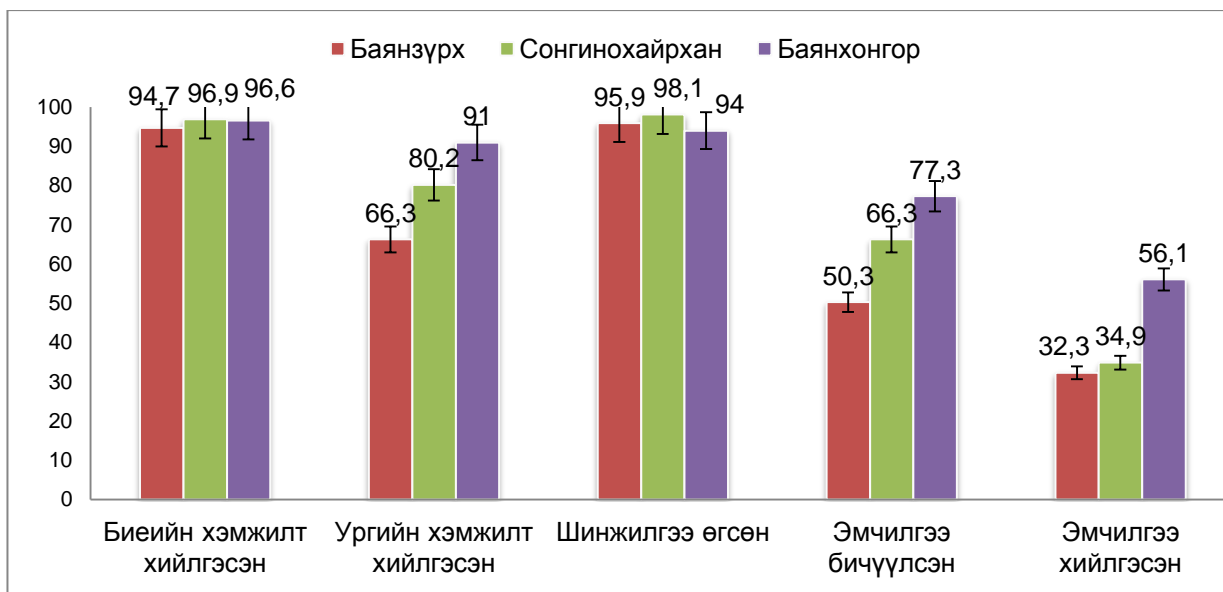
Жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд БЗДХ-аас сэргийлэх, жирэмсний үеийн хооллолт, хорт зуршлын нөлөөллөөс сэргийлэх зөвлөгөө өгсөн байдал Баянхонгор аймагт статистикийн ач холбогдол бүхий ялгаатай илүү зөвлөгөө тусламжийг үзүүлсэн байна (Зураг 2).

Нийт судалгаанд оролцогчдын 87.1 хувь (95%ИХ 80.7-91.7) нь өрхийн эрүүл мэндийн төвөөс жирэмсний хяналттай холбоотой ямар нэг үйлчилгээг авсан, 92.2 хувь нь үзлэг, эмчилгээ хийлгэсэн байна.

Зураг 3. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн ӨЭМТ-өөс авсан тусламж үйлчилгээ, (судалгаанд хамрагдсан газраар)

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дийлэнх нь биеийн хэмжилт, шинжилгээ өгөх үйлчилгээг авсан байна. Ургийн хэмжилтийг ӨЭМТ-дөө хийлгэсэн гэж хариулсан эмэгтэйчүүдийн хувь Баянхонгор аймагт илүү байна ($p < 0.005$).

Зураг 4. Өрхийн эрүүл мэндийн төвөөс жирэмсний хяналттай холбоотой тусламж үйлчилгээ авсан байдал (үйлчилгээний төрлөөр)

Баянхонгор аймгийн жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн ӨЭМТ-өөс жирэмсний хяналттай холбоотой тусламж үйлчилгээг авсан байдал статистикийн ач холбогдол бүхий өндөр байлаа. Энэ нь аймгийн жирэмсэн эмэгтэйчүүд нэг дороос жирэмсний тусламж үйлчилгээг авдаг болохыг харуулж байна.

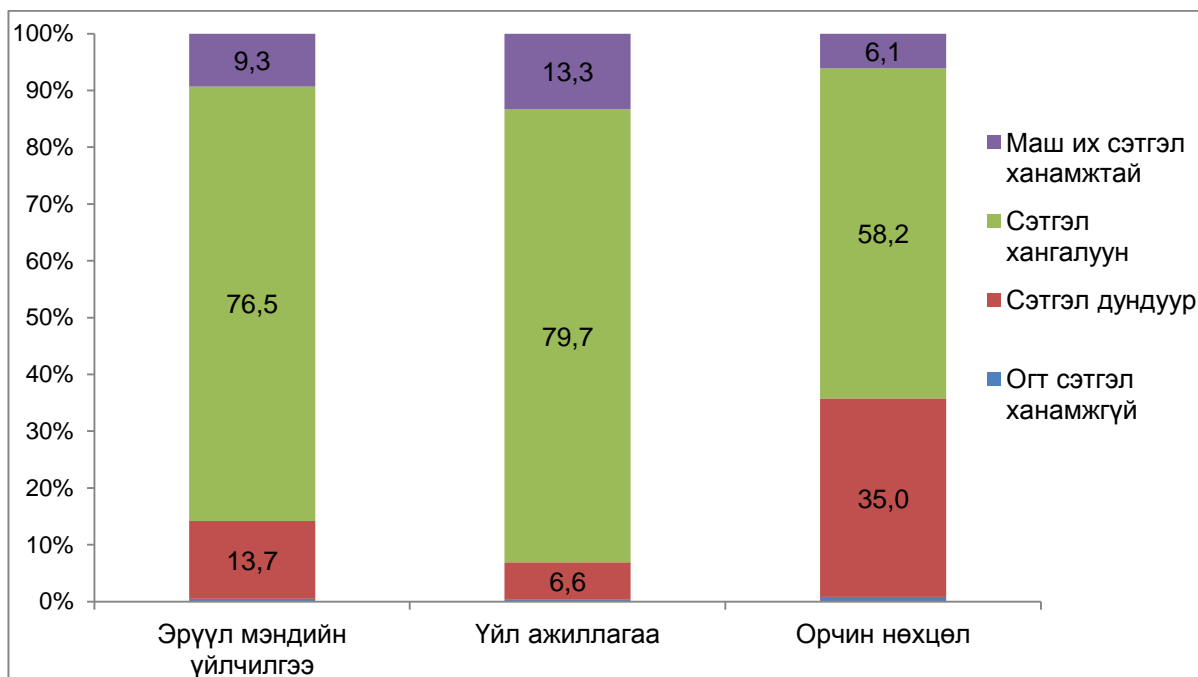
3.1.2. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн жирэмсний хяналттай холбоотой тусламж үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамжийг ӨЭМТ болон аймаг/дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг гэсэн 2 дэд бүлгээр танилцуулж байна.

Өрхийн эрүүл мэндийн төв

Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн ӨЭМТ-ийн эрүүл мэндийн үйлчилгээ, үйл ажиллагаа, орчин нөхцөлд хэр сэтгэл ханамжтай байгааг тус тус судаллаа. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээнд нийт судалгаанд оролцогчдын 79.9 хувь (2.5-3.49 оноо) нь “сэтгэл хангалуун” байлаа.

Нийт жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дийлэнх нь эрүүл мэндийн үйлчилгээ, үйл ажиллагаанд “сэтгэл хангалуун” байсан. Харин ӨЭМТ-ийн орчин нөхцөлд 35.0 хувь нь “сэтгэл дундуур” байдаг гэжээ.

Зураг 5. ӨЭМТ-д өгсөн сэтгэл ханамжийн үнэлгээ, судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хувиар

ӨЭМТ-ийн орчин нөхцөлд БЗД-ийн 2 жирэмсэн эмэгтэйн нэг нь “сэтгэл дундуур” байна. Энэ үзүүлэлт СХД болон Баянхонгор аймагт бага дийлэнх нь “сэтгэл хангалуун” байсан.

Хүснэгт 8. ӨЭМТ-өөр үйлчлүүлэгч жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн сэтгэл ханамж (судалгаанд хамрагдсан газар, үзүүлэлтээр)

Судалгаанд хамрагдсан газар	Сэтгэл ханамж	Эрүүл мэндийн үйлчилгээ	Үйл ажиллагаа	Орчин нөхцөл
БЗД	“Огт сэтгэл ханамжгүй”	0.6	0.3	1.1
	“Сэтгэл дундуур”	16.2	8.5	50.4
	“Сэтгэл хангалуун”	78.0	85.2	44.2
	“Маш их сэтгэл ханамжтай”	5.2	6	4.3
СХД	Огт сэтгэл ханамжгүй	0.4	0.4	0.4
	Сэтгэл дундуур	11.3	4.9	17.2
	Сэтгэл хангалуун	74.9	73.3	75.1
	Маш их сэтгэл ханамжтай	13.4	21.4	7.4
Баянхонгор аймаг	Огт сэтгэл ханамжгүй	0.4	-	-
	Сэтгэл дундуур	7.3	0.9	16.7
	Сэтгэл хангалуун	73.1	73.5	68.8
	Маш их сэтгэл ханамжтай	19.2	25.6	14.5
Нийт		100.0	100.0	100.0

Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний сэтгэл ханамжийг хэмжээс болон судалгаанд хамрагдсан газраар хүснэгт 9 –өөр харуулав.

Хүснэгт 9. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж (хэмжээсээр болон судалгаанд хамрагдсан газар)

Хэмжээс	БЗД		СХД		Баянхонгор аймаг		Нийт дундаж оноо
	%	95%ИХ	%	95%ИХ	%	95% ИХ	
Эрүүл мэндийн үйлчилгээ	2.8	2.8-2.9	2.9	2.9-3.0	3.1	3.0-3.1	2.7 2.7-2.8
Эрүүл мэндийн байгууллагын үйл ажиллагаа	2.9	2.8-2.9	3.1	3.0-3.1	3.1	3.1-3.2	2.9 2.9-3.0
Эрүүл мэндийн байгууллагын орчин нөхцөл	2.5	2.4-2.6	2.8	2.8-2.9	2.9	2.8-3.0	3.0 3.0-3.1

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

Өрхийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэгч жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин, нас, жирэмсний хугацаа, байршлаас үл хамааран сэтгэл ханамж “хангалуун” байна (Хүснэгт 10).

Хүснэгт 10. Өрхийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэгч жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн сэтгэл ханамж, сонгосон үзүүлэлт, байршлаар

№	Сонгосон үзүүлэлтүүд	БЗД		СХД		Баянхонгор аймаг		Бүгд	
		%		%		%		%	
1.	Боловсролын түвшингээр								
	Боловсролгүй	3.0		2.4		3.2		2.8	
	Бага	2.6		2.6		2.9		2.6	
	Бүрэн бус дунд	2.7		2.9		3.1		2.8	
	Бүрэн дунд	2.8		3.0		3.1		2.9	
	Мэргэжлийн	2.8		2.8		2.9		2.8	
	Дээд	2.7		2.9		3.0		2.8	
2.	Жирэмсний хугацаагаар								
	13 хүртэл	2.7		2.9		3.1		2.8	
	14-27	2.7		2.9		3.1		2.8	
	28-аас дээш	2.7		3.0		3.0		2.8	
3.	Насны бүлгээр								
	16-24	2.8		2.9		3.1		2.9	
	25-34	2.7		3.0		3.0		2.8	
	35-аас дээш	2.7		2.9		3.0		2.8	
4.	Өрхийн дундаж орлогоор								
	500 000 хүртэл	2.7		2.8		2.9		2.9	
	500000-1сая	2.7		2.7		2.9		2.8	
	1-1.5 сая	2.6		2.7		3.0		2.8	
	1.5-2 сая	2.7		2.7		2.9		2.8	
	2-2.5 сая	2.7		2.9		3.1		2.9	
	2.5-3 сая	2.9		2.9		3.0		3.1	
	3 саяас дээш			1.8		2.4		2.8	

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүд өрхийн эрүүл мэндийн төвийн үйлчилгээнд буюу үзлэг, эмчилгээ болон зөвлөгөө ойлгомжтой байсан эсэх, зөвлөгөөгөөр хэрэгтэй мэдээлэл авч чадсан байдалд “сэтгэл хангалуун” байв.

Хүснэгт 11. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж, (байршлаар)

ӨЭМТ-ийн үйлчилгээ	БЗД			СХД			Баянхонгор			Бүгд	
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол
Үзлэг, эмчилгээний талаар таны сэтгэл ханамж	2.9	2.9	2.9	3.0	3.0	3.0	3.1	3.1	3.1	3.0	3.0
Зөвлөгөө ойлгомжтой байсан талаарх таны сэтгэл ханамж	2.8	2.9	2.8	3.0	2.9	3.0	3.1	3.1	3.1	2.9	2.9
Зөвлөгөөгөөр хэрэгтэй мэдээлэл авсан талаарх таны сэтгэл ханамж	2.7	2.8	2.8	2.9	2.9	2.9	3.1	3.1	3.1	2.8	2.9
<i>Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”</i>											

Жирэмсэн эмэгтэйчүүд ӨЭМТ-ийн үйл ажиллагааг 6 үзүүлэлтээр үнэлсэн оноог хүснэгт 12–оор харуулав.

Хүснэгт 12. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагаанд өгсөн сэтгэл ханамж, (байршлаар)

ӨЭМТ-ийн үйл ажиллагаа	БЗД			СХД			Баянхонгор			Бүгд	
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол
Үйлчилгээний цагийн хуваарь	2.8	3.0	2.9	2.8	3.0	2.9	3.2	3.1	3.1	3.0	3.0
Үзлэгийн тов	2.8	3.0	2.9	2.8	3.0	2.9	3.2	3.2	3.2	3.1	3.0
Үйлчилгээний төлбөр	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.1	3.2	3.2	3.1	3.0
Тоног төхөөрөмж хүрэлцээтэй байдал	2.7	2.8	2.7	2.7	2.8	2.7	3.0	3.0	3.0	2.8	2.8
Эмч, ажилтнуудын харьцаа, хандлага	2.8	3.0	3.0	2.7	3.0	3.0	3.2	3.2	3.2	3.0	3.0
Эмч, ажилтнуудын мэдлэг чадвар	2.8	3.0	3.0	2.8	3.0	3.0	3.2	3.1	3.2	3.0	3.0
<i>Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”</i>											

Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүд байршлаас хамаарахгүй ӨЭМТ-ийн үйлчилгээний цагийн хуваарь, үзлэгийн тов, үйлчилгээний төлбөр, тоног төхөөрөмж хүрэлцээтэй байдал, эмч, эмнэлгийн ажилтнуудын харьцаа, хандлага, мэдлэг, чадварт “сэтгэл хангалуун” гэсэн оноог өгсөн байна. Энэ үзүүлэлт жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн орон сууц, гэр хороололд амьдарч байгаагаас хамааралгүй байлаа.

Чанарын судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дийлэнх нь ӨЭМТ-ийн тусламж үйлчилгээнд сэтгэл хангалуун байдаг ч эмч, эмнэлгийн ажилчдын харилцаа, хандлага, ур чадварыг сайжруулах шаардлагатай хэмээн ярьж байлаа.

Шигтгээ:

ӨЭМТ-ийн үзлэг, эмчилгээ ялангуяа зөвлөгөө өгөх байдалд сэтгэл дундуур байдаг. Зөвлөгөө мэдээллийг хангалттай сайн өгч чаддаггүй. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдээсээ л мэдээлэл тодорхой авдаг. Асуусан асуултад ч тодорхой яг ингэдэг гээд хариулж чаддаггүй. Ер нь эмч, эмнэлгийн ажилчид мэдлэг, чадвараа сайжруулах шаардлагатай гэж боддог.

Жирэмсэн эмэгтэй У, 27 настай, дээд боловсролтой, СХД

ӨЭМТ-ийн орчин нөхцлийг эмнэлгийн дотоод орчны цэвэр байдал, хүлээлгийн заалны тав тух, хувцас солих өрөө, өлгүүрийн хүрэлцээ, ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж, автомашины зогсоолын хүрэлцээ гэсэн 5 үзүүлэлтээр үнэллээ.

ӨЭМТ-ийн дотоод орчны цэвэр байдал, хүлээлгийн заалны тав тухтай байдал, хувцас солих өрөө, өлгүүрийн хүрэлцээнд жирэмсэн эмэгтэйчүүд байршил, хаана амьдарч байгаагаас үл хамаарч “сэтгэл хангалуун” гэж үнэлсэн байна (Хүснэгт 13).

Хүснэгт 13. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн орчин нөхцөлд өгсөн сэтгэл ханамж (байршлаар)

ӨЭМТ-ийн орчин нөхцөл	БЗД			СХД			Баянхонгор аймаг				
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд		
Эмнэлгийн дотоод орчны цэвэр байдал	2.9	2.9	2.9	3.1	3.1	3.1	3.2	3.1	3.1	3.0	3.0
Хүлээлгийн заалны тав тухтай байдал	2.6	2.6	2.6	2.9	2.8	2.9	3.0	3.0	3.0	2.8	2.7
Хувцас солих өрөө, өлгүүрийн хүрэлцээ	2.5	2.5	2.5	2.8	2.8	2.8	2.8	2.7	2.7	2.7	2.6
Ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж	2.5	2.0	2.2	2.7	2.7	2.7	2.9	2.7	2.8	2.6	2.4
Автомашины зогсоолын хүрэлцээ	2.0	2.3	2.2	2.6	2.7	2.6	3.1	2.9	3.0	2.3	2.5

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

ӨЭМТ-ийн ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж, автомашины зогсоолын хүрэлцээнд БЗД-ийн жирэмсэн эмэгтэйчүүд “сэтгэл дундуур” байдаг байна.

Чанарын судалгаанд хамрагдсан гэр хороололд амьдардаг жирэмсэн эмэгтэйчүүд ӨЭМТ-ийн гадаа автомашиныг эмх цэгцтэй байршуулах зогсоол хийх хэрэгтэй гэж ярьж байлаа.

Шигтгээ:

Заримдаа хүүхдийн вакцин, өндөр настны эм бичүүлэх гээд бөөн машинууд ирээд хаалган дээр нь машинаа урагш, хойшоо харуулаад тавьсан байдаг. Бид чинь жирэмсэн болохоор тэр машины дундуур нь яваад хаалгаар нь орох гээд, хааяа машинд мөргүүлчих гээд хэцүү байдаг. Өөрсдөө нэг цэгцтэй болгоод автомашины зогсоол хийж болмоор санагддаг. Тэргэнцэртэй хүн орох гээд хаалгыг нь машинаар тагласан байгааг харж байсан.

Жирэмсэн эмэгтэй А., 29 настай, БЗД

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж тааруу байдаг талаар чанарын судалгаанд оролцогчид бүгд ярьсан.

Шигтгээ:

Жирэмсэн бид чинь ойр ойрхон шээс хүрнэ. Ямартаа л эмнэлэг рүү ирэхдээ ОО цаас заавал авч явна. Түлхүүрийг нь гуйгаад бие засуулна. Гэхдээ тэнд нь ОО цаас байхгүй, бид ч дасч дээ. Мөн гар угаах боломжгүй, заримдаа усгүй, саван ч бүүр байхгүй.

Жирэмсэн эмэгтэй Ц., 34 настай, СХД

Чанарын судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүд ӨЭМТ-ийн коридор маш бага зай талбайтай, 2 давхарт байрладаг зэрэг нь тун тохиромжгүй байдаг хэмээсэн.

Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төв

Нийт судалгаанд оролцогчдын 96.3 хувь (95%ИХ: 94.3-97.6) нь аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс үзлэг, эмчилгээ авсан байна. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 94.6 хувь (95%ИХ 92.1-96.4) нь шинжилгээ, 90.8 хувь (95%ИХ 85.6-94.3) нь нарийн мэргэжлийн эмчийн үзлэг, эмчилгээнд хамрагдахаар аймаг дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлжээ.

Хүснэгт 14. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс жирэмсний хяналттай холбоотой авсан үзлэг, оролцогчдын хувиар

Сонгогдсон аймаг, дүүрэг	Нарийн мэргэжлийн эмчид хандсан		Шинжилгээ өгсөн		Хэвтэн эмчлүүлсэн		Бусад	
	%	95%ИХ	%	95%ИХ	%	95%ИХ	%	95%ИХ
БЗД	88.5	82.2-92.8	91.9	87.0-95.0	14.0	8.3-22.8	18.1	10.2-29.9
СХД	93.8	82.0-98.1	97.8	94.5-99.2	16.4	11.3-23.1	24.0	17.7-31.6
Баянхонгор	85.6	81.1-89.1	92.0	87.9-94.8	29.0	26.0-32.2	30.3	22.5-39.4
Бүгд	90.8	85.6-94.3	94.6	92.1-96.4	15.9	12.0-20.8	21.5	16.3-27.8

Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 15.9 хувь (95%ИХ 12.0-20.8) нь эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлсэн байв. Энэ үзүүлэлт Баянхонгор аймагт 30.3 хувь (95%ИХ 22.5-39.4) байсан бол БЗД-т 18.1 хувь (95%ИХ 10.2-29.9) байна.

Нийт оролцогчдын 91.8 хувь (95%ИХ 87.6-94.6) нь аймаг дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэхдээ ямар нэгэн шан харамж буюу албан бус төлбөр төлөх шаардлага гарч байгаагүй гэжээ. Ямар нэгэн шан харамж буюу албан бус төлбөр төлж байсан гэж хариулсан (8.2%, 95%ИХ 5.1-12.4) жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 10.1 хувь нь (95%ИХ 6.1-16.2) өрхийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэхдээ өгсөн байна.

Судалгаанд оролцогчдын 6.6 хувь (95% ИХ 4.3-10.2) нь аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс тусламж үйлчилгээ авахдаа танилаараа яриулсан байна (Хүснэгт 15).

Хүснэгт 15. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс тусламж үйлчилгээ авахад танил хүнээр яриулах, шан харамж өгсөн байдал

Сонгогдсон аймаг, дүүрэг	Шан харамж өгөх			Танилаараа яриулах		
	n	%	95%ИХ	n	%	95%ИХ
БЗД	36	12.9	7.6-20.9	29	10.4	5.8-17.8
СХД	8	2.8	1.2-6.4	5	1.8	1.0-3.2
Баянхонгор	27	13.0	8.0-20.4	30	14.4	9.3-21.4
Бүгд	71	8.2	5.4-12.4	64	6.6	4.3-10.2

Танилаараа яриулж үйлчилгээ авсан байдал Баянхонгор аймагт (14.4%, 95%ИХ 9.3-21.4) статистикийн ач холбогдол бүхий илүү байна.

Чанарын судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүд эмнэлгээр үзүүлэхэд танил тал их хэрэгтэй байдаг гэж хариулсан.

Шигтгээ:

Зүгээр хүнээр хэлүүлэхгүй очоод үзүүлэхэд хам хум үздэг. Танилаараа хэлүүлэхэд үзээд, зөвлөгөө өгөөд л их сайхан үздэг. Тэгэхээр л танил тал хэрэгтэй болсон. Ялангуяа төрөхөөр очихдоо заавал танил талаараа яриулахгүй бол гээд л жирэмсэн эмэгтэйчүүд бид яриад байгаа.

Жирэмсэн эмэгтэй С., 36 настай, БЗД

Шигтгээ:

Шинжилгээ авдаг газруудаа тодорхой болговол сайн байна. Шинжилгээ өгөхөд ийш тийшээ явах эсвэл яаж шинжилгээ өгөх мэдээлэл тодорхой бус байдаг.

Жирэмсэн эмэгтэй Ү., 32 нас, Баянхонгор аймаг

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 52.4 хувь (95%ИХ: 44.8-60.8) нь үйлчлүүлэхээр авсан хуваарьт цагтаа үйлчлүүлсэн байна. Баянхонгор аймгийн жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 71.8 хувь (95%ИХ: 68.7-74.6) нь, хуваарьт цагтаа тусламж үйлчилгээ авсан нь Улаанбаатар хотын 2 дүүргээс статистикийн ач холбогдол бүхий илүү байна ($p < 0.005$).

Хүснэгт 16. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс тусламж үйлчилгээг авахдаа цагийн хуваарийн дагуу үйлчлүүлсэн байдал

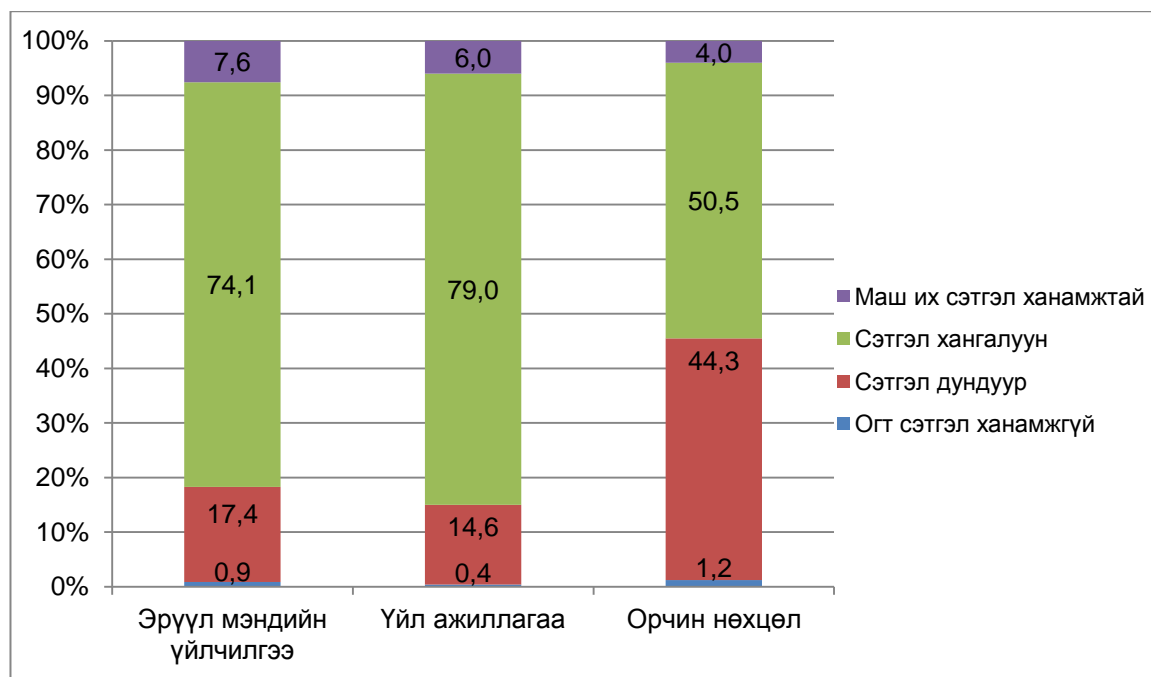
Сонгогдсон аймаг, дүүрэг	Цагийн хуваарийн дагуу үйлчлүүлсэн			Дараалал харгалзахгүй үйлчлүүлсэн		
	n	%	95%ИХ	n	%	95%ИХ
БЗД	148	52.9	44.8-60.8	80	28.6	23.2-34.6
СХД	139	49.6	44.3-54.9	83	29.7	22.8-37.7
Баянхонгор аймаг	150	71.8	68.7-74.6	100	47.8	33.5-62.5
Бүгд	437	52.4	47.8-57.0	263	30.1	25.9-34.8

Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 30.1 хувь нь дараалал харгалзахгүй үйлчлүүлсэн байна. Улаанбаатар хотын жирэмсэн эмэгтэйчүүд дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэхдээ дараалал харгалзахгүй тусламж үйлчилгээ авах нөхцөл бүрдээгүй байж болохыг судалгааны дүн харуулж байна (Хүснэгт 16).

Дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээнд нийт судалгаанд оролцогчдын 75.3 хувь (2.5-3.49 оноо) нь “сэтгэл хангалуун” байна. Энэ үзүүлэлт СХД-т 80.7 хувь, Баянхонгор аймагт 74.2 хувь, БЗД-т 70.4 хувь байна.

Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс жирэмсний тусламж үйлчилгээ авч байсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 44.3 хувь нь орчин нөхцөлд, 17.4 хувь нь эрүүл мэндийн үйлчилгээ, 14.6 хувь нь үйл ажиллагаанд нь “сэтгэл дундуур” гэсэн үнэлгээг өгсөн.

Жирэмсэн эмэгтэйчүүд “маш их сэтгэл ханамжтай”, “огт сэтгэл ханамжгүй” гэсэн үнэлгээг бараг өгөөгүй байна.

Зураг 6. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвд өгсөн үнэлгээ

Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн орчин нөхцөлд “сэтгэл дундуур” гэж үнэлсэн байдал Улаанбаатар хотод илүү байна.

Хүснэгт 17. Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэгч жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн сэтгэл ханамж

Судалгаанд хамрагдсан газар	Сэтгэл ханамжийн үнэлгээ	Эрүүл мэндийн үйлчилгээ	Үйл ажиллагаа	Орчин нөхцөл	Бүгд
БЗД	Огт сэтгэл ханамжгүй	0.7		0.7	0.7
	Сэтгэл дундуур	23.4	16.8	50.4	24.6
	Сэтгэл хангалуун	68.1	77.5	45.7	70.4
	Маш их сэтгэл ханамжтай	7.7	5	3.2	4.3
СХД	Огт сэтгэл ханамжгүй	1.1		1.8	0.4
	Сэтгэл дундуур	11.6	12.9	40.9	15.4
	Сэтгэл хангалуун	80.9	81	53.8	80.7
	Маш их сэтгэл ханамжтай	6.5	6.1	3.6	3.6
Баянхонгор аймаг	Огт сэтгэл ханамжгүй		1	1.4	
	Сэтгэл дундуур	14.3	9.6	19.1	12.9
	Сэтгэл хангалуун	70	74.6	65.6	74.2
	Маш их сэтгэл ханамжтай	15.8	14.8	13.9	12.9

Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж үйлчилгээний сэтгэл ханамжийг хэмжээс болон судалгаанд хамрагдсан газраар сэтгэл ханамжийн дундаж оноог тооцоолон хүснэгт 18 –аар харуулав.

Байршлаас хамаарахгүй судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүд эрүүл мэндийн үйлчилгээ, байгууллагын үйл ажиллагаа, орчин нөхцөлд 2.5-3.49 оноо буюу “Сэтгэл хангалуун” гэсэн үнэлгээг өгсөн байна.

Хүснэгт 18. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж (хэмжээсээр болон судалгаанд хамрагдсан газраар)

Хэмжээс	БЗД		СХД		Баянхонгор аймаг		Нийт дундаж оноо %, 95% ИХ
	%	95% ИХ	%	95% ИХ	%	95% ИХ	
Эрүүл мэндийн үйлчилгээ	2.8	2.7-2.9	2.9	2.8-2.9	3.0	2.9-3.0	2.7, 2.6-2.7
Эрүүл мэндийн байгууллагын үйл ажиллагаа	2.8	2.7-2.8	2.8	2.8-2.9	3.0	2.9-3.0	2.7, 2.7-2.8
Эрүүл мэндийн байгууллагын орчин нөхцөл	2.5	2.4-2.5	2.5	2.5-2.6	2.8	2.7-3.0	2.9, 2.9-3.0

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүд аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйлчилгээнд буюу үзлэг, эмчилгээ, зөвлөгөө ойлгомжтой байсан эсэх, зөвлөгөөгөөр хэрэгтэй мэдээлэл авч чадсан байдалд “сэтгэл хангалуун” байв (Хүснэгт 19).

Хүснэгт 19. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж

Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн ЭМТ-ийн үйлчилгээ	БЗД			СХД			Баянхонгор			Бүгд	
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол
Үзлэг, эмчилгээний талаар таны сэтгэл ханамж	2.9	2.9	2.9	3.0	3.0	3.0	3.1	3.1	3.1	3.0	3.0
Зөвлөгөө ойлгомжтой байсан талаарх таны сэтгэл ханамж	2.9	2.8	2.8	2.9	2.9	2.9	3.0	3.0	3.0	2.9	2.9
Зөвлөгөөгөөр хэрэгтэй мэдээлэл авсан талаарх таны сэтгэл ханамж	2.8	2.9	2.8	2.9	2.9	2.9	3.0	3.0	3.0	2.8	2.9

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүд аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн орчин нөхцөлд буюу эмнэлгийн дотоод орчны цэвэр байдал, хүлээлгийн заалны тав тух, хувцас солих өрөө, өлгүүрийн хүрэлцээтэй байдалд “сэтгэл хангалуун” байсан бол ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж болон автомашины зогсоолын хүрэлцээтэй байдалд “сэтгэл дундуур” байв (Хүснэгт 20).

Хүснэгт 20. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн орчин нөхцөлд өгсөн сэтгэл ханамж

Орчин нөхцөл	БЗД			СХД			Баянхонгор аймаг			Бүгд	
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол
Эмнэлгийн дотоод орчны цэвэр байдал	2.8	2.9 2	2.8	2.8	2.9	2.9	3.1	3.0	3.0	2.8	2.9
Хүлээлгийн заалны тав тухтай байдал	2.5	2.6	2.6	2.4	2.6	2.5	2.9	2.9	2.9	2.5	2.6
Хувцас солих өрөө, өлгүүрийн хүрэлцээ	2.6	2.5	2.5	2.6	2.6	2.6	2.7	2.7	2.7	2.6	2.6
Ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж	2.5	2.3	2.3	2.4	2.5	2.5	2.9	2.7	2.7	2.5	2.4
Автомашины зогсоолын хүрэлцээ	1.9	2.1	2.0	2.2	2.3	2.3	3.0	2.8	2.9	2.1	2.2

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагаанд жирэмсэн эмэгтэйчүүд “сэтгэл хангалуун” гэсэн үнэлгээг өгсөн. Энэ үзүүлэлтэд гэр хороолол, орон сууцанд амьдардаг байдал хамааралгүй байна.

Хүснэгт 21. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагаанд өгсөн сэтгэл

Үйл ажиллагаа	БЗД			СХД			Баянхонгор аймаг			Бүгд	
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол
Үйлчилгээний цагийн хуваарь	2.8	2.8	2.8	2.5	2.5	2.5	3.0	2.9	2.9	2.6	2.6
Үйлчилгээний төлбөр	2.9	2.8	2.9	3.1	3.1	3.1	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
Тоног төхөөрөмжийн хүрэлцээ	2.7	2.7	2.7	2.8	2.8	2.8	3.1	2.9	2.9	2.7	2.8
Эмч ажилтнуудын харьцаа	2.8	2.7	2.7	2.8	2.8	2.8	3.0	3.0	3.0	2.8	2.8
Эмч ажилтнуудын мэдлэг, чадвар	2.8	2.9	2.8	3.0	3.0	3.0	3.3	3.0	3.1	3.0	3.0
<i>Тайлбар: 1-1.49 "Огт сэтгэл ханамжгүй", 1.5-2.49 "Сэтгэл дундуур", 2.5-3.49 "Сэтгэл хангалуун", 3.5-4 "Маш их сэтгэл ханамжтай"</i>											

Чанарын судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дийлэнх нь аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн цаг захиалга, тоног төхөөрөмжийн хүрэлцээ хангалтгүй байдаг гэжээ.

Шигтгээ:

Дүүргийн эмнэлэгт шинжилгээ өгөхийн тулд өглөөний 5 цагт ирж дугаарладаг. Мөн ЭХО-ны аппарат хуучирсан, хоцрогдсон байдаг учир заавал хувийн эмнэлгээр үйлчлүүлэх шаардлага тулгардаг. Харин ӨЭМТ-өөр дамжуулан цаг авдаг болбол иргэдэд тулгарах хүндрэл багасна.

Жирэмсэн эмэгтэй М., 26 настай, СХД

Дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үзлэг, эмчилгээ, зөвлөгөө өгөх байдал боломжийн байдаг. Харин дүүргийн эрүүл мэндийн төвд эмчид үзүүлэх, шинжилгээ өгөхөд оочер дараалал авахад үнэхээр хэцүү байдаг. Тухайлбал, шүдний эмчид үзүүлэхийн тулд 4-5 цагийн үед очиж дугаарладаг. Цаг авах системийг хөнгөвчлөх шаардлагатай байна.

Жирэмсэн эмэгтэй Ц., 31 настай, СХД

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд сэтгэл зүйн олон асуудал үүсдэг ч эмчээс тусламж авахаар очиход сэтгэл зүйн анхан шатны тусламжийг огт үзүүлж чаддаггүй гэжээ.

Жирэмсэн болон төрсний дараа маш их сэтгэл санаа хямарч өөрчлөгддөг. Иймээс эмч, эмнэлгийн ажилчдыг сэтгэл зүйн анхан шатны зөвлөгөө өгөх аргазүйд сургах хэрэгтэй.

Жирэмсэн эмэгтэй О., 27 настай, БЗД

Сэтгэл ханамжийн оноо судалгаанд хамрагдсан газар, жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин, жирэмсний хугацаа, насны бүлгээс үл хамааран 2.6-3.1 буюу “сэтгэл хангалуун” байна.

Хүснэгт 22. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төв болон өрхийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлсэн жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн сэтгэл ханамж, сонгосон үзүүлэлтээр

Сонгосон үзүүлэлтээр	БЗД	СХД	Баянхонгор аймаг	Бүгд
	%	%	%	%
Боловсролын түвшин				
Боловсролгүй	2.9	2.9	3.1	2.9
Бага	2.6	2.5	2.8	2.6
Бүрэн бус дунд	2.6	2.8	3.1	2.7
Бүрэн дунд	2.7	2.8	2.9	2.7
Мэргэжлийн	2.8	2.7	2.9	2.7
Дээд	2.7	2.7	2.9	2.7
Жирэмсний хугацаагаар (7 хоногоор)				
13 хүртэл	2.7	2.8	3.0	2.8
14-27	2.7	2.7	2.9	2.7
28-аас дээш	2.6	2.8	2.9	2.7
Насны бүлгээр				
16-24	2.8	2.8	3.0	2.8
25-34	2.7	2.7	2.9	2.7
35-аас дээш	2.6	2.7	2.9	2.7

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

Бүлгийн дүгнэлт

1. Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 90-ээс дээш хувь нь аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж үйлчилгээг авсан үйлчлүүлэгчид байгаа нь сэтгэл ханамжийн үнэлгээ өгөх боломжтойг харууллаа.
2. Жирэмсэн 10 эмэгтэйн нэг нь жирэмсний үзлэг, шинжилгээнд шан харамж, албан бус төлбөр төлөх, танил талаараа яриулж тусламж үйлчилгээ авдаг байна.
3. ӨЭМТ болон аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж үйлчилгээ, үйл ажиллагаа, орчин нөхцөлд жирэмсэн эмэгтэйчүүд “сэтгэл хангалуун” байна. Тоон болон чанарын судалгаагаар ӨЭМТ-ийн орчин нөхцлөөс ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж, автомашины зогсоолын хүрэлцээтэй байдалд “сэтгэл дундуур” байдгийг тогтоолоо.

3.1.3. Агаарын бохирдлын талаарх зөвлөгөө, мэдээлэл авсан байдал

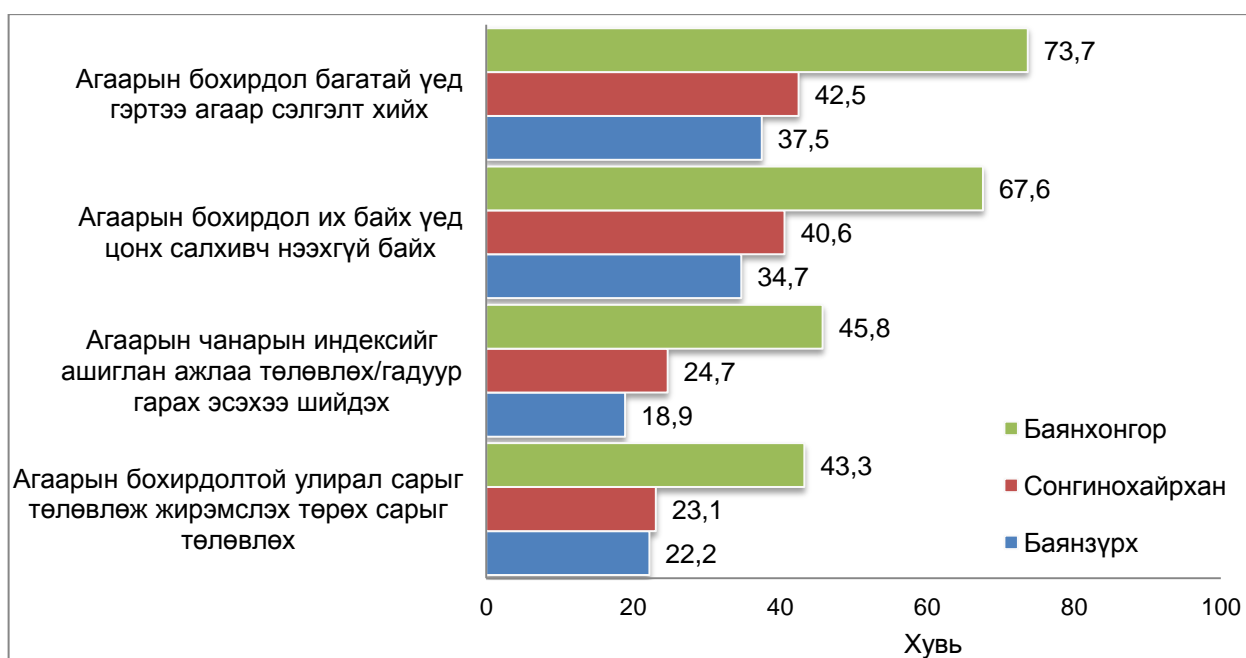
Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн агаарын бохирдлын талаар авсан зөвлөгөө, мэдээлэл авсан эх сурвалж, сэтгэл ханамжийн байдлыг энэхүү дэд бүлэгт тайлагналаа.

Судалгаанд оролцогчдын 86.1 хувь нь агаарын бохирдлын талаарх мэдээллийг олж авч чаддаг байна. Мэдээллийг олж авсан эх сурвалжаа 85.6 хувь нь сурталчилгааны материал, 84.3 хувь нь эмчийн зөвлөгөө хэмээн нэрлэсэн.

Хүснэгт 23. Агаарын бохирдлын эрсдлийг бууруулах талаар мэдээлэл авсан байдал, мэдээллийн эх үүсвэр, судалгаанд хамрагдсан газраар

Эх сурвалжууд	БЗД	СХД	Баянхонгор аймаг	Бүгд
	%	%	%	%
Эмчийн зөвлөгөө	84.2	85.6	74.2	84.3
Сурталчилгааны материал	84.7	87.2	78.8	85.6
Телевиз	33.9	40.6	44.2	37.5
Интернэт	26.1	32.8	49.6	30.3
Гэр бүл, найз нөхөд	82.5	89.4	87.9	86.0

Нийт оролцогчдын 43.6 хувь нь тамхи татахгүй, дам тамхидалтад өртөхгүй, 41.6 хувь нь агаарын бохирдол багатай үед гэртээ агаар сэлгэлт хийх, 39.0 хувь нь агаарын бохирдол их үед цонх салхивчаа нээхгүй байх талаарх зөвлөгөөг эрүүл мэндийн байгууллагаас авсан гэжээ. Нийт оролцогчдын 22.9 хувь нь агаарын чанарын индекс ашиглах талаар зөвлөгөөг авсан байна. Энэ үзүүлэлт Баянхонгор аймагт 45.2 хувь байлаа.

Зураг 7. Судалгаанд оролцогчдын агаарын бохирдлоос сэргийлэх талаар зөвлөгөө авсан байдал, хувиар

Чанарын судалгаанд хамрагдсан эмч, эмнэлгийн ажилчид өвөл ялангуяа томуугийн улиралд агаарын бохирдлоос сэргийлэх талаарх зөвлөгөөг үйлчлүүлэгчиддээ өгдөг гэжээ. Чанарын ярилцлагад хамрагдсан эмч нарын хувьд иргэдэд агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөөг өгч чадахгүй байгаа талаараа ярьж байсан.

Шигтгээ: Манай эмч нар өвөл ханиад томуугийн эдгээрэлт муу үед тусламж үйлчилгээ үзүүлж байхдаа иргэдэд агаарын бохирдол эрүүл мэндэд хэрхэн нөлөөлж байгаа, яаж сэргийлэх талаар зөвлөгөө өгч ажилладаг. Хүүхдээ утаа ихтэй үед гаргахгүй байх, гэртээ чийгтэй цэвэрлэгээ тогтмол хийх, гэрээс гарахдаа өөрөө болон хүүхдэд амны хаалт зүүлгэх г.м.

ӨЭМТ-ийн их эмч Н., 48 настай, БЗД

Шигтгээ: Бид иргэдэд тусгайлсан мэдээлэл өгч чадахгүй байгаа. Учир нь эмч нарт зориулсан зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх гарын авлага, ном товхимол байдаггүй. Иймд мэдээлэл өгөх хэрэгцээ их байгаа.

ӨЭМТ-ийн их эмч Но, 47 настай, БЗД

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хувьд ч эмч, эмнэлгийн ажилчдаас агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөөг авч байгаагүй гэжээ.

Шигтгээ: Хүүхдэд амны хаалт зүүлгэх, утаа ихтэй үед хүүхдээ гадуур дагуулж гарахгүй байх талаар эмч зөвлөж байсан. Өөр агаарын бохирдлын талаар зөвлөгөө, мэдээлэл авч байгаагүй.

Жирэмсэн эмэгтэй Ү, 33 настай, БЗД

СХД-ийн засаг даргын захирамжаар сүүлийн 3 жилд өвлийн 3 сарын турш “Агаарын бохирдлыг бууруулъя” сэдэвт аянг зохион байгуулсан байлаа. Энэхүү аяны хүрээнд иргэдэд зориулсан ӨЭМТ-ийн эмч, эмнэлгийн ажилтнууд зохион байгуулсан гэжээ.

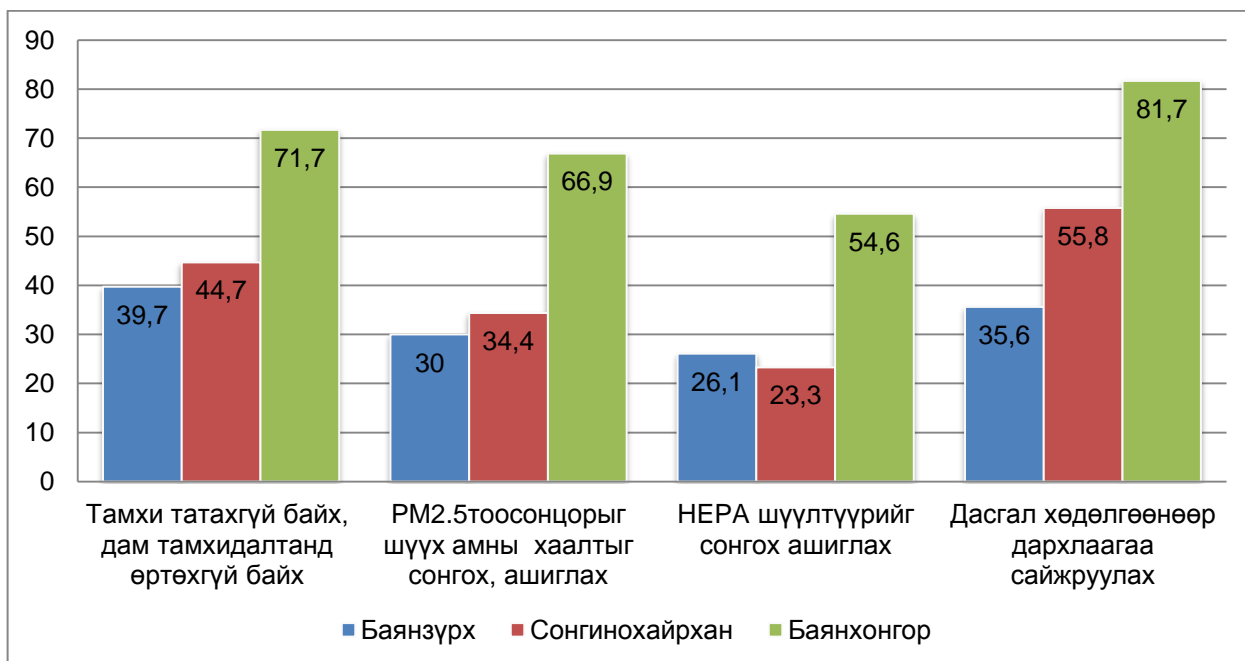
Шигтгээ: Иргэдэд зориулсан сургалтыг манай ӨЭМТ 30 хүнийг хамруулан нийт 12 удаа зохион байгуулсан. Мөн N95 амны хаалтыг иргэдэд түгээсэн. Үүний үр дүнд иргэдийн амны хаалтны хэрэглээ сайжирсан.

ӨЭМТ-ийн их эмч О., 50 настай, СХД

Шигтгээ: Агаарын бохирдол ихтэй үед агаарт гарах, агаар сэлгэлт хийх, амны хаалт хэрэглэх гэсэн зөвлөгөөг өгч байсан. Миний бодлоор эмч нар хамгийн чухал мэдээллээ багтаасан гарын авлагаар дамжуулан зөвлөгөө өгвөл ач холбогдолтой.

Жирэмсэн эмэгтэй М., 28 настай, СХД

Гэрийн дотоод орчны агаарын чанарыг сайжруулах зөвлөгөөг эмч, эмнэлгийн ажилтнаас авсан эсэхийг судлан зураг 8 -аар харуулав.

Зураг 8. Агаарын бохирдлын өртөлтөөс сэргийлэх талаарх зөвлөгөө авсан байдал, оролцогчдын хувиар

Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 66.9 хувь нь PM2.5 тоосонцорыг шүүх амны хаалтыг сонгох, ашиглах талаарх зөвлөгөөг авдаг гэсэн нь Баянхонгор аймагт (66.9 хувь) илүү байв.

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 73.8 хувь нь гэрийн дотоод орчны агаарын чанарыг сайжруулах зорилгоор агаар цэвэршүүлэгч HEPA шүүлтүүрийг сонгон ашиглах талаарх зөвлөгөөг аваагүй байна. Баянхонгор аймгийн эмэгтэйчүүдийн 54.6 хувь (95%ИХ 41.6-67.0) нь HEPA шүүлтүүрийг ашиглах зөвлөгөөг авсан нь статистикийн магадлал бүхий бусад газруудаас илүү байв.

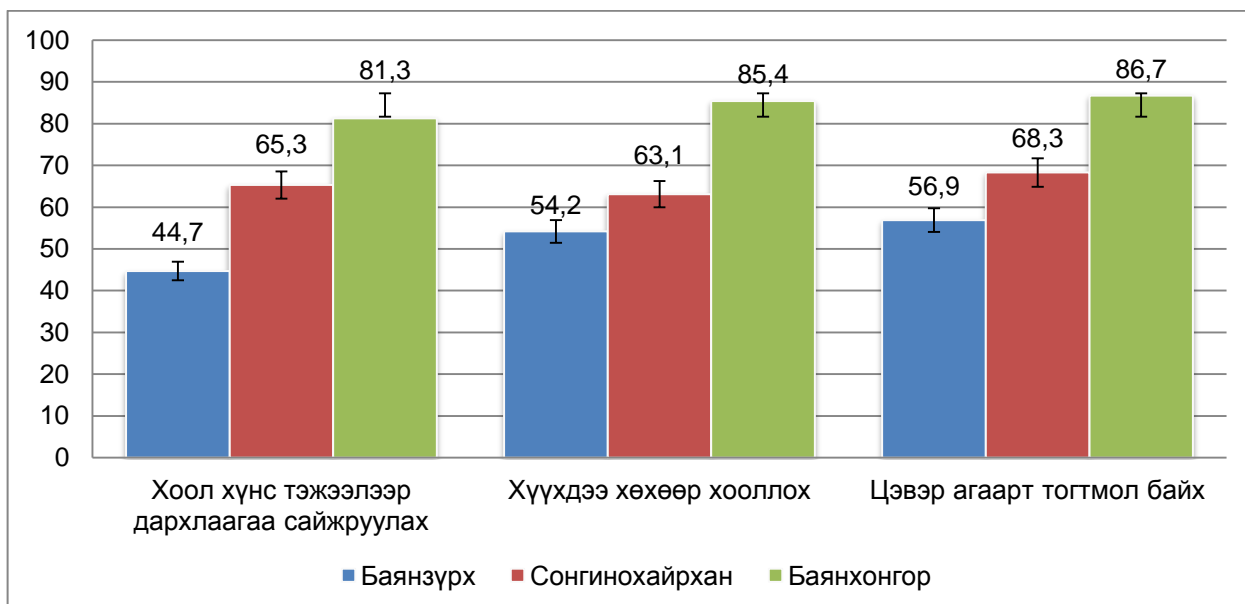
Нийт оролцогчдын 47.2 хувь нь дасгал хөдөлгөөнөөр дархлаагаа сайжруулах талаарх зөвлөгөө авсан байна. Энэ үзүүлэлт Баянхонгор аймагт (81.7%, 95%ИХ 74.2-87.3) статистикийн ач холбогдол бүхий илүү байлаа.

Чанарын судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дийлэнх нь эмч, эмнэлгийн ажилчдаас гэрийн дотоод орчны агаарын чанарыг сайжруулах зөвлөгөө авч байгаа гэжээ.

Шигтгээ: Эмч, эмнэлгийн ажилтнаас агаар шүүгч хэрэглэх, зөв амны хаалт хэрэглэ гэсэн зөвлөгөөг авч байгаагүй. Ерөнхий зүйлүүд л зөвлөөд байдаг.

Жирэмсэн эмэгтэй У, 27 настай, СХД

Хоол хүнс тэжээлээр дархлаагаа сайжруулах зөвлөгөөг судалгаанд оролцогчдын 56.0 хувь нь авсан гэжээ.

Зураг 9. Агаарын бохирдлын эсрэг авч хэрэгжүүлэх хувь хүний арга хэмжээний талаарх зөвлөгөө авсан оролцогчдын хувь

Нийт оролцогчдын 59.8 хувь нь хүүхдээ хөхөөр хооллох талаарх зөвлөгөөг авсан байна. Энэ үзүүлэлт Баянхонгор аймагт 85.4 хувь (95% ИХ 77.7-90.8) байна.

Чанарын судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүд агаарын бохирдол ихтэй үед хоол тэжээлээр дархлаагаа сайжруулах талаар огт сонсож байгаагүй гэжээ.

Шигтгээ: Агаарын бохирдлоос сэргийлэхийн тулд хоол хүнстэй холбоотой зөвлөгөө авч байгаагүй. Угаасаа гадаа хүмүүс дугаарлаж байхад зөвлөгөө аваад суух ч зав байдаггүй.

Жирэмсэн эмэгтэй Б, 32 настай, СХД

Эмч, эмнэлгийн ажилчдын агаарын бохирдлын талаарх зөвлөгөөнүүдэд судалгаанд оролцогчдын сэтгэл ханамжийн түвшин дунджаар 3 буюу “сэтгэл ханамжтай” байна.

Хүснэгт 24. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөө хэрэгцээтэй байсан эсэхэд өгсөн сэтгэл ханамж, (насны бүлэг судалгаанд хамрагдсан газраар)

Сонгогдсон аймаг, дүүрэг	Насны бүлэг	Нийт оноо	Үнэлгээ	95%CI	Нийт тоо
БЗД	16-24	3.0	“Сэтгэл хангалуун”	2.9-3.1	51
	25-34	2.9	“Сэтгэл хангалуун”	2.8-2.9	140
	35-аас дээш	2.9	“Сэтгэл хангалуун”	2.8-3.0	44
СХД	16-24	3.0	“Сэтгэл хангалуун”	2.9-3.1	73
	25-34	3.0	“Сэтгэл хангалуун”	2.9-3.1	150
	35-аас дээш	3.0	“Сэтгэл хангалуун”	2.9-3.1	57
Баянхонгор аймаг	16-24	3.1	“Сэтгэл хангалуун”	3.0-3.2	53
	25-34	3.0	“Сэтгэл хангалуун”	2.8-3.1	120
	35-аас дээш	3.0	“Сэтгэл хангалуун”	2.9-3.1	48

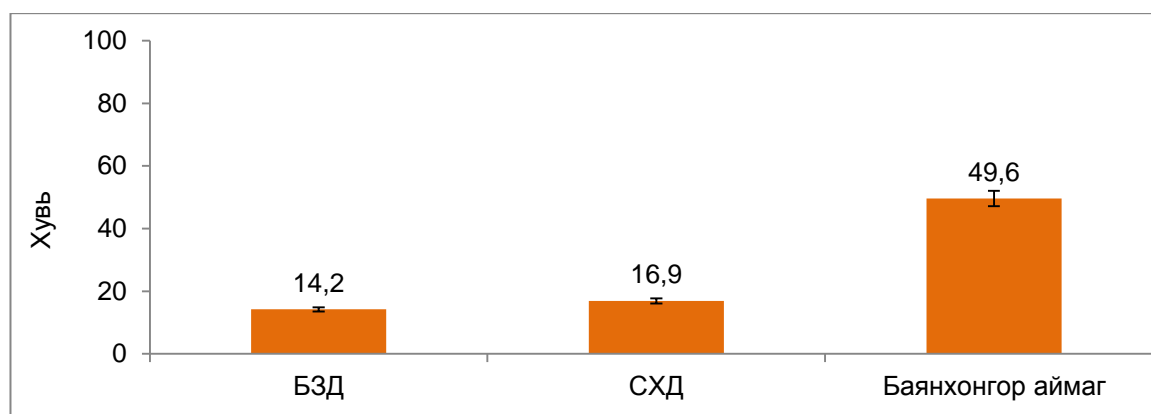
Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

Агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөөнд байршлаас хамаарахгүй дийлэнх нь сэтгэл ханамжтай гэж хариулсан (Хүснэгт 25).

Хүснэгт 25. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөө хэрэгцээтэй байсан эсэхэд өгсөн сэтгэл ханамж, оролцогчдын хувиар

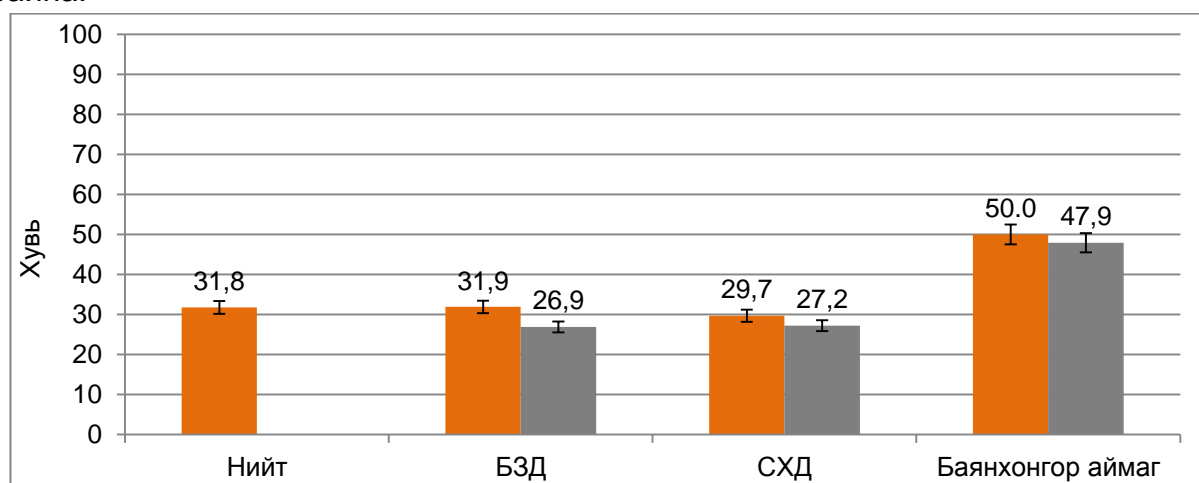
Сэтгэл ханамжийн түвшин	БЗД		СХД		Баянхонгор аймаг		Бүгд	
	%	95%ИХ	%	95%ИХ	%	95%ИХ	%	95%ИХ
“Огт сэтгэл ханамжгүй”	0.4	0.1-3.1	0.4	0-2.8	0.9	0.2-3.4	0.4	0.1-1.5
“Сэтгэл дундуур”	8.5	4.7-14.9	4.6	2.1-9.8	3.2	1.8-5.6	6.2	3.9-9.8
“Сэтгэл хангалуун”	83.4	73.4-90.1	84.4	77.2-89.6	80.1	72.1-86.2	83.7	78.3-88
“Маш их сэтгэл ханамжтай”	7.7	4.8-12.1	10.6	6.7-16.4	15.8	10.2-23.9	9.6	7.2-12.9

Агаарын бохирдлын сургалтад Улаанбаатар хотын жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хамрагдалт бага, Баянхонгор аймагт илүү байлаа.

Зураг 10. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх сургалтад хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хувь

Агаарын бохирдлоос сэргийлэх сургалтад хамрагдсан оролцогчид байршлаас хамаарахгүй “сэтгэл хангалуун” гэсэн үнэлгээ өгсөн. Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 31.8 хувь (95% ИХ 24.7-39.8) нь агаарын бохирдлоос эрүүл мэндээ хамгаалах мэдээллийг ӨЭМТ-ийн мэдээллийн самбараас авдаг байна.

Зураг 11. Эрүүл мэндийн байгууллагын мэдээллийн самбараас агаарын бохирдлын талаарх мэдээлэл авсан байдал, жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хувиар

Ярилцлагад хамрагдсан эмч, эмнэлгийн ажилчид НЭМҮТ-ийн цахим хуудаснаас агаарын бохирдлоос урьчилан сэргийлэх мэдээллийг авч хэвлэн иргэдэд түгээдэг байлаа.

Шигтгээ: НЭМҮТ-өөс агаарын бохирдолтой холбоотой зурагт хуудас, брошюрыг хааяа бидэнд өгдөг нь маш их хэрэгцээтэй байдаг.

ӨЭМТ-ийн дарга Н, 48 настай, БЗД

Эрүүл мэндийн байгууллагын орчинд мэдээлэл хомс байгаа. Бид өөрсдийн боломжоор НЭМҮТ-ийн сайтаас агаарын бохирдлын талаарх мэдээллийг татаж авч А4 цаасан дээр хэвлэж самбарт хаддаг. Эмч нарт зориулсан гарын авлага, иргэдэд зориулсан брошюр хэрэгцээтэй байна.

ӨЭМТ-ийн дарга, Ч, 45 настай, БЗД

Бидэнд ямар ч гарын авлага, мэдээлэл байдаггүй тул ӨЭМТ-ийн цахим хуудсаар НЭМҮТ-өөс гаргасан мэдээллийг шэйр хийж л ажиллаж байна даа.

ӨЭМТ-ийн их эмч Д., 44 настай, СХД

Чанарын судалгаанд оролцогчид эмнэлгийн мэргэжилтнүүд иргэд агаарын бохирдлоос сэргийлэх талаарх гарын авлага шаардлагатай байна гэж ярьцгаасан.

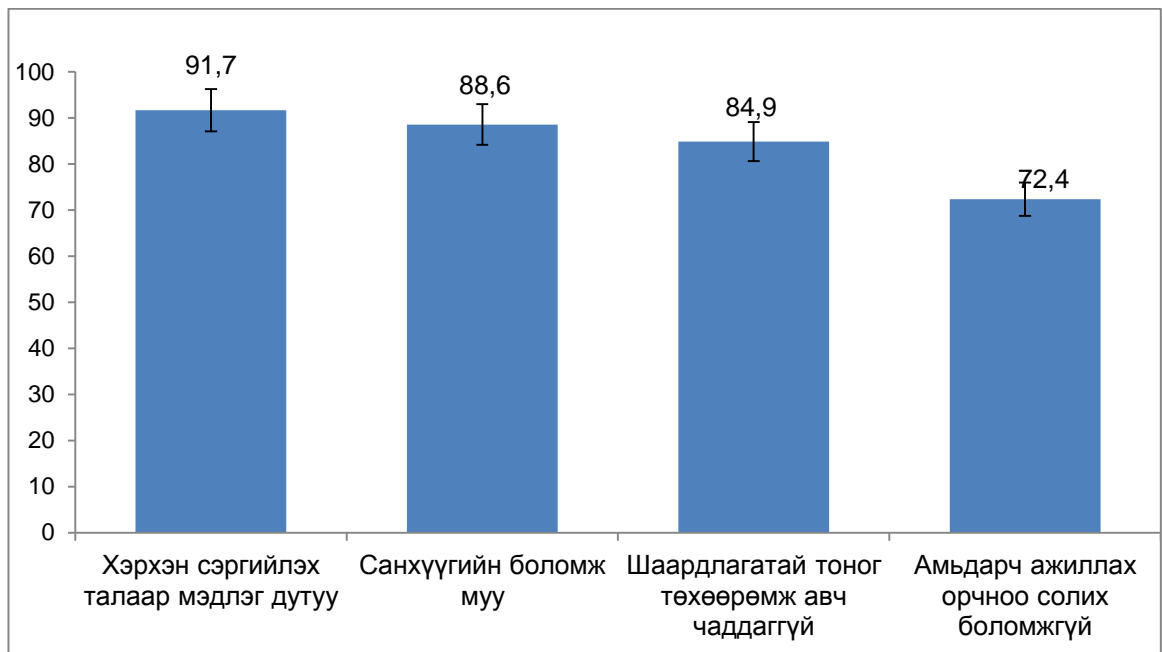
Агаарын бохирдлын талаарх мэдээллийг эрүүл мэндийн байгууллагаас авдаг гэж хариулагчдын дийлэнх нь ӨЭМТ-өөс мэдээлэл авсан байна. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх мэдээлэлд жирэмсэн эмэгтэйчүүд сэтгэл ханамж хангалуун (дундаж оноо 2.9-3.0) байв.

Судалгаанд оролцогчдын 56.7 хувь (95%ИХ: 49.3-63.8) нь агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд ямар нэг хүндрэл гараагүй гэжээ. Энэ үзүүлэлтэд тухайн өрхийн орлогоос статистикийн ач холбогдол бүхий хамааралгүй байна.

Хүснэгт 26. Агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд хүндрэл гардаг байдал, (орлогын түвшингээр)

Өрхийн сарын дундаж орлого	Тийм		Үгүй	
	%	95%ИХ	%	95%ИХ
500,000 хүртэл	51.1	42.2-59.9	48.9	40.1-57.8
500,000-1 сая	42.1	35.7-48.7	57.9	51.3-64.3
1-1.5 сая	40.0	27.9-53.4	60.0	46.6-72.1
1.5-2 сая	38.0	19.6-60.6	62.0	39.4-80.4
2-2.5 сая	40.6	26.8-56.0	59.4	44.0-73.2
2.5-3 сая	47.8	20.1-77.0	52.2	23.0-79.9
3 сая ба түүнээс дээш	53.6	5.8-95.6	46.4	4.4-94.2
Бүгд	43.3	36.2-50.7	56.7	49.3-63.8

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд тулгарч буй бэрхшээлийг зураг 12 –оор харуулав.

Зураг 12. Агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд гардаг хүндрэл, (шалтгаанаар)

Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 91.7 хувь (95%ИХ: 89.1-93.8) нь хэрхэн сэргийлэх талаар мэдлэг дутуу байдгаас агаарын бохирдлоос сэргийлж чаддаггүй гэжээ.

Бүлгийн дүгнэлт

1. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дийлэнх нь агаарын бохирдлоос сэргийлэх талаар мэдээллийг эмч эмнэлгийн ажилтан, сурталчилгааны материалаас авдаг гэжээ.
2. Судалгаанд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүд дотоод орчны агаарын бохирдлоос сэргийлэх тамхи татахгүй байх, HEPA шүүлтүүр хэрэглэх, дархлаагаа дэмжих зэрэг мэдээллийг эмч, эмнэлгийн ажилтнаас авч байгаагүй нь тоон болон чанарын судалгаагаар тогтоогдлоо.
3. Эмч, эмнэлгийн ажилчид болон жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд агаарын бохирдлын талаарх гарын авлага шаардлагатай болох нь тоон болон чанарын судалгааны дүнгээс харагдлаа.

0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагчдын сэтгэл ханамжийн үр дүн

3.2. Судалгаанд хамрагдсан 0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагч

3.2.1. Нийгэм, хүн ам зүйн байдал

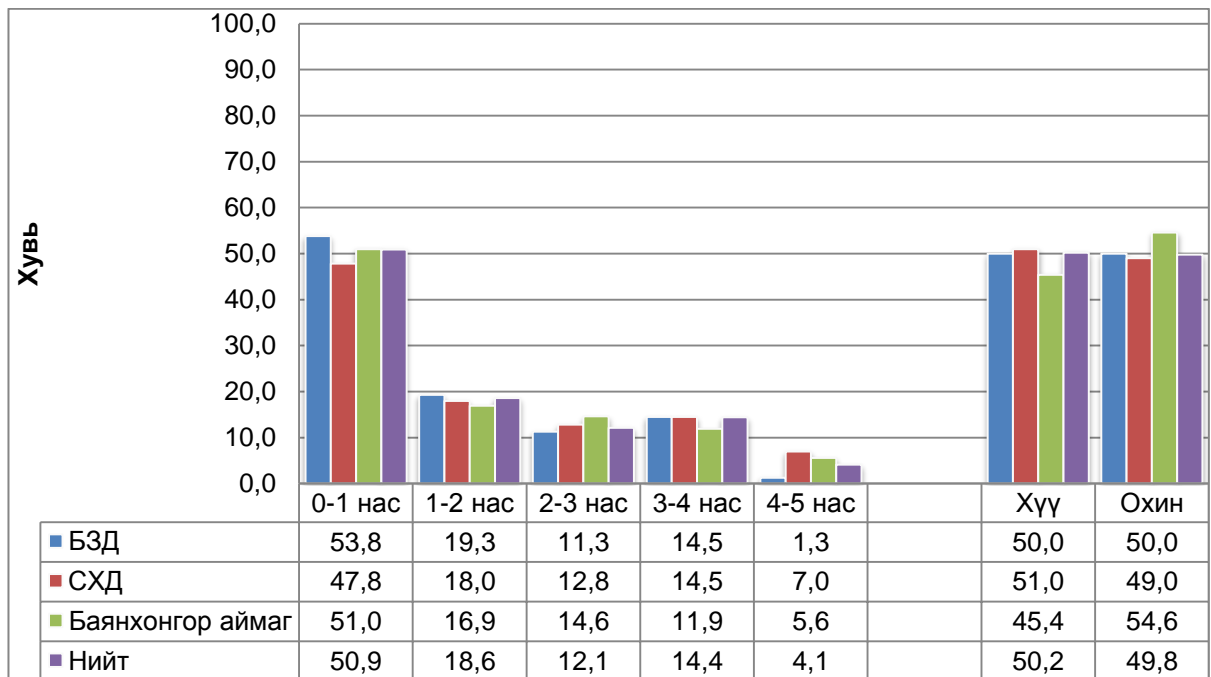
Судалгаанд 0-5 насны хүүхэдтэй Улаанбаатар хотын БЗД-ийн 13 хороо, СХД-ийн 16 хороо, Баянхонгор аймгийн 6 хорооны 15-76 насны 1121 эцэг эх, асран хамгаалагчид хамрагдсан (Хүснэгт 27).

Хүснэгт 27. Судалгаанд хамрагдсан асран хамгаалагчдын хувийн жин (сонгогдсон үзүүлэлт болон суурьшлаар)

Сонгосон үзүүлэлтүүд	Судалгаанд оролцогчдын хувь, байршлаар			Нийт
	БЗД	СХД	Баянхонгор аймаг	
Насны бүлэг				
15-19 нас	2.0	0.5	0.3	1.1
20-24 нас	7.8	7.0	10.4	7.5
25-29 нас	21.8	27.0	25.3	24.3
30-34 нас	29.5	24.7	29.1	27.4
35-39 нас	21.0	20.0	23.0	20.9
40-өөс дээш	18.0	19.3	11.3	18.7
0-5 насны хүүхдийн хэн болох				
Аав, ээж	84.0	85.0	90.4	84.7
Өвөө, эмээ	12.3	11.8	7.0	11.8
Ах, эгч	3.8	2.8	2.0	3.2
Бусад	-	0.5	0.7	0.3
Боловсролын түвшин				
Боловсролгүй	0.8	0.8	0.7	0.7
Бага	1.3	1.5	1.8	1.4
Бүрэн бус дунд	7.8	10.0	10.9	8.9
Бүрэн дунд	26.8	33.5	32.0	30.1
Тусгай мэргэжлийн	7.5	6.5	7.3	7.0
Дээд	56.0	47.8	47.4	51.9
Байршлаар				
Орон сууц	35.3	31.8	28.8	33.4
Гэр хороолол	47.3	60.3	56.3	53.5
Холимог	17.5	7.9	14.9	13.1
Өрхийн орлого				
500,000 хүртэл	25.8	25.0	47.5	26.4
500,001-1 сая	40.8	47.0	31.5	43.2
1-1.5 сая	21.0	19.2	11.8	19.8
1.5-2 сая	9.0	5.8	6.0	7.4
2-2.5 сая	1.5	2.3	2.6	1.9
2.5-3 сая	1.8			0.9
3 саяас дээш	0.3	0.8	0.7	0.5

Судалгаанд оролцогчдын дийлэнх нь 25-34 насны, 0-5 насны хүүхдийн ээж, дээд боловсролтой, гэр хороололд амьдардаг, өрхийн орлого нь 500,000 – 1 сая хүртэлх төгрөгийн орлоготой байна.

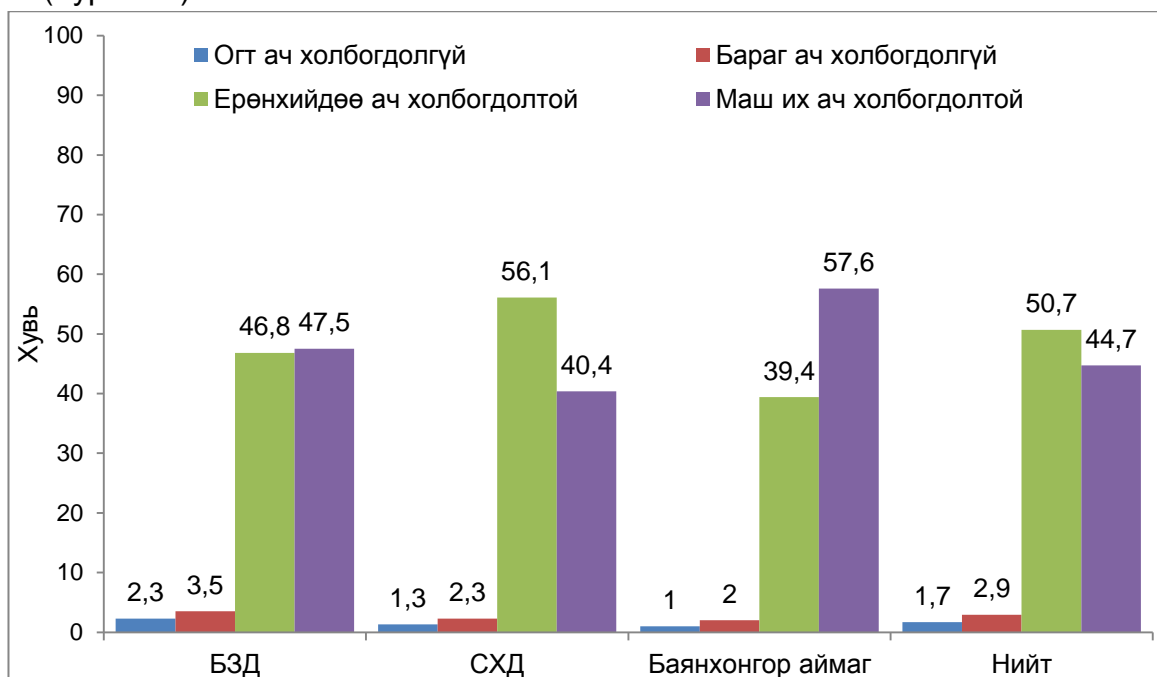
Судалгаанд хамрагдсан 0-5 настай хүүхдийн тал орчим хувь нь эрэгтэй, 0-1 настай байна (Зураг 13).

Зураг 13. Тэгээс тав хүртэл настай хүүхдийн хувийн жин, сонгосон үзүүлэлтээр

Судалгаанд оролцогчдын байршлаас хамаарахгүй дийлэнх нь 0-1 насны хүүхэдтэй байлаа.

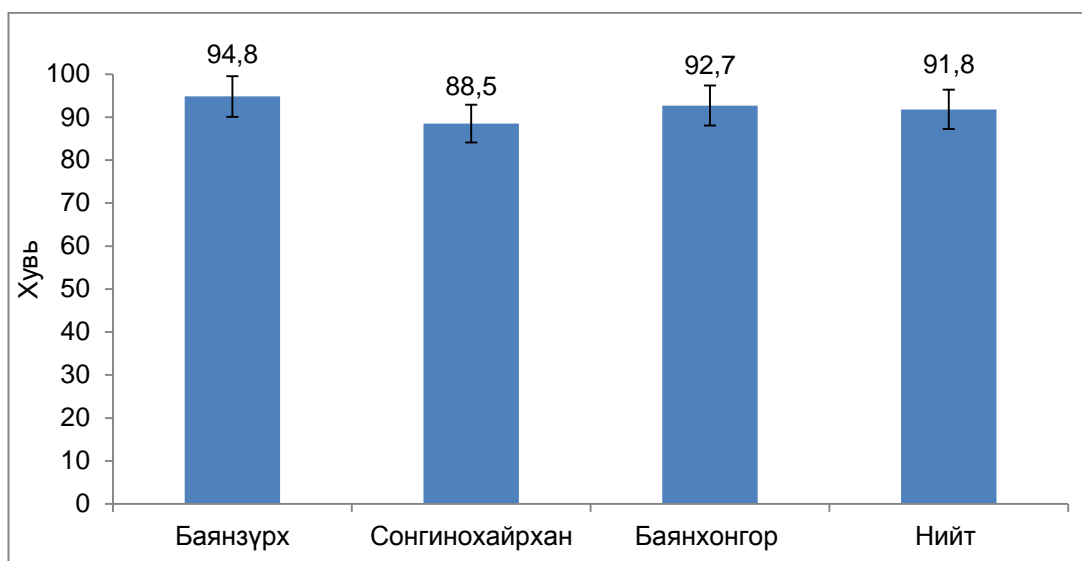
Судалгаанд оролцогчдын 98.7 хувь нь эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтрийг ашигладаг байна. Тэдний 50.7 хувь нь эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтрийг “ерөнхийдөө ач холбогдолтой”, 44.7 хувь нь “маш их ач холбогдолтой” гэж үнэлсэн байв (Зураг 14).

Зураг 14. Эх, хүүхдийн дэвтрийг үнэлсэн оролцогчдын хувь, судалгаанд хамрагдсан газраар

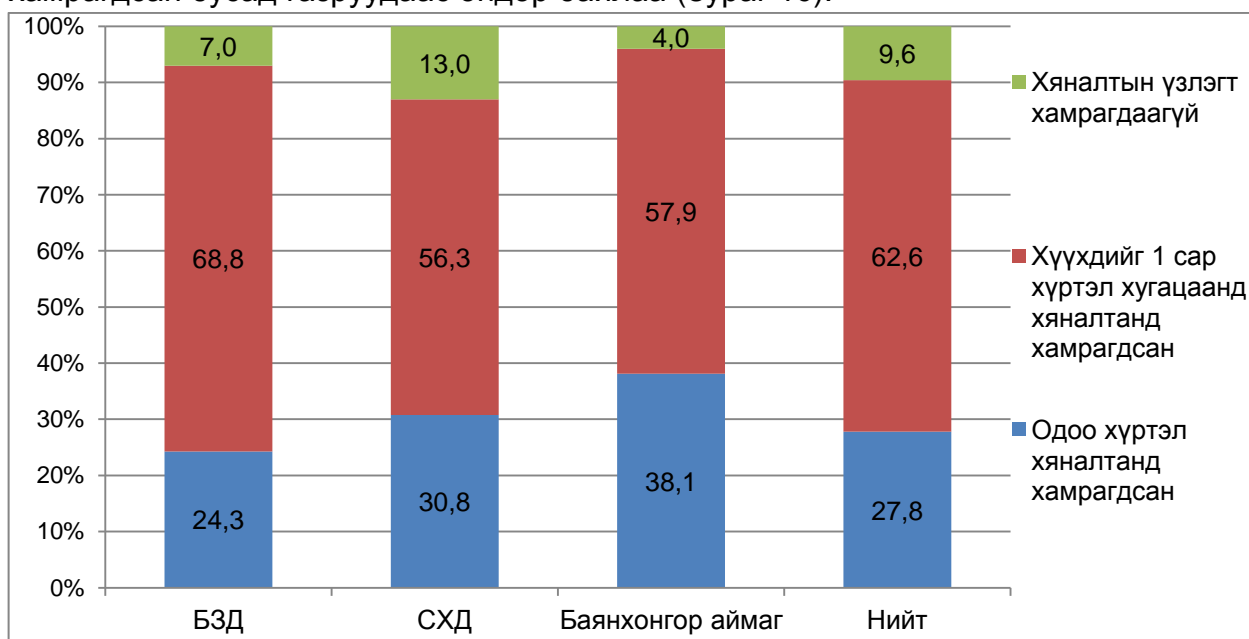
Судалгаанд хамрагдсан газраас хамааралгүй дийлэнх нь ач холбогдолтой гэж үнэлсэн байлаа.

Судалгаанд хамрагдсан нийт хүн амын 98.0 хувь нь өрхийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлж байсан, 91.8 хувь нь ӨЭМТ-ийн эмчийн хяналтад байдаг гэжээ (Зураг 15).

Зураг 15. ӨЭМТ-ийн эмчийн хяналтанд хамрагдсан тэгээс тав хүртэл настай хүүхдийн хувийн жин, судалгаанд хамрагдсан газраар

Судалгаанд хамрагдсан 10 оролцогчийн нэг нь хүүхдээ ӨЭМТ-ийн эмчийн эргэлтийн үзлэгт хамрагдаагүй гэж хариулсан. Энэ үзүүлэлт СХД-т судалгаанд хамрагдсан бусад газруудаас өндөр байлаа (Зураг 16).

Зураг 16. ӨЭМТ-ийн эмчийн хяналтанд хамрагдсан тэгээс тав хүртэл настай хүүхдийн хувийн жин, судалгаанд хамрагдсан газраар

БЗД-ийн бага насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчдын дийлэнх нь гэр хороолол, орон сууцанд амьдарч байгаагаас үл хамааран хүүхдийг 1 сар хүртэл хугацаанд эмчийн эргэлтийн үзлэгт хамрагдсан гэж хариулсан (Хүснэгт 28).

Хүснэгт 28. ӨЭМТ-ийн эмчийн эргэлтийн үзлэгт хамрагдсан тав хүртэлх настай хүүхдийн хувийн жин, байршлаар

Сонгогдсон аймаг, дүүрэг	БЗД		СХД		Баянхонгор	
	Орон сууц	Гэр хороолол	Орон сууц	Гэр хороолол	Орон сууц	Гэр хороолол
	%	%	%	%	%	%
Тийм, одоо хүртэл хийдэг	21.4	31.2	25.5	34.4	40.2	35.9
Тийм, хүүхдийг 1 сар хүртэл хугацаанд хийдэг	72.1	60.8	58.9	54.4	57.5	60.0
Үгүй	6.4	7.9	15.6	11.2	2.3	4.1

СХД-ээс оролцогчдын талаас илүү хувь нь хүүхдийг 1 сар хүртэлх хугацаанд, 30 орчим хувь нь одоо хүртэл ӨЭМТ-ийн эмч эргэлтийн үзлэгт хамрагдаж байгаа гэж хариулсан. Харин Баянхонгор аймагт одоо хүртэл ӨЭМТ-өөс хүүхдийн эрүүл мэндийг хянадаг гэж хариулсан хувь УБ хотоос илүү байлаа (Хүснэгт 26).

Хүүхдийн асран хамгаалагчдын ӨЭМТ-ийн эргэлтийн товд “сэтгэл хангалуун” байна (Хүснэгт 29).

Хүснэгт 29. ӨЭМТ-ийн эмчийн эргэлтийн товд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар

Байршлаар	БЗД		СХД		Баянхонгор аймаг	
	Орон сууц	Гэр хороолол	Орон сууц	Гэр хороолол	Орон сууц	Гэр хороолол
Эргэлтийн тов	2.95	3.04	2.97	3.1	3.37	3.05
	2.79-3.11	2.9-3.17	2.83-3.12	2.92-3.27	3.22-3.51	2.97-3.14
Нийт	2.98		3.06		3.15	
	2.89-3.07		2.93-3.18		3.02-3.29	

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

Дээрх үзүүлэлтийг байршлын ялгаатай байдлаар харьцуулан үзвэл орон сууцны хүн амд 2.97 (95%ИХ: 2.89-3.07), гэр хорооллын хүн амд 3.07 (95%ИХ: 2.97-3.17) байсан ба хотын 2 дүүрэгт гэр хорооллын хүн амын сэтгэл ханамжийн түвшин ялимгүй илүү байгаа боловч статистикийн ач холбогдол бүхий ялгаагүй байв. Баянхонгор аймгийн орон сууцны хүн амынх 3.37 (95%ИХ: 3.22-3.51), гэр хорооллын хүн амынх 3.05 (95%ИХ 2.89-3.07) байгаа нь статистикийн ач холбогдол бүхий илүү ялгаатай байна (Хүснэгт 29).

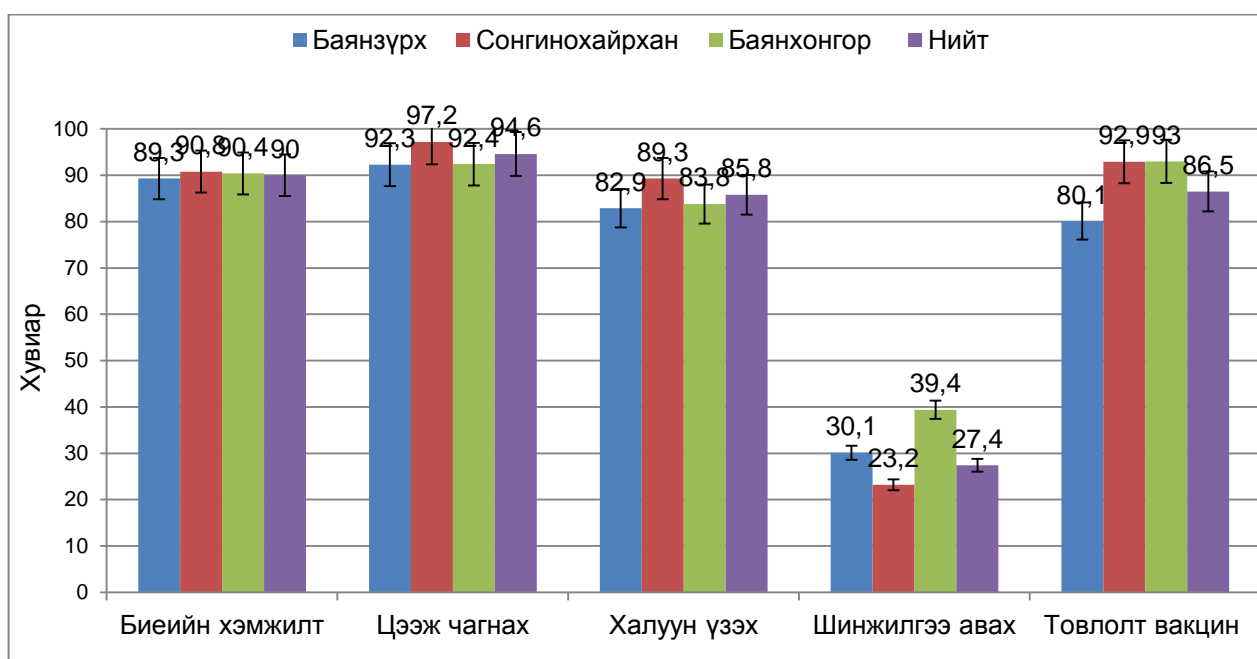
Нийт хүн амын 54.7 хувь (95%ИХ 49.0-60.3) нь хуваарьт үзлэг, 25.5 хувь (95%ИХ 20.4-31.2) нь ханиалгах, 9.5 хувь (95%ИХ 7.4-12.0) нь халуурсан шалтгаанаар ӨЭМТ-өөс тусламж авч байсан гэнэ (Хүснэгт 30).

Хүснэгт 30. ӨЭМТ-өөс авсан үйлчилгээний шалтгаан, судалгаанд хамрагдсан газраар

Сонгогдсон үзүүлэлтээр	БЗД % (95%ИХ)	СХД % (95%ИХ)	Баянхонгор аймаг % (95%ИХ)	Нийт % (95%ИХ)
Хуваарьт үзлэг	57.9	51.3	54.0	55.0
Ханиалгах	23.5	27.6	26.7	25.4
Халуурах	10.2	8.9	6.7	9.4
Суулгах	0.8	1.3	2.6	0.9
Бусад	7.7	11.2	10.0	9.3

Судалгаанд хамрагдсан 0-5 насны хүүхэдтэй эцэг эх, асран хамгаалагч нарын өрхийн эмнэлэгт хандсан байдлыг тодруулахад 91.1 хувь (95%ИХ: 87.0-94.0) нь хүүхдээ өрхийн эмнэлэгт өөрсдөө очиж үзүүлсэн бол 8.9 хувь (95%ИХ: 6.0-13.0) нь өрхийн эмчийг дуудаж, гэрээр үзлэг хийлгэсэн байна.

0-5 насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчид өрхийн эрүүл мэндийн төвөөс хүүхдийн биеийн хэмжилт хийлгэх, цээж чагнах, халуун үзэх үйлчилгээг түгээмэл авдаг байна. Судалгаанд хамрагдагсдын 90 хувь (95%ИХ: 85.9-93.0) нь биеийн хэмжилт, 94.6 хувь (95%ИХ: 88.4-97.5) нь цээж чагнах, 85.8 хувь (95%ИХ: 78.7-90.9) нь халуун үзэх, 27.4 хувь (95%ИХ: 22.2-33.4) нь шинжилгээ өгөх, 24.4 хувь (95%ИХ: 17.4-33.2) нь товлолын вакцинд хамрагдах үйлчилгээ авсан байлаа (Зураг 17).

Зураг 17.ӨЭМТ-өөс үзлэг, эмчилгээ авсан хүүхдийн хувь, үзлэг, эмчилгээний нэр төрлөөр болон судалгаанд хамрагдсан газраар

Судалгаанд хамрагдсан нийт хүн амын 95.1 хувь (95%ИХ 94.0-96.0) нь ӨЭМТ-өөр үйлчлүүлж зөвлөгөө, мэдээлэл авсан ба энэ үзүүлэлтэд байршлын хувьд ялгаатай байдал ажиглагдсангүй (Хүснэгт 31).

Хүснэгт 31. Өрхийн эрүүл мэндийн төвөөс зөвлөгөө авсан хүүхдийн хувь

Зөвлөгөө	БЗД	СХД	Баянхонгор аймаг	Нийт
Дараагийн эмнэлэгт үзүүлэх	52.7	50.8	59.6	52.1
Эм уух	74.3	80.1	79.8	77.2
Шингэн уулгах	82.9	79.0	79.3	80.9
Эмчилгээ хийх	73.3	81.9	76.5	77.3
Өсөлт бойжилт	76.7	85.6	89.9	81.4
Томуугаас сэргийлэх	81.3	81.6	90.6	81.9
Хатгаанаас сэргийлэх	67.9	72.5	79.1	70.5
Хувцаслалтыг анхаарах	71.6	67.3	77.4	69.9
Хооллолт	79.6	79.3	87.1	79.8
Хөхөөр хооллох	82.0	81.3	85.0	81.9
Хөх арчлах	61.9	60.6	74.0	61.9
Гар угаах	75.1	77.4	87.1	76.7

Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн эмч, ажилтнаас судалгааны хүн амын 52.1 хувь (95%ИХ: 48.2-56.0) нь дараагийн эмнэлэгт үзүүлэх шаардлагатай гэсэн зөвлөгөөг авсан байлаа. Байршлын хувьд харьцуулж үзэхэд Баянхонгор аймаг (59.6 хувь, 95%ИХ: 54.7-64.3) СХД-ээс (50.8 хувь, 95%ИХ: 49.2-52.4) статистикийн ач холбогдол бүхий ялгаатай илүү зөвлөгөө авсан байв (Хүснэгт 31).

3.2.2. Тав хүртэлх насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчдын эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж

0-5 насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчдын эрүүл мэндийн байгууллагын тусламж үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамжийг ӨЭМТ болон аймаг/дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг гэсэн 2 дэд бүлгээр танилцуулж байна.

Өрхийн эрүүл мэндийн төв

Асран хамгаалагчдын ӨЭМТ-ийн эрүүл мэндийн үйлчилгээ, үйл ажиллагаа, орчин нөхцөлд өгсөн сэтгэл ханамжийн оноо (2.5-3.49) нь “сэтгэл хангалуун” байна (Хүснэгт 32).

Хүснэгт 32. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо

ӨЭМТ-ийн тусламж үйлчилгээ	БЗД	СХД	Баянхонгор аймаг	Нийт
	Оноо 95% ИХ	Оноо 95% ИХ	Оноо 95% ИХ	Оноо 95% ИХ
Эрүүл мэндийн үйлчилгээ	3.06 3.01-3.1	3.16 3.11-3.2	3.27 3.22-3.32	3.11 3.08-3.14
ЭМБ-ын үйл ажиллагаа	3.0 2.96-3.04	3.1 3.06-3.14	3.22 3.17-3.28	3.05 3.03-3.08
ЭМБ-ын орчин нөхцөл	2.53 2.48-2.59	2.71 2.66-2.75	3.08 3.01-3.14	2.64 2.6-2.67

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

Асран хамгаалагчдын ӨЭМТ-ийн эрүүл мэндийн үйлчилгээ тус бүрт өгсөн сэтгэл ханамжийн оноо (2.98-3.29) нь “сэтгэл хангалуун” байна (Хүснэгт 33).

Хүснэгт 33. Эрүүл мэндийн байгууллагын үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар

ӨЭМТ-ийн үйлчилгээ	БЗД			СХД			Баянхонгор аймаг			Нийт		
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд
Хүүхдийн үзлэг, эмчилгээ	2.98	2.98	3.11	3.15	3.17	3.22	3.15	3.17	3.29	3.07	3.09	3.17
Эмчийн зөвлөгөө хэрэгцээнд нийцсэн байдал	3.03	3.14	3.07	3.04	3.16	3.12	3.04	3.16	3.26	3.05	3.16	3.1
Эмчийн зөвлөгөө ойлгомжтой байдал	3.05	3.18	2.98	3.15	3.26	3.16	3.15	3.26	3.25	3.11	3.22	3.07

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

ӨЭМТ-ийн үйл ажиллагаа тус бүрт өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж 2.86-3.17 буюу “сэтгэл хангалуун” байна (Хүснэгт 34).

Хүснэгт 34. Эрүүл мэндийн байгууллагын үйл ажиллагаанд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар

ӨЭМТ-ийн үйл ажиллагаа	БЗД			СХД			Баянхонгор аймаг			Нийт		
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд
Цагийн хуваарь	2.99	3.02	3	2.92	3.14	3.1	3.3	3.13	3.2	2.97	3.0	3.03
Хүүхдийн үзлэгийн тов	3.00	3.11	3.1	3.2	3.15	3.2	3.3	3.17	3.2	3.1	3.13	3.11
Үйлчилгээний төлбөр	3.03	3.1	3.1	3.25	3.31	3.3	3.73	3.28	3.3	3.14	3.21	3.17
Багажийн хүрэлцээ	2.83	2.89	2.8	2.74	2.95	2.9	3.12	3.0	3.0	2.8	2.93	2.86
Ажилтнуудын харьцаа	2.99	3.12	3.1	3.09	3.2	3.2	3.45	3.28	3.3	3.0	3.17	3.12
Ажилтнуудын мэдлэг чадвар	2.92	3.06	3	2.97	3.18	3.1	3.38	3.26	3.3	2.96	3.13	3.06

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

ӨЭМТ-ийн үйл ажиллагаанд БЗД 2.84 (95%ИХ 2.78-2.9), СХД 2.87 (95%ИХ 2.81-2.94), Баянхонгор аймаг 3.04 (95%ИХ 2.96-3.11) оноо өгсөн нь бүгд “сэтгэл хангалуун” гэсэн интервалд багтаж байна.

Асран хамгаалагчдын эрүүл мэндийн төвийн орчин нөхцөлд буюу эмнэлгийн дотоод орчны цэвэр байдал, хүлээлгийн заалны тав тух, хувцас солих өрөө, өлгүүрийн хүрэлцээтэй байдалд өгсөн сэтгэл ханамжийн оноо дундаж ӨЭМТ-д 2.64 (95% ИХ 2.6-2.67) буюу “сэтгэл хангалуун” байна.

БЗД-ийн 5 хүртэлх настай хүүхдийн асран хамгаалагчид ӨЭМТ-ийн хувцас солих, ариун цэврийн өрөө, машины зогсоолд “сэтгэл дундуур” байдаг гэжээ. Энэ үзүүлэлтэд БЗД-ийн орон сууцанд амьдардаг асран хамгаалагчид илүүтэй сэтгэл дундуур байлаа (Хүснэгт 35).

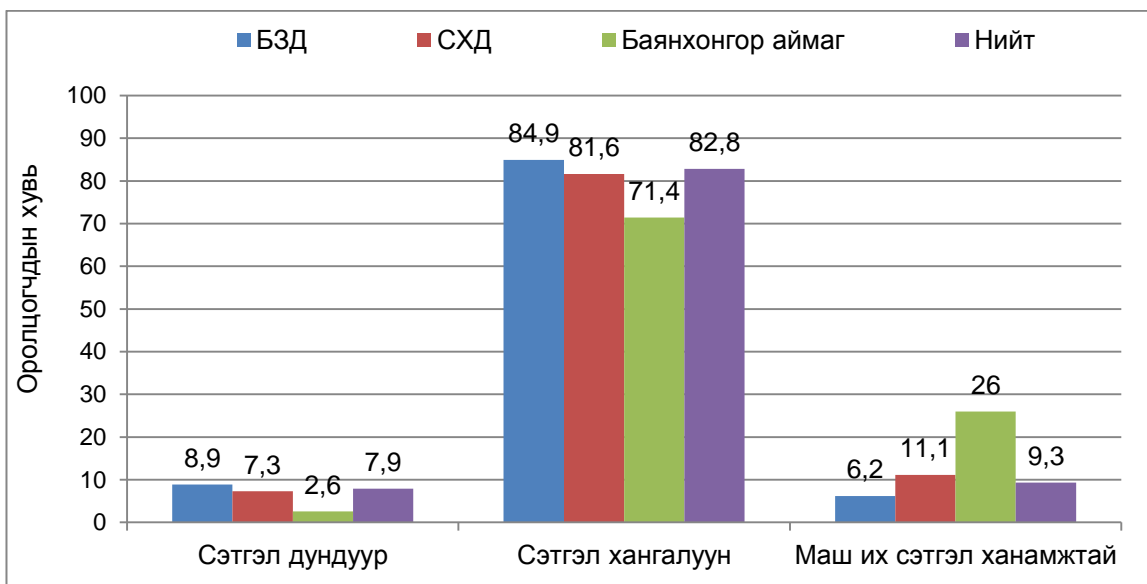
СХД-ийн 5 хүртэлх насны хүүхдийн асран хамгаалагчид ДЭМТ-ийн ариун цэврийн өрөө болон машины зогсоолд “сэтгэл дундуур” байдаг ажээ. Байршлын ялгаатай байдлаар харьцуулан үзэхэд дүүргийн орон сууцны хорооллын асран хамгаалагчид хувцас солих, ариун цэврийн өрөө, машины зогсоолд “сэтгэл дундуур” үнэлгээ өгсөн бол гэр хорооллынхон “сэтгэл хангалуун” хэмээн үнэлсэн.

Баянхонгор аймгийн асран хамгаалагчид ӨЭМТ-ийн орчны бүхий л үзүүлэлтэд “сэтгэл хангалуун” байдаг ажээ.

Хүснэгт 35. Эрүүл мэндийн байгууллагын орчинд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар

ӨЭМТ-ийн орчны үзүүлэлтүүд	БЗД			СХД			Баянхонгор аймаг			Нийт		
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд
Дотоод орчин	2.98	2.93	3.01	3.05	3.20	3.14	3.32	3.35	3.34	3.33	3.35	3.0
Хүлээлгийн заалны ая тух	2.67	2.81	2.71	2.80	2.87	2.84	3.25	3.10	3.13	3.25	3.1	2.7
Хувцас солих өрөө	2.41	2.50	2.43	2.39	2.66	2.56	2.98	2.83	2.87	2.98	2.83	2.5
Ариун цэврийн өрөө	2.35	2.23	2.27	2.42	2.65	2.57	3.02	2.77	2.92	3.0	2.77	2.4
Машины зогсоол	1.99	2.56	2.25	2.25	2.56	2.45	3.28	3.10	3.13	3.28	3.1	2.3
<i>Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”</i>												

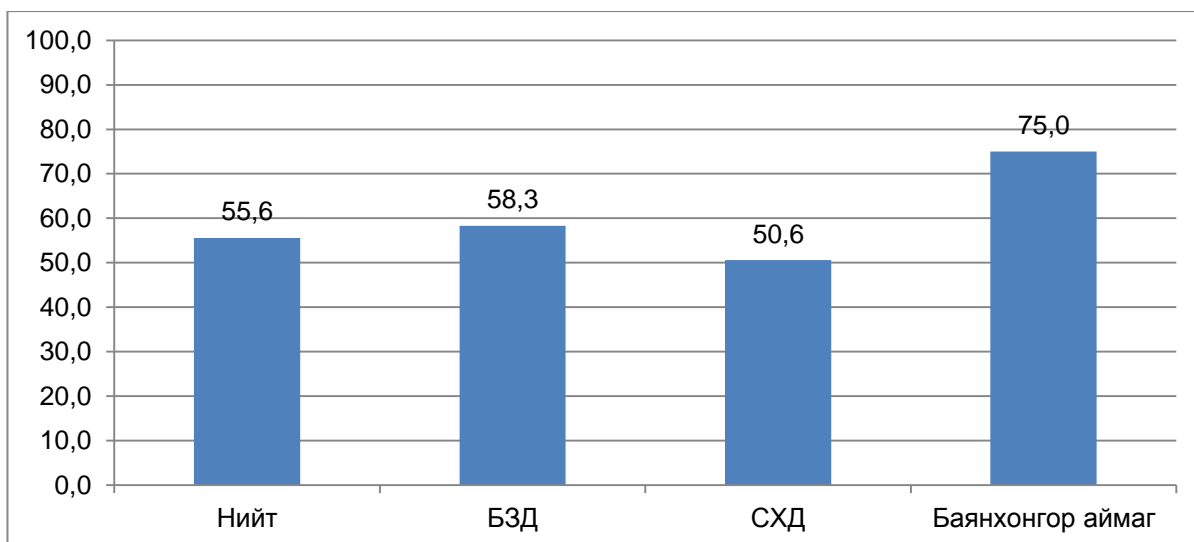
ӨЭМТ-ийн тусламж үйлчилгээнд байршлаас хамаарахгүй дийлэнх нь “сэтгэл хангалуун” байна. БЗД-ийн нийт оролцогчдын 8.9 хувь, СХД-ийн 7.3 хувь нь ӨЭМТ-ийн үйлчилгээнд “сэтгэл дундуур” байлаа (Зураг 18).

Зураг 18. ӨЭМТ-ийн тусламж үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамж, оролцогчдын хувиар

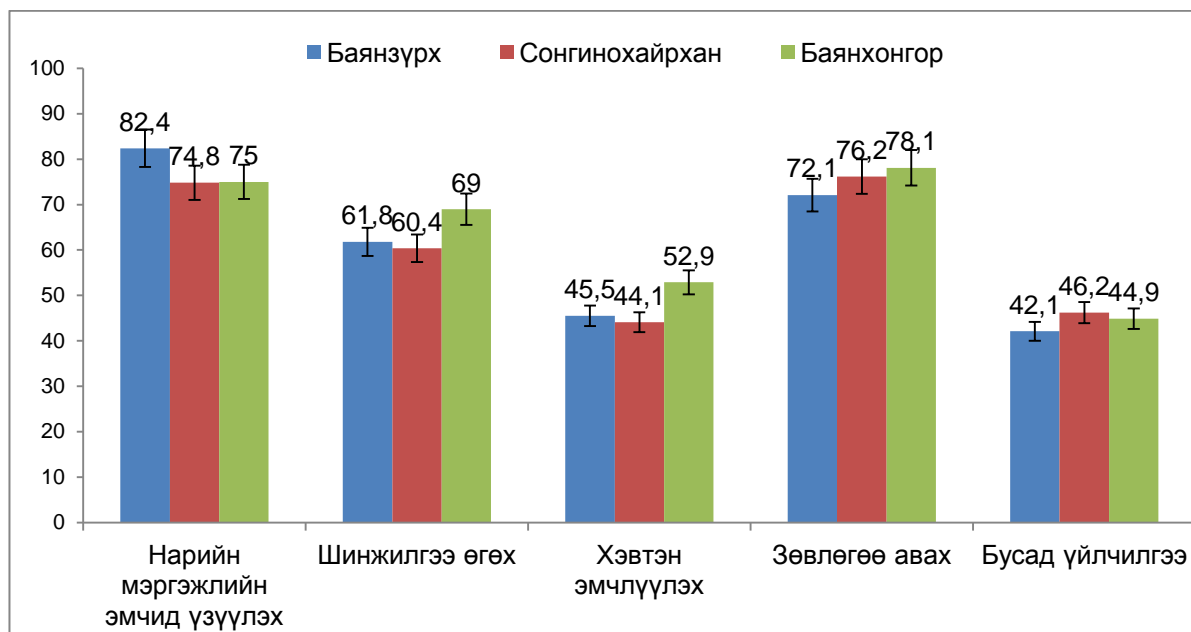
Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төв

Судалгаанд хамрагдсан нийт хүн амын 55.6 хувь (95%ИХ 51.6-59.5) аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлсэн байна (Зураг 19).

Зураг 19. 0-5 насны хүүхдээ аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлсэн асран хамгаалагчдын хувь

Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс үйлчилгээ авсан оролцогчдын 78.8 хувь (95%ИХ: 72.2-84.2) нь нарийн мэргэжлийн эмчид үзүүлэх, 74.2 хувь (95%ИХ 68.5-79.1) нь зөвлөгөө авах, 61.7 хувь (95%ИХ: 54.5-68.4) нь шинжилгээ өгсөн байна (Зураг 20).

Зураг 20. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс үйлчилгээ авсан хүүхдийн хувь

Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлсэн хүн амын 6.6 хувь (95%ИХ: 5.0-8.7) нь албан бус төлбөр төлөх шаардлага тулгарч байсан бөгөөд энэ үзүүлэлт байршлын хувьд БЗД-т 7.7 хувь (95%ИХ: 6.0-9.8), СХД-т 5.2 хувь (95%ИХ: 3.5-7.5), Баянхонгор аймагт 9.1 хувь (95%ИХ: 4.8-16.7) байлаа. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлсэн хүн амын 5.4 хувь (95%ИХ: 3.6-7.8) нь эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлэхдээ танилтай байх шаардлага тулгарч байсан ба энэ үзүүлэлт байршлын хувьд Баянхонгор аймагт 12.0 хувь (95%ИХ: 8.3-17.1) СХД-т 5.4 хувь (95%ИХ: 3.6-7.8) байв (Хүснэгт 36).

Хүснэгт 36. Эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлэхэд тулгардаг хүндрэл бэрхшээл, судалгаанд хамрагдсан газраар

Сонгогдсон аймаг, дүүргээр	Албан бус төлбөр		Танилтай байх		Үйлчилгээний цаг		Дараалал	
	%	95% ИХ	%	95% ИХ	%	95% ИХ	%	95% ИХ
БЗД	7.7	6.0-9.8	7.9	4.8-12.8	27.6	21.1-35.3	31.2	25.8-37.2
СХД	5.2	3.5-7.5	5.4	3.6-7.8	26.0	20.5-32.4	46.4	44.4-48.5
Баянхонгор аймаг	9.1	4.8-16.7	12.0	8.3-17.1	20.1	17.4-23.0	48.0	39.0-57.2
Бүгд	6.6	5.0-8.7	6.9	5.1-9.4	26.6	22.4-31.1	38.9	32.2-46.1

Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлсэн 0-5 насны хүүхэдтэй хүн амын 26.6 хувь (95%ИХ 22.4-31.1) нь өөртөө тохиромжтой цаг хугацаанд үйлчилгээг авч чадаагүй байв. Энэ үзүүлэлт Баянхонгор аймагт 20.1 хувь (95%ИХ: 17.4-23.0), БЗД-т 27.6 хувь (95%ИХ 21.1-35.3), СХД-т 26.0 хувь (95%ИХ 20.5-32.4) байна (Хүснэгт 36).

Асран хамгаалагчдад эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлэхэд тулгарч буй хүндрэл бэрхшээлийг эрүүл мэндийн байгууллагын шатлалаар харьцуулан үзвэл албан бус төлбөр төлөх шаардлага аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвд 11.6 хувь

(95%ИХ 9.0-14.8), ӨЭМТ-д 6.6 хувь (95%ИХ 5.1-8.5) байгаа нь статистикийн хувьд магадлал бүхий ялгаатай илүү байв.

ӨЭМТ-өөр үйлчлүүлэгсдийн 6.9 хувьд (95%ИХ 5.4-8.8), аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэгсдийн 14.3 хувьд (95%ИХ 11.5-17.7) нь эрүүл мэндийн байгууллагад танилтай байх шаардлага тулгарсан нь статистикийн магадлал бүхий ялгаатай байна.

Бага насны хүүхэдтэй ӨЭМТ-өөр үйлчлүүлсэн хүн амын 26 хувь (95%ИХ: 20.8-32.0), аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлсэн хүн амын 49.5 хувь (95%ИХ: 43.3-55.8) нь өөрт тохиромжтой цаг хугацаанд үйлчилгээ авч чадаагүй байв. Энэ үзүүлэлт нь статистикийн ач холбогдол бүхий ялгаатай байв.

Дараалал харгалзахгүй үйлчилгээ авч чадаагүй оролцогчдын хувь аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвд 70.2 (95%ИХ 58.6-79.8), өрхийн эрүүл мэндийн төвд 60.9 хувь (95%ИХ 55.3-66.1) байна (Хүснэгт 37).

Хүснэгт 37. Эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлэхэд тулгардаг бэрхшээл (шатлалаар)

Байршил	Албан бус төлбөр		Танилтай байх		Үйлчилгээний цаг		Дараалал	
	%	95% ИХ	%	95% ИХ	%	95% ИХ	%	95% ИХ
ӨЭМТ	6.6	5.1-8.5	6.9	5.4-8.8	26.0	20.8-32.0	60.9	55.3-66.1
АДЭМТ	11.6	9.0-14.8	14.3	11.5-17.7	49.5	43.3-55.8	70.2	58.6-79.8

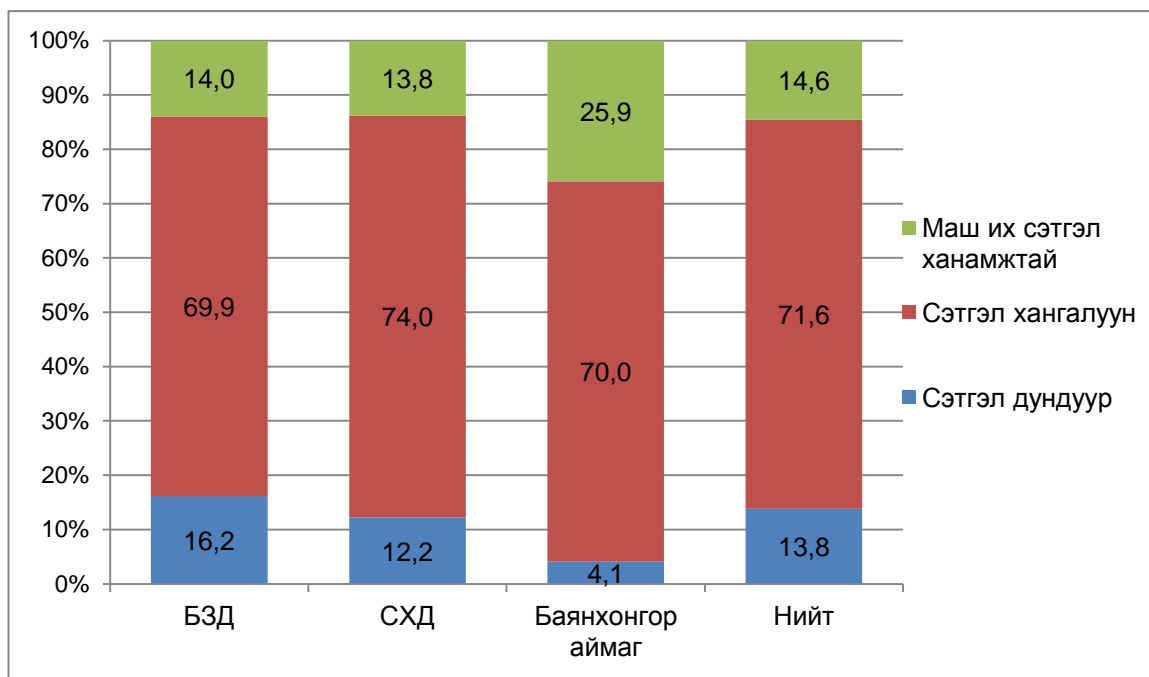
Судалгаанд оролцогчид аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн үйлчилгээнд 2.86 (95%ИХ: 2.79-2.92) буюу “сэтгэл хангалуун”, үйл ажиллагаанд 2.85 (95%ИХ 2.8-2.93) буюу “маш их сэтгэл ханамжтай”, орчин нөхцөлд 2.62 (95%ИХ 2.57-2.67) буюу “сэтгэл хангалуун” байдаг гэжээ (Хүснэгт 38).

Хүснэгт 38. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо

АДЭМТ-ийн тусламж үйлчилгээ	БЗД Оноо	СХД Оноо	Баянхонгор аймаг Оноо	Нийт Оноо
Эрүүл мэндийн үйлчилгээ	2.82	2.87	3.08	2.86
ЭМБ-ын үйл ажиллагаа	2.85	2.88	3.01	2.85
ЭМБ-ын орчин нөхцөл	2.57	2.63	3.04	2.62

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж үйлчилгээнд байршлаас хамаарахгүй дийлэнх нь “сэтгэл хангалуун” байна. БЗД-ийн нийт оролцогчдын 16.2 хувь, СХД-ийн 12.2 хувь нь ӨЭМТ-ийн үйлчилгээнд “сэтгэл дундуур” байлаа (Зураг 21).

Зураг 21. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлсэн хүүхдийн хувь

Чанарын судалгаанд хамрагдсан зарим асран хамгаалагчид ӨЭМТ-ийн үйлчилгээнд “сэтгэл дундуур” байдаг гэжээ.

ӨЭМТ-ийн үзлэг, эмчилгээ, зөвлөгөөнд сэтгэл дундуур. Шаардлагатай зөвлөгөө мэдээллийг хангалттай сайн өгч чаддаггүй. Эмч, эмнэлгийн ажилчид мэдлэг, чадвараа сайжруулах шаардлагатай гэж боддог. Дүүргийн эмнэлгийн эмч нарын хувьд илүү чадварлаг санагддаг. Эмнэлгийн орчин хангалтгүй тухайлбал хүлээлгийн заал, өлгүүрийн хүрэлцээ маш хангалтгүй байна.

СХД-ийн асран хамгаалагч У

Асран хамгаалагчдын АДЭМТ-ийн эрүүл мэндийн үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамжийн оноо (2.68-3.0) нь “сэтгэл хангалуун” байна (Хүснэгт 39).

Хүснэгт 39. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйлчилгээнд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар

ӨЭМТ-ийн үйлчилгээ	БЗД			СХД			Баянхонгор аймаг			Нийт		
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд
Үйлчилгээ үр дүнтэй шаардлагад нийцсэн эсэх	2.91	2.77	2.82	2.68	3.0	2.87	3.22	3.0	3.08	2.83	2.89	2.86
Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”												

Судалгаанд оролцогчид аймаг/дүүргийн ЭМТ-ийн үйл ажиллагаанд сэтгэл ханамжийн дундаж 2.77-3.0 буюу “сэтгэл хангалуун” байна (Хүснэгт 40).

Хүснэгт 40. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагаанд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар

АДЭМТ-ийн үйл ажиллагаа	БЗД			СХД			Баянхонгор аймаг			Нийт		
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд
Үйлчилгээний хуваарь	2.80	2.79	2.80	2.55	2.82	2.71	3.22	3.01	2.95	2.8	2.79	2.8
Үйлчилгээний төлбөр	2.88	2.90	2.91	3.02	3.07	3.05	3.19	3.08	3.08	2.88	2.9	2.91
Багаж төхөөрөмж	2.73	2.81	2.78	2.68	2.90	2.81	3.15	3.05	2.99	2.73	2.81	2.78
Ажилтнуудын харьцаа	2.81	2.85	2.83	2.69	2.93	2.84	3.07	3.08	2.97	2.81	2.85	2.83
Ажилтнуудын мэдлэг чадвар	2.89	3.03	2.97	2.97	3.06	3.03	3.15	3.22	3.09	2.89	3.0	2.97

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

АДЭМТ-ийн орчин нөхцөл тус бүрт өгсөн хүн амын сэтгэл ханамжийн дундаж оноог суурьшлаар харууллаа (Хүснэгт 41).

Хүснэгт 41. Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагаанд өгсөн сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар

АДЭМТ-ийн орчны үзүүлэлтүүд	БЗД			СХД			Баянхонгор аймаг			Нийт		
	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд	Орон сууц	Гэр хороолол	Бүгд
Дотоод орчин	2.83	2.86	2.86	2.8	3.01	2.92	3.21	3.14	3.18	3.21	3.14	3.18
Хүлээлгийн заалны ая тух	2.65	2.77	2.72	2.57	2.78	2.70	3.10	2.97	3.02	3.1	2.97	3.0
Хувцас солих өрөө	2.42	2.66	2.55	2.56	2.76	2.68	3.04	2.93	2.96	3.04	2.93	2.96
Ариун цэврийн өрөө	2.27	2.60	2.45	2.23	2.58	2.44	3.07	2.89	2.94	3.07	2.89	2.94
Машины зогсоол	2.10	2.37	2.26	2.21	2.56	2.42	3.18	3.01	3.05	3.18	3.01	3.0

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

БЗД-ээс судалгаанд оролцогчид дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн гадна талын машины зогсоол “сэтгэл дундуур” байдаг байна. Тус дүүргийн орон сууцны 5 хүртэлх насны хүүхэдтэй хүмүүс дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн ариун цэврийн өрөө, машины зогсоолд “сэтгэл дундуур” байв.

СХД-ийн орон сууцанд амьдардаг 5 хүртэлх насны хүүхэдтэй иргэд дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн ариун цэврийн өрөө, машины зогсоолд “сэтгэл дундуур” байдаг ажээ.

Баянхонгор аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн гадна орчинд бага насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчид “сэтгэл хангалуун” байдаг гэжээ.

Бүлгийн дүгнэлт

1. Судалгаанд хамрагдсан 0-5 насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчдын 98 хувь нь ӨЭМТ-өөр үйлчлүүлсэн, 55.0 хувь нь аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөс үйлчилгээ авсан байна.
2. Албан бус төлбөр төлөх, танилтай байх, өөрт тохирсон цагт болон дараалал харгалзахгүй үйлчилгээ авч чадахгүй байх бэрхшээлүүд аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэхэд илүү ихээр тулгарч буйг судалгааны дүн харууллаа.
3. ӨЭМТ болон аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж үйлчилгээ, үйл ажиллагаа, орчин нөхцөлд 0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагчид “сэтгэл хангалуун” байна. Тоон болон чанарын судалгаагаар ӨЭМТ-ийн орчин нөхцлөөс ариун цэврийн өрөөгөөр үйлчлүүлэх боломж, автомашины зогсоолын хүрэлцээтэй байдалд “сэтгэл дундуур” байдгийг тогтоолоо.

3.2.3. Агаарын бохирдлын талаарх зөвлөгөө, мэдээлэл авсан байдал

0-5 насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчдын агаарын бохирдлын талаар авсан зөвлөгөө, мэдээлэл авсан эх сурвалж, сэтгэл ханамжийн байдлыг энэхүү дэд бүлэгт тайлагналаа.

Судалгаанд оролцогчдын 88.5 хувь нь агаарын бохирдлын эрсдлийн талаарх мэдээллийг өөрсдөө олж авдаг гэж хариулсан байна. БЗД-ийн асран хамгаалагчдын 85.3 хувь нь, СХД-ийн 92.1 хувь нь, Баянхонгор аймгийн 90.1 хувь нь тус тус авсан гэж хариулсан байна. Оролцогчдын агаарын бохирдлын эрсдлийг бууруулах талаар мэдээллийг өөрөө олж авч чадсан байдлыг өрхийн орлогын түвшний ялгаатай байдлаар харьцуулан хүснэгт 42-оор харуулав.

Хүснэгт 42. Агаарын бохирдлын эрсдлийг бууруулах талаар мэдээлэл авдаг асран хамгаалагчдын хувь (орлогын интервал болон судалгаанд хамрагдсан газраар)

Орлогын интервал	БЗД		СХД		Баянхонгор	
	%	95%ИХ	%	95%ИХ	%	95%ИХ
500 мян хүртэл	25.8	12.9-44.9	25.3	10.9-48.5	47.5	22.8-73.5
500-1 сая	40.8	37.0-44.6	47.3	43.0-51.6	31.5	26.6-36.7
1 - 1,5 сая	21.0	10.7-37.1	18.7	10.6-30.9	11.8	6.1-21.4
1,5 - 2 сая	9.0	5.0-4.8	5.9	2.5-13.1	6.0	1.0-28.4
2 - 2,5 сая	1.5	0.5-4.8	2.3	1.5-3.5	2.6	0.2-23.4
2,5 - 3 сая	1.8	0.8-3.6	-	-	-	-
3 -аас дээш сая	0.3	0.0-5.7	0.5	0.1-3.2	0.7	0.3-1.5

Чанарын судалгаанд хамрагдсан асран хамгаалагчдын дийлэнх нь эмчээс агаарын бохирдлоос хэрхэн сэргийлэх талаарх зөвлөгөөг авч байгаагүй гэжээ.

Хүүхдээ үзүүлэх үедээ эмчээс агаарын бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх зөвлөгөө, мэдээлэл авч байгаагүй. Манай хорооны хувьд Улаанбаатар хоттой харьцуулахад агаарын бохирдол харьцангуй бага байдаг. Харин сүүлийн үед агаарын бохирдол ихсэж байгаа. Иймд эмч, эмнэлгийн ажилтнууд урьдчилан сэргийлэх чиглэлийн зөвлөгөөг өгч байвал зүйтэй.

СХД-ийн 21-р хорооны асран хамгаалагч

Эмч, эмнэлгийн ажилтнаас агаарын бохирдлоос хамгаалах зөвлөгөө авч байгаагүй. Үзлэг хийх үед амаар зөвлөгөө өгөх эсвэл хэвлэмэл хуудсаар зөвлөгөө авч байвал болно.

БЗД-ийн 10 сартай хүүхдийн асран хамгаалагч

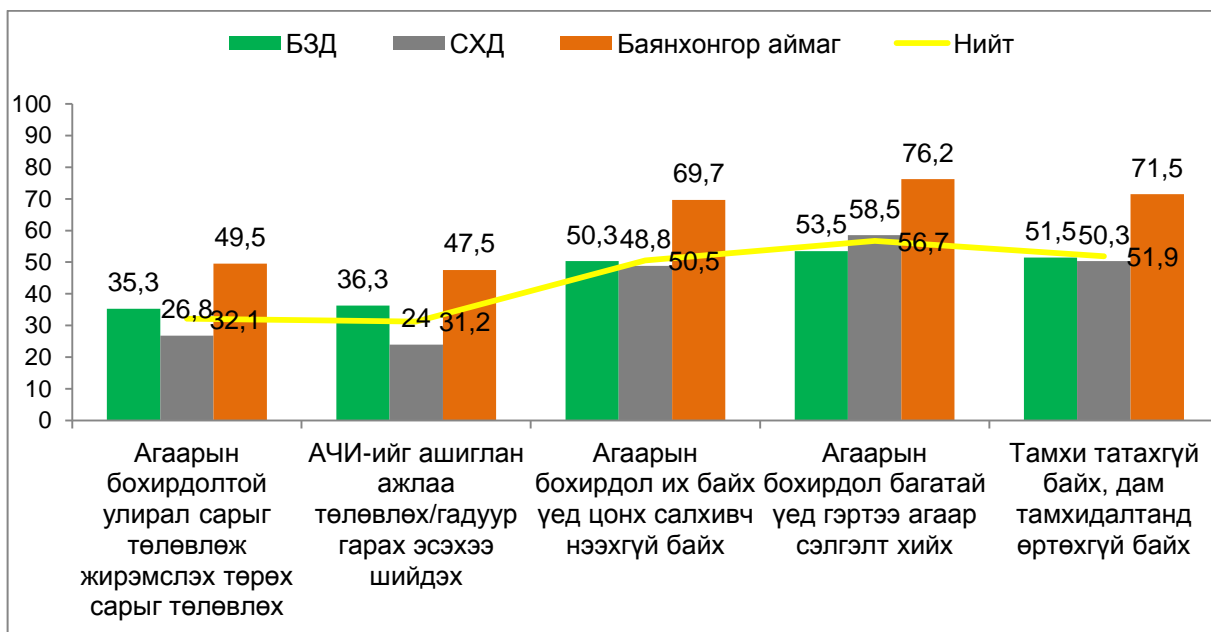
Судалгаанд оролцогчдын 59.8 хувь нь агаарын бохирдлын эрсдлийг бууруулах талаарх мэдээллийг телевизээс авсан байна. Энэ үзүүлэлт СХД-т 69.8 хувь, Баянхонгор 66.9 хувь, БЗД-т 52.3 хувьтай байна (Хүснэгт 43).

Судалгаанд оролцогчид агаарын бохирдлын эрсдлийг бууруулах талаарх олон нийтийн сүлжээгээр цацдаг мэдээллийн ойлгомжтой эсэхэд “сэтгэл ханамжтай” (3.01, 95%ИХ: 2.92-3.1) гэж хариулсан.

Хүснэгт 43. Агаарын бохирдлын эрсдлийг бууруулах талаар мэдээлэл авсан байдал, мэдээллийн эх үүсвэр, судалгаанд хамрагдсан газраар

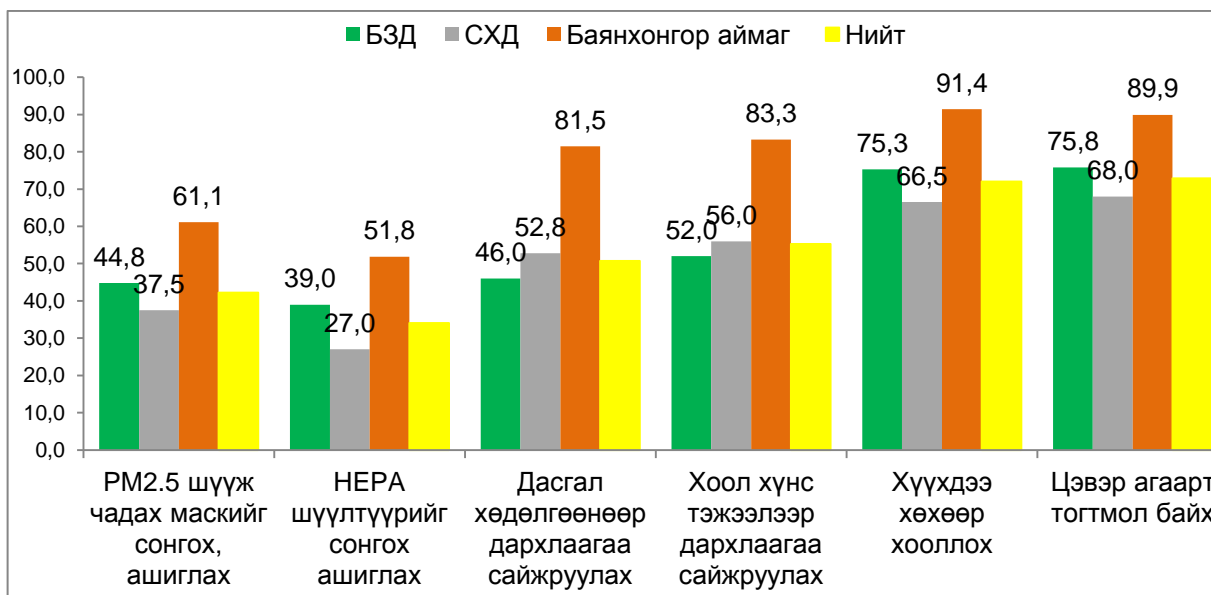
Эх сурвалжууд	БЗД	СХД	Баянхонгор аймаг	Бүгд
	%	%	%	%
Эмчийн зөвлөгөө	27.8	31.4	38.1	28.6
Сургалт	7.9	8.9	26.3	8.7
Сурталчилгааны материал	12.3	16.8	25.7	13.9
Телевиз	52.3	69.8	66.9	59.8
Интернэт	55.9	60.3	52.3	56.1
Гэр бүл, найз нөхөд	12.4	12.9	19.4	12

Нийт асран хамгаалагчдын 56.7 хувь нь агаарын бохирдол багатай үед гэртээ агаар сэлгэлт хийх, 51.9 хувь нь тамхи татахгүй байх, дам тамхидалтанд өртөхгүй байх, 50.5 хувь нь агаарын бохирдол их байх үед цонх, салхивчаа нээхгүй байх, 32.1 хувь нь агаарын бохирдолтой улирал, сарыг төлөвлөж жирэмслэх, төрөх сарыг төлөвлөх, 31.2 хувь нь АЧИ-ийг ашиглан ажлаа төлөвлөх/гадуур гарах эсэхээ шийдэх талаар эрүүл мэндийн байгууллагын эмчээс мэдээлэл авсан байна (Зураг 22).

Зураг 22. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөө авсан асран хамгаалагчдын хувь, зөвлөгөөний нэр төрлөөр, судалгаанд хамрагдсан газраар

Асран хамгаалагчдын 72.9 хувь нь цэвэр агаарт тогтмол гарах, 72.0 хувь нь хүүхдээ хөхөөр хооллох, 55.3 хувь нь хоол хүнс, тэжээлээр дархлаагаа сайжруулах, 50.7 хувь нь дасгал, хөдөлгөөнөөр дархлаагаа сайжруулах, 42.2 хувь нь PM2.5 шүүж чадах, маскийг сонгох, ашиглах, 34.1 хувь нь HEPA шүүлтүүрийг сонгох, ашиглах, талаар зөвлөгөөг тус тус эрүүл мэндийн байгууллагын эмчээс авсан байв (Зураг 23).

Зураг 23. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөө авсан асран хамгаалагчдын хувь, зөвлөгөөний нэр төрлөөр

Чанарын судалгаанд хамрагдсан асран хамгаалагчид агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд хүүхдийн дархлааг ямар хоол тэжээлээр сайжруулж болох зөвлөгөө шаардлагатай байдаг гэжээ.

Хооллолтын зөвлөгөө өгөөд байдаггүй. Бидэнд мэдээлэл байхгүй болохоор уламжлалт хэв маягийн дагуу мах, аарц, шөлтэй хоол л өвлийн улиралд өгдөг дөө.

3 настай хүүхдийн ээж Б, Баянхонгор аймаг

Өвлийн улиралд дархлаа дэмжих хоол хүнс тухайлбал аарц, чацаргана, шөлтэй хоол унд хэрэглэх зөвлөгөө өгч байсан.

СХД-ийн 3 настай хүүхдийн ээж

Агаарын бохирдлоос сэргийлэхийн тулд хоол хүнстэй холбоотой зөвлөгөө авч байгаагүй. Энэ талаар илүү дэлгэрэнгүй мэдэх сонирхолтой байна.

БЗД-ийн 6 сартай хүүхэдтэй ээж

Ярилцлагад хамрагдсан асран хамгаалагчид агаарын бохирдлоос хүүхдээ хэрхэн сэргийлэх зөвлөгөө, мэдээллүүд өвлийн улиралд хэрэгцээтэй байдаг гэжээ.

Зөвлөгөө, мэдээлэл сайн өгөх хэрэгтэй. Ард иргэд үүний дагуу арга хэмжээнүүдээ авч чадна. Өвлийн улиралд гэрээ нүүлгээд явж чадахгүйгээс хойш энэ муухай утаанаас хүүхдээ хамгаалах аргуудыг хэрэгжүүлнэ шүү дээ.

10 сартай хүүхэдтэй ээж С, Баянхонгор аймаг

Агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөөнд асран хамгаалагчдын төрлөөс хамаарахгүй дийлэнх нь сэтгэл ханамжтай гэж хариулсан (Хүснэгт 44).

Хүснэгт 44. Асран хамгаалагчдын агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөө хэрэгцээтэй байсан эсэхэд өгсөн сэтгэл ханамж

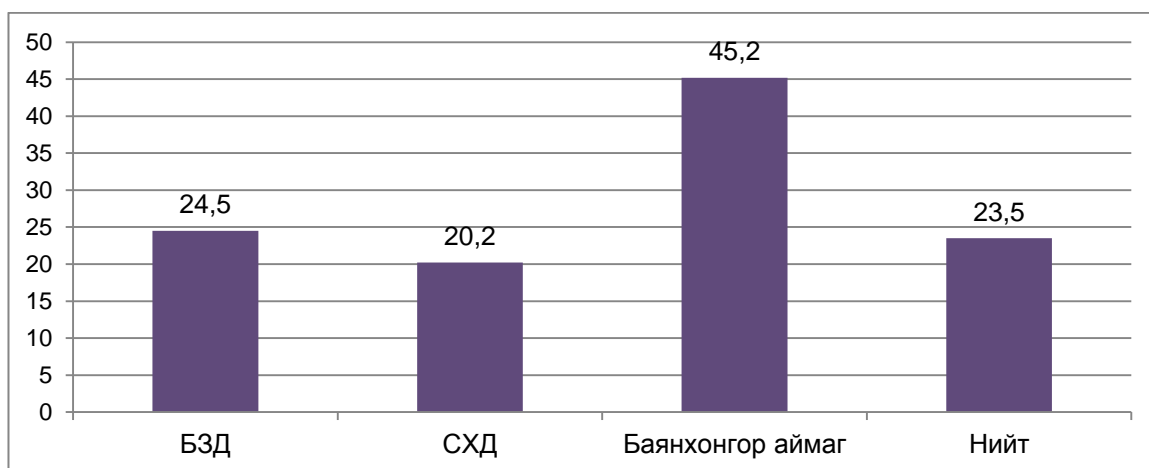
Сонгогдсон аймаг, дүүрэг	Насны бүлэг	Нийт оноо	Үнэлгээ	95%CI	Нийт тоо
БЗД	Аав, ээж	3.0	“Сэтгэл хангалуун”	3.1-3.1	116
	Өвөө, эмээ	3.0	“Сэтгэл хангалуун”	3.1-3.1	15
	Ах, эгч	3.4	“Сэтгэл хангалуун”	3.2-3.6	10
СХД	Аав, ээж	3.0	“Сэтгэл хангалуун”	2.9-3.2	92
	Өвөө, эмээ	3.3	“Сэтгэл хангалуун”	3.2-3.3	13
	Ах, эгч	3.3	“Сэтгэл хангалуун”	2.1-4.4	3
Баянхонгор аймаг	Аав, ээж	3.1	“Сэтгэл хангалуун”	2.9-3.2	143
	Өвөө, эмээ	3.3	“Сэтгэл хангалуун”	3.0-3.5	10
	Ах, эгч	3.0	“Сэтгэл хангалуун”	3.0-3.0	4

Тайлбар: 1-1.49 “Огт сэтгэл ханамжгүй”, 1.5-2.49 “Сэтгэл дундуур”, 2.5-3.49 “Сэтгэл хангалуун”, 3.5-4 “Маш их сэтгэл ханамжтай”

Асран хамгаалагчид эмч, эмнэлгийн ажилчдаас агаарын бохирдолтой үед цэвэр агаарт хүүхдээ гаргах, цонх салхивчаа агаарын бохирдолгүй үед нээж агааржуулалт хийх зэрэг энгийн хэрэгжүүлж болохуйц зөвлөгөө өгдөг гэж ярьцгаасан.

Судалгаанд хамрагдсан асран хамгаалагчдын 24.5 хувь (95%ИХ: 20.9-26.4) нь агаарын бохирдлоос сэргийлэх чиглэлийн сургалтад хамрагдсан байлаа. Баянхонгор аймгийн асран хамгаалагчдын 45.2 хувь (95%ИХ: 39.7-50.8) нь

агаарын бохирдлоос сэргийлэх сургалтад статистикийн ач холбогдол бүхий илүү хамрагдсан байна (Зураг 24).

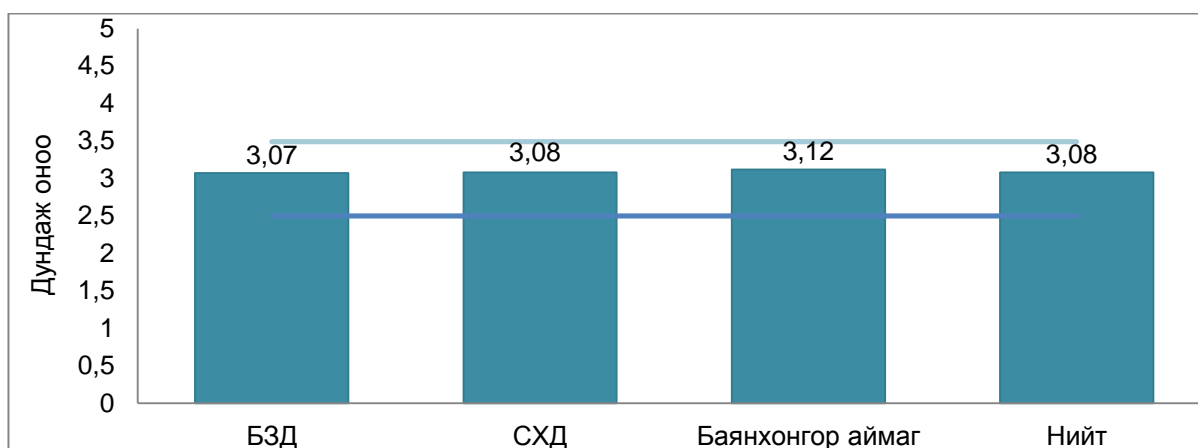
Зураг 24. Агаарын бохирдлоос сэргийлэх сургалтанд оролцож асран хамгаалагчдын хувь, судалгаанд хамрагдсан газраар

Чанарын судалгаанд хамрагдсан оролцогчид агаарын бохирдлын сургалтад хамрагдсан гэж байгаа ч энэ нь сайжруулсан түлш хэрэглэхтэй холбоотой мэдээлэл байжээ.

Хорооны болон өрхийн эмнэлгээс агаарын бохирдлоос сэргийлэх чиглэлээр сургалтад хамрагдах тухай мэдээллийг авч байсан. Мөн хорооны ажилтнууд айл өрхөөр явж түүхий нүүрсний хор уршиг, цаашид түүхий нүүрс хэрэглэхгүй байх талаар зөвлөгөө, мэдээлэл өгч байсан. Одоогоор хорооны хэмжээнд сайжруулсан түлшийг нэвтрүүлж эхлээгүй байгаа. Энэ жилээс хэрэгжүүлж эхлэнэ гэдэгт найдаж байна.

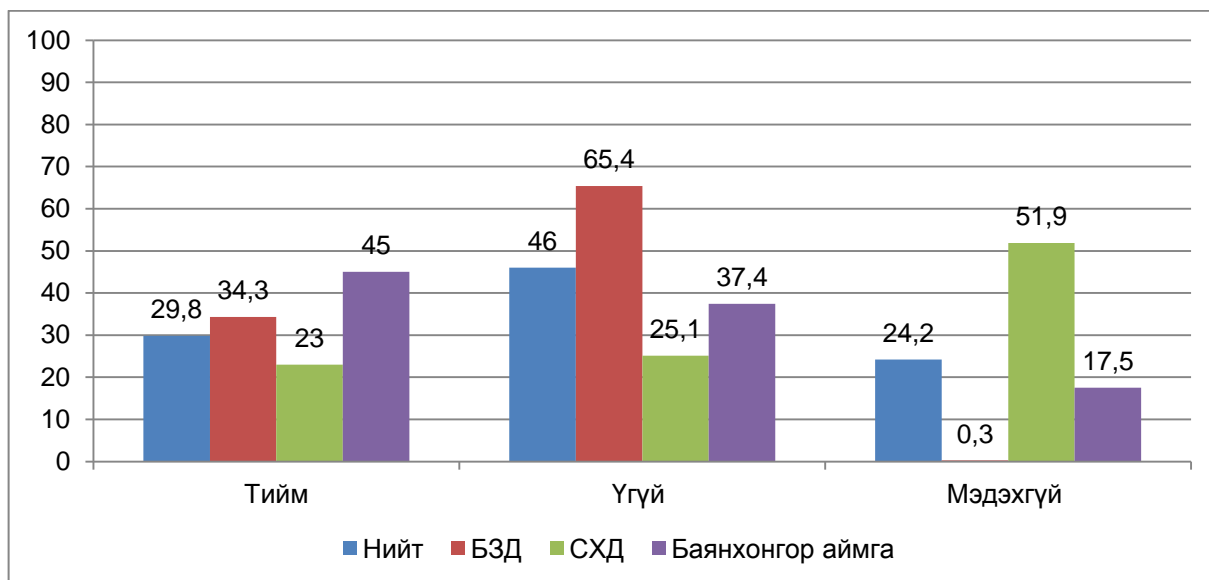
СХД-ийн иргэн Н

Агаарын бохирдлоос сэргийлэх талаарх сургалтад хамрагдсан асран хамгаалагчдын сургалтын үр дүнтэй байдалд өгсөн сэтгэл ханамжийн нийт дундаж оноо 3.08 (95%ИХ: 3.0-3.15) буюу “сэтгэл ханамжтай” байлаа (Зураг 25).

Зураг 25. Сургалтын талаарх сэтгэл ханамжийн дундаж оноо, судалгаанд хамрагдсан газраар

Судалгаанд оролцогчдын 29.8 хувь нь эрүүл мэндийн байгууллагын мэдээллийн самбараас агаарын бохирдлоос сэргийлэх талаар мэдээлэл авсан байлаа. Агаарын бохирдлын талаарх мэдээллийг эрүүл мэндийн байгууллагын мэдээллийн самбараас Улаанбаатар хотын асран хамгаалагчдын мэдээлэл авсан хувь бага, Баянхонгор аймагт илүү байлаа (Зураг 26).

Зураг 26. Эрүүл мэндийн байгууллагын мэдээллийн самбараас агаарын бохирдлын талаарх мэдээлэл авсан байдал, асран хамгаалагчдын хувиар

Өрхийн болон аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн мэдээллийн самбараас агаарын бохирдлоос сэргийлэх талаарх зөвлөгөөнд өгсөн сэтгэл ханамж “сэтгэл хангалуун” байна (Хүснэгт 45).

Хүснэгт 45. Мэдээллийн ач холбогдлын талаарх сэтгэл ханамжийн дундаж оноо

Сэтгэл ханамжийн дундаж оноо	БЗД		СХД		Баянхонгор аймаг		Нийт	
Өрхийн ЭМТ	3.03	2.94-3.1	3.05	2.96-3.14	3.17	3.09-3.25	3.04	2.99-3.10
Аймаг, дүүргийн ЭМТ	3.01	2.92-3.1	3.05	2.94-3.16	3.17	3.09-3.26	3.04	2.97-3.12

Судалгаанд хамрагдсан хүн амын 51.5 хувь (95%ИХ: 48.2-54.8) нь агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд хүндрэл тулгардаг гэсэн байв. Судалгаанд оролцогчдын орлогын ялгаатай байдлаар харьцуулахад 500 мянгаас нэг сая хүртэл орлоготой асран хамгаалагчдад (45.0%, 95%ИХ: 42.4-47.5) агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд хүндрэл хамгийн ихээр тулгардаг байдаг байна (Хүснэгт 46).

Хүснэгт 45. Асран хамгаалагчдад агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд хүндрэл гардаг байдал, (орлогын түвшингээр)

Өрхийн сарын дундаж орлого	Тийм		Үгүй	
	%	95%ИХ	%	95%ИХ
500,000 хүртэл	25.8	13.9-42.7	27.5	16.8-41.7
500,000-1 сая	45.0	42.4-47.5	41.7	39.5-43.9
1-1.5 сая	18.8	11.2-29.9	19.9	13.0-29.2
1.5-2 сая	7.4	4.0-13.3	7.5	3.4-15.8
2-2.5 сая	2.0	0.9-4.6	1.8	0.7-4.8
2.5-3 сая	0.7	0.2-3.0	1.0	0.3-3.1
3 сая ба түүнээс дээш	0.2	0.0-4.5	0.5	0.1-2.8
Бүгд	51.1	35.1-66.9	48.9	32.5-67.6

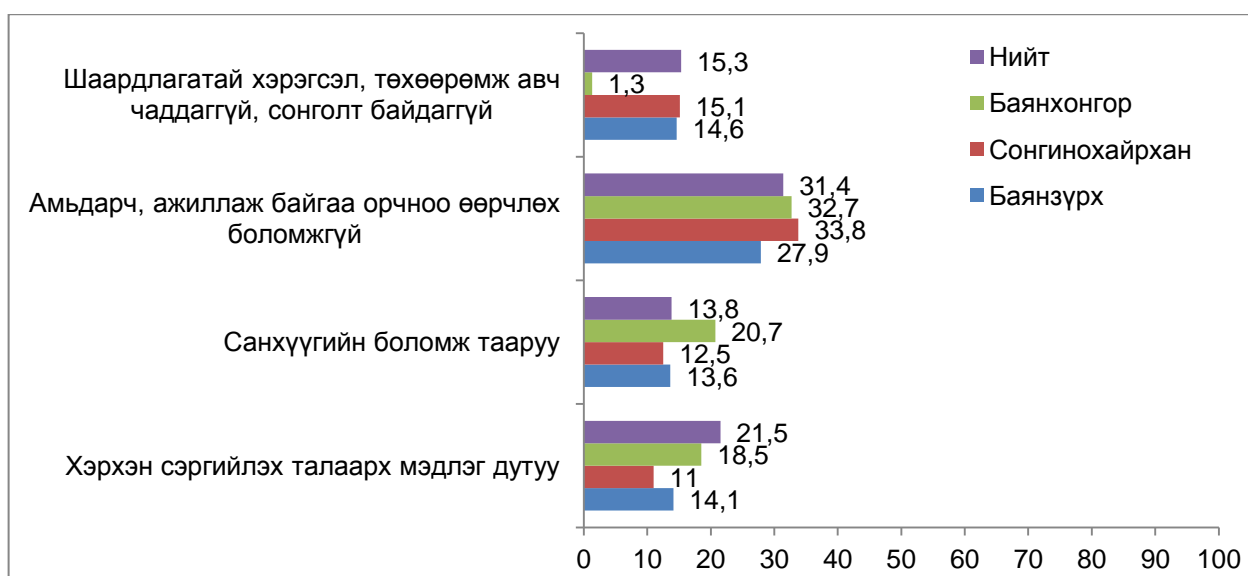
Эмч эмнэлгийн ажилчид хүн амын эдийн засгийн байдлыг мэдэж байгаа тул агаарын бохирдлоос сэргийлэх зөвлөгөөг тэр бүр эцэг эхчүүдэд өгч чаддаггүй байх хэмээн ярьсан.

Өрхийн эрүүл мэндийн төвөөс агаарын бохирдлоос сэргийлэх талаарх зөвлөгөөг өгөөд байдаггүй. Харин цахилгаан барааны дэлгүүрээс тоосонцор шүүдэг төхөөрөмж, амны хаалт гээд сурталчилгаа их хийдэг. Хүн амын санхүүгийн байдлаас болоод эмч нар агаар цэвэршүүлэгч авч хэрэглээрэй, шүүгчтэй амны хаалт зүүгээрэй гэж зөвлөж чаддаггүй байх даа.

2 настай хүүгийн ээж, Баянхонгор аймаг

Чанарын судалгаанд оролцсон цөөн оролцогчид хүчилтөрөгчийн коктейл уух нь агаарын бохирдлоос сэргийлдэг гэсэн буруу ойлголттой байгаа нь харагдсан.

Судалгаанд хамрагдсан хүн амын 31.4 хувь нь агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд амьдарч, ажиллаж байгаа орчноо өөрчлөх боломжгүй гэсэн байгаа нь бусад хүндрэлүүдээс статистик ач холбогдол бүхий ялгаатай байв (Зураг 27).

Зураг 27. Агаарын бохирдлоос сэргийлэхэд тулгардаг хүндрэл, оролцогчдын хувиар

НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ

1. Өрхийн эрүүл мэндийн төв, аймгийн нэгдсэн эмнэлэг болон дүүргийн эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэгч жирэмсэн эмэгтэй, 0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагчид байршлаас хамаарахгүй эрүүл мэндийн үйлчилгээ, үйл ажиллагаа, орчин нөхцөлд сэтгэл хангалуун байна.
 - БЗД-ийн жирэмсэн эмэгтэйчүүд эрүүл мэндийн байгууллагын ариун цэврийн өрөө, автомашины зогсоолд, СХД-ийн жирэмсэн эмэгтэйчүүд дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн автомашины зогсоолд “сэтгэл дундуур” байна. Энэ нь үйлчлүүлэгч эрүүл мэндийн байгууллагын ариун цэврийн өрөө, автомашины зогсоолд сэтгэл ханамжгүй байгаа бөгөөд цаашид үйлчилгээг илүү сайжруулах арга хэмжээ авахыг шаардаж байгааг илэрхийлсэн.
 - БЗД-ийн 0-5 насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчид ӨЭМТ-ийн хувцас солих өрөө, өлгүүр, ариун цэврийн өрөө болон автомашины зогсоолд “сэтгэл дундуур” байна. СХД-ийн 0-5 насны хүүхдийн асран хамгаалагчид эрүүл мэндийн байгууллагын автомашины зогсоол, ариун цэврийн өрөөнд “сэтгэл дундуур” байлаа.
 - Баянхонгор аймгийн жирэмсэн эмэгтэйчүүд, 0-5 насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчид эрүүл мэндийн байгууллагын үйлчилгээ, үйл ажиллагаа, орчин нөхцөлд сэтгэл хангалуун байв.
2. Эмч, эмнэлгийн ажилчид агаарын бохирдлын өртөлтөөс урьдчилан сэргийлэх аргуудын талаар сургагдаагүй тул жирэмсэн эмэгтэйчүүд, 0-5 насны хүүхэдтэй асран хамгаалагч нарт сэтгэлд нийцсэн зөвлөгөө өгч чаддаггүй болохыг тоон болон чанарын судалгаагаар тогтоолоо.

НОМ ЗҮЙ

1. ДЭМБ. Жирэмсэн үеийн нөхцлийг сайжруулахад чиглэсэн эрүүл мэндийн тусламжийн зөвлөмж. Женев: ДЭМБ-ын Хэвлэл мэдээллийн агентлаг, 2016 он
2. 2011 оны 5 дугаар сарын 5-ны Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.2
3. ЭМЯ-ны харьяа байгууллагуудын Хэрэглэгчдийн сэтгэл ханамжийн судалгаа, 2018.
4. Бага насны хүүхдийн цогц хөгжил, 2020, НҮБ-ын Хүүхдийн сан
5. Эрүүл мэндийн үзүүлэлт, ЭМХТ, 2019.
6. Хүүхдийн өвчний цогц менежмент, 2020
7. Kim Mullholland et al, Pneumonia in children in Ulaanbaatar and the potential for mitigation, 2012 International expert consultation on: "Understanding and addressing the impact of Air Pollution on Child Health in Mongolia, 2016
8. А.Энхжаргал, Б.Сувд, Б.Бурмаажав нар. Агаарын бохирдол, түүний хүүхдийн эрүүл мэндэд үзүүлэх нөлөөллийг судалсан дүн. Нийгмийн эрүүл мэндийн онол, практикийн 2-р бага хурлын эрдмийн бүтээлийн товчоон. 2012, х.160-162
9. НҮБ-ын Хүүхдийн Сан (2017) Агаар дахь аюул: Агаарын бохирдол бага насны хүүхдийн тархины хөгжилд нөлөөлөх нь
10. Олон нийтэд түшиглэсэн хүүхдийн өвчний цогц менежментийн дэмжлэгт хяналт тандагчийн гарын авлага, ЭМЯ, ЭХЭМҮТ, НҮБХС, 2019 он
11. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар-аюулгүй байдлыг сайжруулах үйл ажиллагааны чиглэл (2018-2022). Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн А/514 тоот тушаал.
12. Отгонбаяр Д, Цэгмэд С, Сувд Б болон бусад. "Агаарын бохирдлын талаарх эмч, мэргэжилтнүүдийн мэдлэг, хандлага, дадал судалгааны дүнгээс" . Монголын Анагаах Ухаан, 2020-3 (193).
13. Winning the Fight Against Air Pollution in Ulaanbaatar. NO.2018-1. Asian Development Bank. DOI: <http://dx.doi.org/10.22617/BRF189786-2>